

• SAVAITINIS LAIKRAŠTIS •
"DRAUGAS"
 EINA KETVIRTADIENIAIS
 IŠ CHICAGO, ILL.
 Kaina Metams:
 Suvienuose Valstijose - \$2.00
 Europoje ir kitose šalyse - \$3.00
 APSKELBIMŲ KAINOS ANT UŽKLAUSIMO
 Su visokiais reikalais reikia
 kreiptis šiuo adresu:
DRAUGAS PUB. CO.
 1800 W. 46th Street Chicago, Ill.

DRAUGAS

KATALIKŲ LAIKRAŠTIS

• LITHUANIAN WEEKLY •
"DRAUGAS"
 [THE FRIEND]
 Published Every Thursday, Chicago, Ill.
 SUBSCRIPTION RATES:
 In United States - \$2.00
 Foreign Countries - \$3.00
 ADVERTISING RATES ON APPLICATION
 All Communications and Money Orders must
 be addressed to:
DRAUGAS PUB. CO.
 1800 W. 46th Street Chicago, Ill.

ORGANAS LIETUVIŲ RYMO-KATALIKŲ FEDERACIJOS, SUSIVIEHIMO LIETUVIŲ R.-K. AMERIKOJE IR LIETUVIŲ R.-K. PILNŲJŲ BLAIVININKŲ SUSIVIEHIMO AMERIKOJE.

Metai [Vol.] VI.

CHICAGO, ILL., KETVIRTADIENIS 19 D. LAPKRIČIO (NOVEMBER) 1914 M.

ENTERED AS SECOND-CLASS MATTER JULY 8th, AT THE POST OFFICE AT CHICAGO, ILL., UNDER THE ACT OF MARCH 3rd, 1879.

No. 47

PASIRŪPINKIME, KAD PRIEŠ
 LIETUVIŲ DIENĄ — 26 LAP-
 KRIČIO — VISOSE MŪSŲ KO-
 LONIJOSE BŪTŲ IŠRINKTI
 VIETINIAI "TAUTOS FONDO"
 KOMITETA.

TAUTOS TARYBOS ORGANIZAVIMAS.

Lietuvių Politiskai Sei-
 mas, sutverdamas Laikinę
 Tautos Tarybą padavadijo,
 kad ji (Laikinė Tautos Ta-
 ryba) pasistengtų, pagal mi-
 nėtojo seimo nurodymus pada-
 vadijimus, sudaryti Tautos
 Tarybą.

Šai tie L. P. Seimo padava-
 didimai:

"Tautos Taryba. Kad nuo-
 lat stovėjus ant sargybos lie-
 tuvių tautos reikalų ir kad pa-
 sekmingiau tuos reikalus ap-
 rūpinus, Lietuvių Politiskai
 Seimas Chicagoje 21-22 die-
 nose rugsėjo, išranda būtinai
 reikalingu, kad Amerikoje ne-
 trukus (ne vėliau, kaip iki
 Naujų Metų) susidarytų
 "Tautos Tarybą", kuri susi-
 dėtų iš atstovų nuo visų di-
 džiųjų Amerikos lietuvių or-
 ganizacijų, be pakraipų skir-
 tumo, sudarant ją tokioo bū-
 du, kad kiekviena organizaci-
 ja, turinti ne mažiau, kaip
 1000 narių, deleguotų į "Tau-
 tos Tarybą" dviems metams
 po vieną atstovą, gi organi-
 zacijos, turinčios nemažiau,
 kaip 5000 narių — po du de-
 legatų. Kol susidarys "Tau-
 tos Taryba", jos priedermes
 laikinai pildys šio Seimo iš-
 rinktoji "Tautos Fondo" val-
 dyba. (Dr. A. K. Rutkauskas,
 adv. A. A. Šlakis, p. B. Vai-
 šnoras, kun. F. Kemėšis ir p.
 J. Jaroševičius).

Laikinė Tautos Taryba, ser-
 gėdama Tautos Tarybos tvė-
 rimo nuoseklumą, laiko už pa-
 reigą paaiškinti, kas tikrai
 lietuvių didžiulės organizaci-
 jos, turinčios valdišką teisę
 turėti kuopas visose Suv. Val-
 stijose ir Canadoj ir kitur te-
 gali skirti atstovus į Tautos
 Tarybą pagal savo narių
 skaitlingumą, teičias kad tie
 patys nariai nebūtų kelis kar-
 tus skaitlinuojami, — todėl Tau-
 tos Tarybon negali siųsti at-
 stovus didžiųjų lietuvių or-
 ganizacijų apskriviai ar rajonai,
 nors tokiuose apskriviauose ir
 rastųsi po tūkstantį narių ar
 daugiau.

Visos draugijos, kurios sa-
 vo didumu ineina skaitlinių
 organizacijų, apie kokias Lie-
 tuvių Politiskai Seimas sa-
 vame nutarime svarstė, yra
 kviečiamos išrinkti savus at-
 stovus į Tautos Tarybą prieš
 būsimus naujus metus.

1. Tautos Tarybos Konfe-
 rencija turi įvykti sausio mė-
 nesyje 1915 metuose.

2. Naujai išrinktieji Tautos
 Tarybon atstovai teiksis lai-
 kais pranešti Laikinės Tautos
 Tarybos pirmininkui Dr. A.
 K. Rutkauskui, 2302 So. Lea-
 vitt St., Chicago, Ill., ir išreik-

šti nuomonę, kur būtų paran-
 kiauia laikyti Tautos Tary-
 bos Konferenciją.
 Sužinojus Tautos Tarybon
 išrinktųjų atstovų gyvenimo
 vietas, bus stengiamasi apsi-
 rinkti visiems prieinamiausia
 Konferencijai vieta.

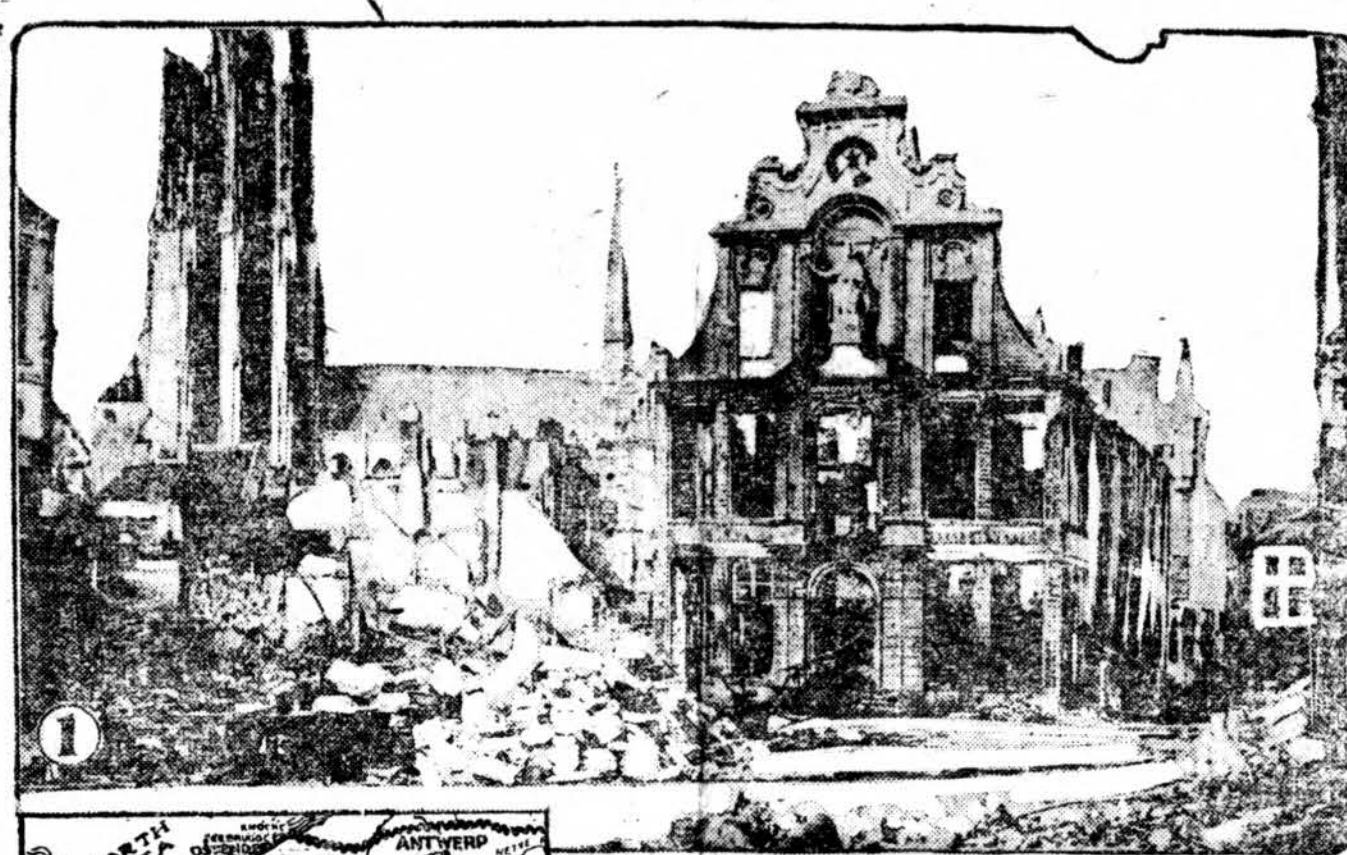
Laikinės T. Tar. Valdyba:
 Dr. A. K. Rutkauskas,
 Adv. A. A. Šlakis,
 B. Vaišnoras
 J. Jaroševičius,
 Kun. F. Kemėšis.

SKAITYTOJOS BALSAS.

Braugūs Broliai ir Sesers
 Amerikiečiai!

Du mėnesiu suėjo, kaip ant
 visos Europos yra dangus ap-
 siniaukęs ir siaučia baisi ka-
 rės audra. Ten girdisi trenk-
 smas ir ūžimas kanuolių, gir-
 disi šimtai, tūkstančiai griau-
 džių verksmų ir vaičiojimų, vi-
 si laukai yra nukloti lavonais,
 kraujas bėga upėmis — baisu
 ir pamanyti. Mano širdis ir
 jausmai privertė mane prie
 parašymo šito laiško, kaip
 atsišaukimo netik į "Drango"
 skaitytojus, bet taip pat į vi-
 sus brolius ir seseris ameri-
 kiečius. Broliai-sesers! Mū-
 sų tėvynė Lietuva šiandieną
 yra pačioje nelaimėje. Ant
 mūsų Lietuvos laukų liejasi
 kraujas, dega kaimai, dega
 ten mūsų brangūs lopšiai — na-
 meliai, kur mus mažus užau-
 gino. Griauina ir naikina tą
 visą, kas buvo ir yra dėl mū-
 sų brangiausia.

Broliai-sesutė! Tu atvykai
 čia į šią laisvąją šalį su tik-
 slu, kad uždirbsi keletą cen-
 tų, kad paskui galėtum sugrį-
 žes į tėvynę pagerinti savo
 buvį. Šiandieną gal likai jau
 vienu vienas lyg koksi at-
 tremtuolis. Šiandieną gal vie-
 toje tavo gimtinės krūva griu-
 vėsi, gal iš tavo brangios sa-
 manotos grįžtės vėjas pele-
 nus nešioja. Šiandieną mes
 turėtumėm apsidengti gedu-
 lingu rūbu, turime paliauti da-
 rę balius, šokus, ir kitokius
 pasilinksminimus. Šiandieną
 turėtų mums būti lyg uždū-
 šinė diena, nes kaip gi būtų
 nejausti tavo širdis, brangus
 broleli ir brangi sesutė, kad
 iš tavo tėvelių brolių ir sesu-
 čių netik ašaros, bet gal ir
 kraujas bėg upeliais, o tu čia
 linksmintumeis. Atsiminkime
 ant mūsų tėvelių ašarų, kada
 paskutinį kartą atsiveikindam-
 mi, priglausdami prie šir-
 dies tarė: sunau, dukte gal
 jau paskutinį kartą tavę ma-
 tau, gal paskutinį kartą pri-
 glaudžiu prie širdies! Ar pa-
 maniai kada nors, kad gal ta-
 vo brolis šiandieną atskirtas
 ir apleistas guli mirtinai su-
 žėistas karės lauke ir baisiuo-
 se sopuliuose atsigrižęs siun-
 čia tau nebylio lūpomis pa-
 skutinį sudiev! Argi šiandien
 turėtumėm mes linksminties?
 Argi tokiame laike turėtum
 tu, broleli, sunkiai uždirbtą
 gražį praleisti saliuonuose, ir
 tu sesutė ant visokių niekanie-
 kių. Ne! Šiandieną mes tu-
 rime visi atjaušti tą visą. Pri-
 valėtumėm visi dėti aukas,
 kad paskui galėtumėm sušel-

1- RUINS AT ARRAS, FRANCE. 2- DAMAGED CUPOLA FORT AT MAUBEUGE, FRANCE. 3- MAP OF SEVEREST FIGHTING IN WEST. PHOTOS © 1914 BY AMERICAN PRESS ASSOCIATION

Vokiečių didžiosios armatos nestoja griauti miestų, kad sum ašinti susivienijusių viešpatijų
 spēkas. 1. pv. rodo gruvėjus Arras miesto, Prancūzijoje, kurį vokiečių šuoliai suardė iš puičiųjų
 mūrų, palikdami tik gruvėjus. 2. pav. rodo suardytą bonę Maubeuge tvirtovės, Prancūzijoje. 3
 pav. žemėlapis vietų, kuriose tęsiasi didieji mūšiai tarp vokiečių ir suvienytųjų viešpatijų.

pti savo brolius, nukentėju-
 sinus tėvynėje. Ašiu, jau su-
 sitvėre komitetas "Tautos
 Fondo", kuriam turėtumėm
 prijausti ir aukoti kiek kas ga-
 lėdamas. Taipgi būtų gera,
 kad kiekviename mieste ir
 miestelyje būtų išrinkti komi-
 tetai rinkimui aukų, tik, žino-
 ma, su žinia Centrališko T.
 Fondo komiteto, manau taip-
 pat neatsisakytų ir katalikiš-
 kų laikraščių redakcijos pri-
 imti aukas. Svetimtaučiai jau
 seniai panašiai darbuojasi ir
 renka aukas. Taip pat ir mes
 turime aukoti, kiek galėdami,
 nes ten tėvynėje mūsų bro-
 liai kėsdami badą ir skurdą
 tikrai prie mūsų šauksis. Ap-
 svarstykite tikrai sau, kad
 mums kartais doleris taip len-
 gvai prašvilpia, neatnešdamas
 jokios naudos. O dabar ar-
 dies tarė: sunau, dukte gal
 jau paskutinį kartą tavę ma-
 tau, gal paskutinį kartą pri-
 glaudžiu prie širdies! Ar pa-
 maniai kada nors, kad gal ta-
 vo brolis šiandieną atskirtas
 ir apleistas guli mirtinai su-
 žėistas karės lauke ir baisiuo-
 se sopuliuose atsigrižęs siun-
 čia tau nebylio lūpomis pa-
 skutinį sudiev! Argi šiandien
 turėtumėm mes linksminties?
 Argi tokiame laike turėtum
 tu, broleli, sunkiai uždirbtą
 gražį praleisti saliuonuose, ir
 tu sesutė ant visokių niekanie-
 kių. Ne! Šiandieną mes tu-
 rime visi atjaušti tą visą. Pri-
 valėtumėm visi dėti aukas,
 kad paskui galėtumėm sušel-

IŠ KARĖS.
Krokuva pasiduos be mūšio.
 Londoną praneša korespon-
 dentas laikraš. "Daily Mail",
 kad Krokuva pasiduos be mū-
 šio.
 Rusai sutinka duoti tvirtov-
 vei knogeriausias sąlygas, bi-
 le tik ne naikinti miesto.

*Rusai uždeda kontribucijas
 ant vokiečių miestų.*
 Londono telegrama iš Berli-
 no praneša, kad rusai uždeda
 dides kontribucijas ant vo-
 kiečių miestų, kurie patenka į
 jų rankas. Tai darydami jie
 atmoka Vokietijai už jos pasi-
 elgimus Belgijoje.

*Vokiečiai sumušti prie upės
 Yser.*
 Amsterdamo žinioms iš tikrų šaltinių, kad vokiečių
 pasisekimai prie upės Yser
 užsibaigė labai liūdnei. Vo-
 kiečiai užėmė Dixmunde, per-
 sitikrino, kad juos čia tyčia
 įleido. Vokiečius čia sutiko
 bausius smugis nuo belgų. Jie
 tapo atmušti su dideliais nuo-
 stoliais.

Turkijos revoliucija.
 Adria-
 nopoly ir Konstantinopoly
 pakilo sumišimas tarp jauno-
 turkių delei vokiečių vadova-
 vimo turkų armijoj. Sostinėj
 pasikėsinta ant gyvybės En-
 ver-Bejo, kuris Turkiją in-
 traukė į karę. Enver-Bej iš-
 sigelbėjo, užmušta tik 5 vo-
 kiečių oficeriai.

*Anglijos sosto įpėdinis ka-
 rėje.*
 Valijos kunigaikštis iš-
 keliavo į karės laukus. Pra-
 sidėjus karėi jisai norėjo va-
 žiuoti kariauti, bet negavo lei-
 dimo. Dabar tikimos, kad ku-
 nigaikščio pavyzdys patrauks
 daug jaunikačių į karę.

Krokuva ugnyje.
 Romos
 laikraščiai rašo, kad Krokuva
 dega, gyventojai bėga iš mies-
 to.

*Anglijos parlamentas pa-
 skyrė 1,000,000,000 dol. ir šau-
 kia 10,000,000 žmonių šalies
 ginimui.*
 Anglijos žemesnieji rūmai vienbalsiai sutiko pa-
 skirti šalies reikalams 1,000-
 000,000 dolerių ir davė leidimą
 mobilizuoti 10,000,000 žmonių.

*Sventas Tėvas išleido atsi-
 šaukimą, šaukiantį prie taikos.*
 Popiežius išleido encikliką
 šaukiančią visas kariaujančias
 valstijas prie taikos. Kaip
 karės priežastis Sventas Tė-
 vas nurodo šiuos dalykus: sto-
 ka savitarpinės ir tikros mie-
 lės tarp žmonių; nekinimas

LORDAS ROBERTS MIRĖ.
ANGLIJOS PARLAMENTAS PASKYRĖ 1,000,000,000
DOLERIŲ KARĖS REIKALAMS IR ŠAUKIA 1,000,000
ŽMONIŲ ŠALIES GINIMUI.
KROKUA UGNYJE.

VOKIEČIAI ATMUŠTI PRIE UPĖS YSER.
 NUSKENDO ANGLIJOS DIDŽIAUSIS KREISERIS "AUDACIOUS"
 RUSAI VEJA VOKIEČIUS IŠ PRŪSŲ.
 AUSTRIJA NORINTI TAIKOS.
 PRŪSŲ MIESTAI TURI IŠMOKĖTI DIDELES KONTRIBUCIJAS.
 SV. TĖVAS ŠAUKIA PRIE TAIKOS.
 SULTONAS ŠAUKIA 300,000,000 MAHOMETONŲ Į
 ŠVENTĄ KARĘ.
 VAIKAI 16 IR 17 METŲ AMŽIAUS KARĖS LAUKUOSE.

vyriausybės; neteisingumas
 vieno luomo žmonių prieš ki-
 tą luomą ir pasiskyrimas ma-
 terijališkų laimčių, kaip viena-
 tinį tikslą žmogiško veikimo.
 Popiežiaus išleistoji encikli-
 ka gana ilgą ir paskirta į dvi
 laš.
 Pirmoje dalyje Popiežius
 nurodo priežastis sukeliančias
 karės, antroje šaukia kariau-
 jančias valstijas prie taikos.

*Sultonas šaukia mahometo-
 nus į šventą karę.*
 Turkijos
 Sultonas išleido proklamaci-
 jas, kuriose pažymėta, kad
 Rusija, Anglija ir Prancūzija
 sukėlė karę Turkijoj ir ragi-
 na savo pavaldinius prie ašt-
 rios karės su priešais. Ir ne-
 tik savo pavaldinius, bet vi-
 sus mahometonus, kurių skai-
 čius siekia 300,000,000 žmonių.

Portugalija už karę.
 Ofici-
 aliai paskelbta, kad Portuga-
 lija padės Prancūzijai, Angli-
 jai ir Rusijai. Kada ji ap-
 skelbs karę dar nežinia, bet ti-
 kimasi, kad neužilgo.

Krokuva atakuojama.
 Petro-
 grade paskelbta, kad rusų ka-
 riuomenė atakuoja Krokuvą.

Belgai Ostendoj.
 Belgų ka-
 riuomenės priešakinė sargyba
 jau pasiekė Ostendos miestą,
 kuriame nebėra vokiečių. Vo-
 kiečių kariuomenė apleido
 taipogi apilinkes tarp Dun-
 kirkio ir Nieupo.

*15 metų amžiaus vokiečių
 kareiviai.*
 Susirėmimai Pri-
 ūsu Lietuvoj pasibaigė pilnu
 rusų laimėjimu, ir jų įsiverž-
 imų į vokiečių žemes. Rusai
 užėmė Elką ir Galdapę.

*Vokiečiai iš paskutinio
 stengiasi užsilaikyti ant savo
 pozicijų.*
 Stiprina savo ka-
 riuomenės praretėjusias eiles
 naujais kareiviais — vaikais,
 nes dauguma iš jų 16 metų
 amžiaus.
 "Baisu žiūrėti, pasakoja
 rusų kareiviai, kaip šie vaikai
 -kareiviai, sužeisti mūšuose,
 vaitoja baisyse kančiose ant
 karės lauko.

Moterys kareivių eilėse.
 Ir
 ne vien vaikai kariauja su ru-
 sais, bet ir vokiečių moterys.
 Tarp paimtų į nelaisvę vo-
 kiečių kareivių, rusai rado ne-

mažai moterų, kurios apsiren-
 gę kareivių drapanomis pil-
 dė pareigas vežėjų savo armi-
 joj.

Vilius nori taikos.
 Londone
 sužinota, kad Vokietijos cie-
 sorius Vilius, baisiai nusigan-
 do po paskutinių laimėjimų
 Rusijos ir pasiūlė Rusijai tai-
 kyties. Bet Rusija griežtai at-
 sisakiusi nuo siūlomų taikos.
 Vokiečiai bijosi rusų įsiverž-
 imo ant savo žemių ir abejo-
 ja ar jiems seksis rusus sutu-
 rėti.

Sumušė rusus.
 Berline pa-
 skelbta oficialiai, kad vokie-
 čių kariuomenė, vadovaujant
 gen. Morgeniui sumušė rusų
 armiją ties Virbaliumi ir nu-
 stumė ją už Prūsų rubežius.
 Ta nelaimė sutiko rusus ant
 jų pačių laukų, kur jau sykį
 vokiečiai rusus pergalejo.
 Paimta nelaisvėn 4,000 ru-
 sų.

Trys už vieną.
 Washingto-
 ne gauta žinių, kad viršinin-
 kas turkų kariuomenės Beiru-
 te apskelbė Amerikos pasiun-
 tiniui, jog už kiekvieną už-
 muštą mahometoną nesutvir-
 tintuose arba atviruose uostuo-
 se, turkai nužudys tris pran-
 cūzų ar anglų pavaldinius.

Vokiečių nauji plenai.
 Ro-
 moje paskelbta žinios, kad vo-
 kiečiai po paskutinių nepasi-
 sekimų sugalvojo naujus plen-
 nus vedimui karės. Vokiečių
 ciesaurs suaukė karės tary-
 bą, kurioje dalyvavo ir gen.
 Hindenburg, Wirtembergo ku-
 nigaikštis ir generalio austri-
 jiečių štabo šefas gen. Hoet-
 zendorf. Tame susirinkime
 buvo priimti nauji plenai.

*Nuskandintas Rusijos krei-
 seris "Sinop".*
 Amsterda-
 mas. Laikraštis "Vossische
 Zeitung" patalpino telegramą
 iš Bulgarijos miesto Sofijos,
 kad turkų kariškas laivas nu-
 skandino rusų kreiserį "Si-
 nop".

*Aštuoni vokiečių kunigaikš-
 čiai žuvo karėje.*
 Reutero te-
 legramos praneša iš Amster-
 damo Londoną, kad aštuoni
 vokiečių kunigaikščiai žuvo
 karėje. Šeši iš jų buvo 19-20
 metų amžiaus.

Vokiečių laivynas išėjo iš slaptų vietų. Londone skelbiama, kad vokiečių kariško laivyno dalis išplaukė iš Kielo, kur jisai buvo pasislėpęs.

Susirėmimas ant jūrių. Londonas. Laikraštis "Star" praneša, kad smarkus susirėmimas buvo įvykęs tarp vokiečių ir anglų laivyno ties Yarmouth.

Rusija persegrstį Bulgariją. Į Romą pranešama iš Atėnų, kad Rusija pasiuntusi Bulgarijai persegrstį. Jeigu tiksliai Bulgarija parems Turkiją ar Vokietiją, rusų laivynas pradės bombarduoti Bulgarijos miestus.

Prancūzai atmušti prie Ysero upės. Berline paskelbta, kad vokiečiams sekėsi atmušti prancūzus apilinkėse upės Yser. Upė Yser dabar esanti liuosa nuo priešo ir vokiečiams niekas nestoviąs ant kelio prie Šiaurinių jūrių. Toliau pranešama, kad apilinkėse Dixmunde vokiečiai progresuoja. Vienamė mūšių paėmė nelaisvėn 700 prancūzų kareivių ir 8 kanuoles.

Serbai sunaikino austrijiečių kareivių batalioną. Niše paskelbta, kad austrijiečių 6-tas batalionas, kuris perėjo Dunojaus upę sunaikintas serbų prie Szderovo. Serbai paėmė 2,000 nelaisvių ir 20 sunkių kanuolių.

Turkai sumušė rusus ant Kaukazo. Iš Konstantinopolio pranešama Berline, kad turkai sumušė rusus ant Kaukazo, atkūmami rusų kariuomenę iki antrųjų pozicijų. Daug rusų užmušta ir paimta nelaisvėn.

Rusai užgina turkų žinioms. Petrograde pranešama, kad rusams sekasi mušti turkus Armenijoje. Kiekvienas turkų pasiryžimas yra suturiamas. Rusai paėmė daugybę nelaisvių.

Anglų laivynas bombarduoja vokiečių pozicijas. Londono "Expres" gavo telegramą iš fronto, kad anglų laivynas bombarduoja vokiečių pozicijas ties Zeebrugge.

Prancūzai atsiėmė atgal pralaimėtas vietas. Prancūzams sekėsi atsiimti nuo vokiečių kaikurias pralaimėtas pozicijas atgal. Visgi rytinis upės Yser krantas pasilieka po vokiečių globa.

25,000 austrijiečių pasiųsta Aigiptan. Atvykę į San Francisco keliauninkai laivu "Ventura" iš Sydney, Australijos miesto, pasakoja, kad anglų valdžia sutraukia ten 25,000 kareivių, kuriuos paskirs į 33 transportus po priedangą 14 kreiserių, nakčia išsiuntę į Aigiptą.

Armenai padeda rusams. Atėję žinios nuo Turkijos rubežių į Petrogradą praneša, kad visose Armenijos miestuose, armenai studentai stoja į eiles rusų armijos. Armenijos liaudis džiaugsmingai sutinka rusų kariuomenę.

KARĖS APŽVALGA.

Praleidome dar vieną savaitę, kuri Europos karėje ne vieną tūkstantį žmonių prarijo, ne vieną tūkstantį šeimynų paliko našlaičiais, ir daugybę turto sunaikino. Gausiai plankia žmonių kraujas Didžiojojo karė, garsiai kalba šautuvai, kanuolės, visos kariaujančios valstijos brisdamos kraujo ūpeliais, stengiasi savo priešus sutrinti, bet nei viena kariaujančių valstijų nenužengė taip toli, kad galėtų pasigirti didžios svarbos laimėjimais. Pradžioje karės išleisti obal-

siai, kad laike tiek ir tiek dienų, tiek ir tiek nuveiksime, tą ir tą pasieksime, — neišsipildė. Kaip dabar matyti viskas taip palengva slenka, kad dauguma karės žinovų, diplomatų tvirtina, jog ši karė turės prasitęsti ilgai.

Paimkime kad ir vokiečius, pradėdami karę, jie tvirtai tikėjosi, kad greitai laiku jiems seksies apgalėti savo priešus ir net savo įsitikėjimą privedė prie juokingumo. Iš angsto nustatė, kada jie pasieks Paryžių, Petrogradą. Šiandieną iš tų garsių sumanymų neliko nei šipulio. Vokiečiai manė šioje karėje ingyti daugiau kolonijų, kad plačiau savo vientautius apgyvendinti, kad turėti daugiau prekyviečių ir po trijų mėnesių kruvinos karės nustojo ir tų kolonijų, kurios jiems prigulėjo nuo senai. Afrikoj ir Azijoje vokiečių viešpatavimas užsibai-gė.

Po trijų mėnesių atkaklios kovos ties miestu TsingTao gulinčiame Kinijos Kiaučiao provincijos uoste, vokiečiai pasidavė japonų ir anglų kariuomenei ir japonai iki užbaigimo karės pasilieka šią provinciją po savo globa. Viršininkas vokiečių kariuomenės Tsing Tao, turėdamas 13,000 kareivių ir 600 kanuolių, narsiai gynėsi prieš dūsyk didesnį priešų spėką ir tikrai nebegalėdamas ilgiau ištverti turėjo nusileisti.

Vokiečių pralaimėjimas Azijoje — skaudus jiems smugis, nes jie tenai nustojo autoritetą.

Negeriau vokiečiams sekasi ir Europos karės laukuose. Vakariniėj Belgijoje jų pergalės mažinasi, ir net prisiėina jiems traukties atgal.

Šiauriniėj Prancūzijoje, vokiečių kariuomenė buvo skaudžiai sumušta.

Lenkijoje tai ir visai prisiėjo vokiečiams trumpai. Rusų kariuomenė pastaruoju laiku taip smarkiai ir narsiai žengia, kad vokiečiams nieko geresnio nepasilieka, kaip traukties. Rusų narsumas, šioje karėje, jų pergalės nu-stebino visą pasaulį, o rusų armijos viršininko, didžiojo kunigaikščio Mikalojaus, sugėbėjimas trupu laiku kilnoti kariuomenę iš vienos vietos į kitą, yra palyginamas prie Napoleono kariškų gabumų. Dabartiniu laiku rusų kariuomenė jau randasi ant Vokietijos žemių.

Iš Lietuvos žinių nekiek, bet jos jau daug ramesnės. Ir čia būk tai vokiečiams nepasisekė, visgi dar ima abejojimas ar ištikrųjų vokiečiai jau išvyti iš Lietuvos. Vienos žinios skelbia, kad rusams sekėsi praginti priešą nuo savo rubežių ir net išibrukti į vokiečių žemes. Kitos nors ir neaiškios žinios suteikia mums pranešimus, kad dar vokiečiai tebekovoja su rusais ties Virbalium ir jiems pasisekė rusus atmušti atgal. Lietuvos laikraščiai neperdaugiausiai suteikia mums žinių apie karę, antra vertus ir negali plačiai aprašinėti karės dalykų. Abelnas išpūdis šiek tiek geresnis. Žmonės nusiramino, tikrai didelis vargas. Daug žmonių pasijuto be pastogės,

be kšnio duonos, reikalinga pagalba. Lietuvoj tveriasi pagalbos komitetai, plaukia aukos ir nors visiems karė daug skriaudos padarė, visgi mūsų broliai dalinasi tarp savęs kaip gali.

Galiečių austrijiečių kariuomenė traukiasi atgal. Rusai užėmė Jaroslavą, paimdami 13,000 nelaisvių.

Negalima dar pasakyti, kad vokiečiai ir austrijiečiai yra sutrinti, jie traukiasi atgal tvarkoje, visgi jau pastebėti mūsų vokiečių militarizmo pakrikimas.

Vakaruose padėjimas mažai kuomi pasimainė, Šiauriniėj Prancūzijoje vokiečių ir prancūzų armijos užsilaiko ant savo pozicijų tarp upių Oise ir Mense. Retkarčiais pasisekdavo vokiečiams pergalėti priešus, bet tuojaus būdavo atmušami.

Vakarinėj Belgijoje vokiečiams pasisekė. Dixmunde miestas pateko į jų rankas. Jie stengiasi dabar pasiekti prancūzų rubežius prasimušdami prie Calais, Dunkirk ir Bolougne. Tikrai jiems tas ne taip lengvai pasiseks atlikti, nes belgai ir prancūzai narsiai atremia jų užpuolimus.

Kiek jau laiko vokiečiai stengiasi pereiti upę Yser ir vis be pasekmų.

Pažvelgus į paskutinių dienų atsitikimus, turėsime pastebėti, kad Anglijos, Prancūzijos, Rusijos kariuomenės viršininkai nuosekliai darbuojasi ir atsižymėjo, kaip geri karvedžiai.

Vienų geriausių dalykų nuveiktį šioje karėje tai suorganizavimas pagalbos nelaimintiems belgams. Praūžus visu smarkumu karės audrai, pro šią šalį, kurios kaltybė gal buvo tikrai tame, kad ji pasijuto ant tako galiūnams, baisiai suvaidyto belgų gyventojai. Viskas ištėriota, sunaikinta. Visas pasaulis atjautė belgų nelaimę ir stengiasi jai padėti, kaip galėdamas. Anglija siunčia jai maistą, Amerika tveria komitetas rinkti auktas. Prezidentas Wilsonas ypatiskai rūpinasi pagerinti belgų padėjimą. Surinkta jau desėtkai tūkstančių dolerių, kurie bus sunaudoti belgų reikalams. Žadama net atvežti į Ameriką belgų našlaičius, kurie ir pasirūpinti jais, kol neprasišalvys dangus Europoj.

Pačioj Belgijoje pagalbos komitetai išduoda kasdieną maisto 400,000 žmonių. Dauguma iš diplomatų tikėjosi, kad Turkija turės sustabdyti savo karišką veikimą, nes visos aplinkybės ją vertė prie to. Šiandieną gi matome, kad Turkija su pašėlimu insitruoja kruvinan verpetan, kuriam, labai gali būti, suras sau politiška mirtį.

Mahometonų bažnyčios viršininkas Šeik-Ul-Islam šaukia visus į šventą karę prieš Angliją, Prancūziją ir Rusiją. Kaip priešastį tokios karės nurodo grėsiantį pavojų mahometonų tikėjimui. Meksikoj ir Medinoj baisus mahometonų subruzdymas, bet visgi tvirtina, kad mahometonai labai šaltai atsineša prie tokių šaukimų. Gal suprantu, kad šventos karės pasekmės dar lidesnį pavojų gali suteikti.

Ant Kaukazo eina toliau susirėmimai. Jeigu tikėti Berli-no žinioms, tai rusai esą sumušti ant Kaukazo rubežių. Rusų pozicijos užimtos turkų. Petrogrado žinios griežtai tam priešingos. Sulyg rusų pranešimų buvo maži susikir-timai Batumo provincijoje. Rusams irgi sekėsi ties Koprukėni. Netolimoj atėityj turės atsibūti generališkas turkų su rusais susirėmimas.

Bombardavimas Dardanelių toliau eina. Prancūzų ir anglų laivynas bepaliovos apsaudo tvirtumas. Turkijos armija įsiveržė Aigiptan. Jinai tikisi ten surasti paramą nuo vietinių gyventojų, bet ligšiol dar jos norai neišsipildė.

Turkijai įsivėlus į karę padėjimas Persijos labai nejaunus. Abelnai imant Persiją turės būti intraukta abelnas sukury. Persijos diplomatai skelbia, kad Persija užlaikys neutralitetą, ir jokių žingsnių nedarys karės link. Tuo tarpu keli Amerikos diplomatai, kuriems prisiėina dabartiniu laiku susidurti su persais, tvirtina, kad pastarieji labai džiaugiasi Turkijai pradėjus kariauti, nes jinai galėsianti atgauti savo savystovybę vien tik sumušus Angliją ir Rusiją.

Paaiškėjo dabar ir Balkanų valstijų padėjimas. Serbija ir Graikija palaiko Rusijos, Anglijos ir Prancūzijos pusę. Graikija užėmė Turkijai prigulinčią provinciją Epiro, ir tuomi parodė, kad kariaus prieš ją.

Bulgarija ir Rumunija vis dar sviruoja. Bulgarijos sostinėj Sofijoje Vokietijos, Austrijos ir Turkijos diplomatai tebevaro intrigas, norėdami patraukti savo pusėn karalių ir valdžią, už tai jie žada jai Makedoniją, kuri randasi po Serbijos valdžia.

Nuostabiausia, kad ir Jungtinėse Valstijose pasigirdo kelias balsų už karę.

Keletas žymių profesorų kursto prie karės, o buvusis Valstijų prezidentas Rooseveltas šaukia Jungtinių Valstijų valdžią apginti Belgiją, nes ir Jungtinės Valstijos sykiu esu kitomis viešpatijomis užtikrino Belgijai neutralę poziciją.

Vokiečiams ant sausumos sekasi prastai, užtai ant jūrių jie ligšiol padarė nemažą pažangą. Nors tie laimėjimai neturi didelės svarbos, visgi Anglijos laivynas smarkiai nukentėjo. Nuskandino Anglijos laivų vertės 50,000,000 dolerių. Bet rodosi ir nuo vokiečių laimė atsigrįžo, nes gauta žinios, kad jos smarkios laivai "Emden" ir kiti sunaikinti.

Meksikoj baisiai neramu. Iš naujo kyla šmėkla naminės karės. Taikos delegatai susirinkę Aguas Calientes formaliai apskelbė karę Carranzai, dabartiniam Meksikos prezidentui, kuris nenori pasitraukti nuo valdymo ir užleisti vietą Gutierrezai, konvencijos paskirtam.

Prieš Carranzą eina su visa savo kariuomene gen. Villal. Generalai Obregon ir Villalreal apsisukė už Carranzą ir kovos prieš Villą. Jau įvyko susirėmimai tarp kariuo-

menės Villos ir Carranzos prie miesto Leon 30 mylių nuo Aguas Calientes.

Ir taip kiekviena diena mums atneša naujų nesmagių žinių. Vietoj užgirsti, kad karės baisenybės nyksta, sulaukiame kariaujančių eilėse vis naujų ir naujų valstijų. Ką suteiks mums rytojus?

KAIP LIETUVOJ KARIAUJA.

Iš Homestead, Pa. p. J. Bendaravičius prisuntė mums ir antrą laiską gautą iš Lietuvos karės lauko nuo savo giminiui. B. Z. Laiškas, kaip ir pirmasis tilpęs 45 num. "Dr.", žingeidus, nušviečia plačiai Lietuvoj įvykusius atsitikimus laike karės. Talpiname išsiai.

Mylimieji giminėlės. Sveikindamas linkiu jums viso gero. Rašau jums laiską jau kelintą iš eilės. Kaip žinote esmi paimtas į kariuomenę ratnikų ir ką pergyvenome pirmose dienose savo tarnystės aprašiau jums plačiau pirmuose laiškuose. Pirmiausia visą laiką kasėme apkasus kareiviams, dabar gi ketvirta savaitė jau esame apginkluoti šautuvais tikrai senų konstrukcijų.

Apvilko kareiviškomis drapanomis ir mokina "muštry". Po kareiviško mankštinimosi varo dirbti įvairius darbus. Daugiausiai stovime ant sargybos prie Nemuno ties Iškastais apkasais. Buvome nuėję ir kitur, bet netoliau 10, 11, 12 verstų nuo Alytos mieste.

Dusyk jau buvome gavę prisakymą pasitraukti nuo Alytos, nes prusakai atsidurė visai arti mūsų, nedaugiau, kaip 18 verstų ir arčiau. Buvome girdėti gaudimas kanuolių per kauras dienas ir naktis 15 ir 16 rugsėjo. Susirėmimai ejo iš abiejų pusių Seirijų miestelio, apie Seinus ir toliaus. Visus mūsų laimėjo musiškiečiai. Vienoj vietoj mūsų kazokai užtikro prūsųkų pėstininkų ratą, kurią išnaikino, nepalikdami nei vieno gyvo kareivio, iš musiškių nežuvo nei vienas. Ant visos linijos musiškiams gerai sekasi. Netoli Pilipavo ties Dauskiniais prusakai ištiesė du tiltus per Nemuną ir su kanuolėmis norėjo persikelti į šlapus Nemuno, musiškiečiai pasirengė laukė svetelių ir kaip tikrai didelis būrys prūsųkų atsidurė šlapus, musiškiečiai paleido šūvius iš kanuolių, tiltai suiro ir sukrito upen sykiu su kareiviais. Tiems gi, kurie buvo šlapus nebuvo kur bėgti, tai visi žuvo nuo mūsų kareivių šuvių, dauguma prigirė. Taip kad dar 4-tą dieną po mūsų upės vilnis nešė pro Alytą arklius, susikabinusius po du tris prūsųkus. Mūsų kariuomenė per dieną ir naktį sunaikino 2 korpusus, tai yra apie 60,000 kareivių, dabarties tie nieko nežinome. Į nelaisvę paimta daugybė. Vieną sykį pateko į musiškių rankas 5,000, antrą sykį 7,000 ir tai tik per dvi paras. Apie Seinus, Seirijus, Lazdijus, Simną, Šestakavą pilni laukai užmuštųjų, nebuvo laiko nei kada užkasti. Daugelyje vietų šiek-tiek pridengė tuos lavonus žeme, bet visur iš po tų žemių kyšo galvos, rankos, kojos; baisu neišpasakytai baisu darosi pažiūrėjus į tas vietas. Plaukai ant galvos šiaušiasi. Dabar šalta, lavonai nespės sugesti, bet jeigu jų prieš žiemą nespėjo pakasti, tai pavasarį susilauksime baisyų reginių, ligų ir tt. Dievas žino, kas gal būti!

18 rugsėjo buvo mūsų ties Kalvarija. Pėtnyčioj anksty ryto musiškiečiai apsupo miestą, vos tik spėjo prūsokai su savo abazu išbėgti, daugumą prūsųkų sugavo mieste, o vieną prūsišką generolą sučiupo miegantį. Pateko į musiškių rankas daug automobilių, kanuolių, arklių, kulkasvaizių. Daug prūsųkų kareivių, nebegalėdami išbėgti, pasislėpė Kalvarijos giraitėj, norėjo išsislapstyti. Mūsųškiai tuojaus apsupo tą giraitę ir daugybę suėmė.

Prūsų kariuomenė pasitraukė iki Sipliskės, t. y. pusiau-kelyj nuo Kalvarijos į Suvalkus. Ten nemažai girių, tai dabar tose giriose girdisi kanuolių dundėjimas. Nors prūsokai ir smarkiai šaudė, bet mūsų kareiviai plačiai turi užėmę vietas. Nuo Kauno einant mūsų kareivių linija tęsėsi it siena parubėžiu, daugiau kaip per 40 mylių. Bet mūsųškiai netik Suvalkų gub., nušasi ir Gardino, Lomžos ir dar toliaus. Negana, kad prūsokai apie šį kraštą taip smarkiai sukasi, sužinojome, kad jie jau antrą syk buvo apsilankę Pietrokavo gub., užėmė Čenstakavą ir kitus miestus. Kielek gub. dauguma miestų pateko į jų rankas. Tas garsas labai nemalonas, tik mums rodo, kad ten prūsųkų neperdau gali būti, nes jų išnaikinta tiek ir tiek, iš visko matyti, kad jie gudrumu nori suvilioti mūsų kariuomenę, vadinas užpuolus jiems keliose vietose, mūsų kariuomenės spēkos turės susiskaldyti ir tada jiems lengviau bus įsiskverbti į Suvalkų gub. ir toliaus, bet jiems tas negal nusi-sekti.

Užteks jau to, kad pirmą sykį prigavo ir musiškius — atmušė nuo Karaliaučiaus. Prancūzai, sako, irgi prūsokams kailį karšia, bėk paėmę į nelaisvę 8,000, maž ir mūsų kareiviams sekėsi ir toliaus ir prūsokas gaus užmokesnį už savo gerus darbus: Čenstakavo bažnyčioj, stebuklingoj vietoj sustatė savo arklius, Panel. Švenč. paveikslą suka-pojo. Ir netik Čenstakavoj taip daro, statydavo jie arklius ir Lietuvos bažnyčiose. Krosnos bažnytelėje (netoli nuo Šestakavo) sako biauuri viidų ineiti. Paskui tą bažnytelę ir kitas, kaip va Simno granatomis sugadino, sugriovė.

Daug triobų paplenčiu prūsokai išdegino, tiltus suardė, geležinkelio tiltą ant Nemuno ties Šestakavu išsprogino. Suvalkų stotį ir magazinus sudegino musiškiečiai gubernatoriui prisakius.

Graudu ir sunku buvo žiūrėti kaip žmonės verkdami, vaikelius nešdami ant rankų atkeliauo į Alytą. Tai buvo 31 d. rugpjūčio. Mano tėveliai irgi buvo išvežti. Visi rakan-das paliko, nes traukiniais negalima vežties daugiau trijų pudų. Gal pelenai dabar mūsų tėviškėj. Baisu atsiminti, sunku man jums, brangus giminėlės, apie tai rašyti.

Norėčiau dar sugrįžti prie karės. Mūsųškiai puikiai sekasi su Austro-Vengrija. Girdėti, kad musiškiečiai daug žemės užėmė Austrijoje. Rašo laikraščiuose, kad viena tvirtovė paimta. Bus tada ir Prūsijoje geriau kariauti. Prūsokas labai nori, kad Turkija apgarsintų mums karę, bet matyti, kad turkai dar bijo kištis, visgi spėjama, kad turkai tuojaus pradės karę, nes pilnai jau esą prisirengę.

Austrijiečių rusai paėmė į nelaisvę apie 100,000 žmonių, dauguma pasiduoda iš bado. Mūsų rota jau antra savaitė, kaip saugo apkasus ties Dojačiskės kaimu 10 verstų nuo miestelio Alytos. Nors dar trumpai tarnavau, bet kaip del manęs užtektinai viso mąšiau, o Dievas žino kada užbaigsime tą vargą. Kas tolyn eina sukyn, jau ir dabar sunku begauti pirkti duonos ar pirago. Kad ir gauti tai toki duona prasta ir brangi, svarui

Anglijos laivyno vadas Wiltson Churchill.

6 kapeikos, piragas 10 kapeikos svarui.

Pas mus oras blogas: lietus, šturmai, vėjai, baisūs patvyniai. Kaip nelija tai didelės šalnos. Šiandieną jau gerą gruodą turėjome. Kas liko bulvių neiškastų kareiviams tai ir pasiliks ant lauko. Nėra kam dirbti. Sunkus padėjimas žmonių karėj. Suvalkų gubernija negreit atsikvėps po karės, nes jau ir dabar daugumai badas į akis pažinrėjo. Jeigu iš kitų Rusijos gub. neatvež maisto, tai nežinia ko sulauksime.

B. Z.
26 rugsėjo (sen. kal.) 1914.

AUGUSTAVO GIRIOSE.

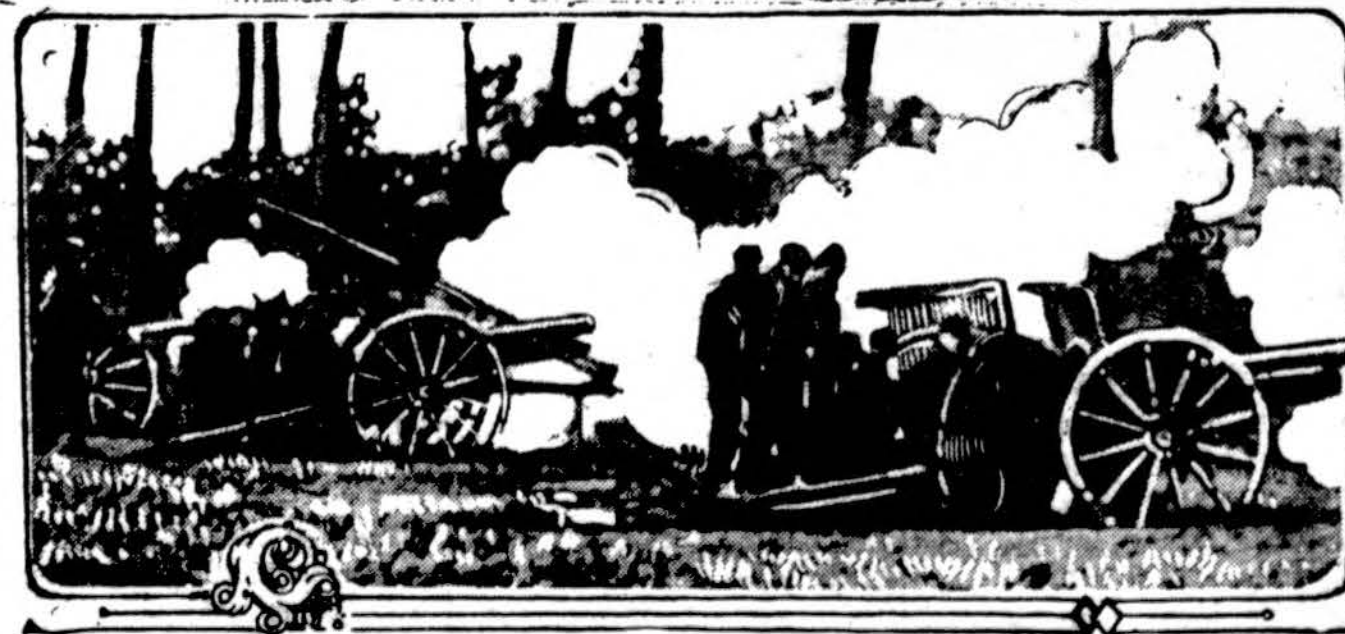
(Karės vaizdelis iš "Rieč").

Mes stovėjome prie Lipsko. Dalis mūsų kariuomenės užėmė vietą prie geležinkelio ir stoties. Užstojo naktis. Sukūrėme ant laukų ugnis ir jau manėme sau ramiai pasilsėti per visą naktį, kaip ūmai, pradėjo pirmos valandos, pasigirdo automobilių trubų garsai ir kelioms minutėms prasilinkus prie mūsų privažiavo automobilius, iš kurio išlipo mūsų rotos komandierius. Visi sujudė. Korpuso štabas, kuris buvo sykiu su mumis ir visi oficialiai apstojo iš visų pusių mūsų komandierių ir, nekantraujant, laukė žinių. Komandierius atvežė prisakymą maršuoti ant priešų. Visi pradėjo rengties, pasigirdo paliepipai, prisakymai: balnok! kinkyk! Greičiau vyru kai! Linksmiai šnekučiuodami raiteliai pasileido pirmyn į kitus sodžius, sukelti kitas dalis mūsų armijos. Korpuso viršininkas išleido paskutinį prisakymą ir mūsų armija trims dalimis pradėjo maršuoti: viena dalis ejo prie Marijampolės — Kalvarijos, antra — prie Suvalkų — Augustavo, ir trečia — prie Grajevo — Sėučino.

Vidurinė dalis ejo prie Augustavo. Naktis buvo tamsi. Šiaurinių vėjas, kaip pašėlęs, bepaliovos draskėsi, kaukė, staugė. Lietus lijo smarkiai.

Tik pradėdant aušti pasekėme mes nuo šiol laiko garsią Augustavo giria. Mūsų žvalgai pranešė, kad miškuose pasislėpęs vokiečių nemažas būrys. Tuojaus iš mūsų pusės buvo pasiūta raitininkai, kurie išsikirstę po lauką nujojo miško link. Už jų sekė dragūnai, o kazokai iškėlė savo batarėjas tinkamos vietose. Vokiečiai buvo drūčiau-siai susistiprinę šiaurinėje dalyje girios, už kurios ejo pletas.

12 val. dienos, po dviejų valandų poilsio prasidėjo ataka. Iš vakarinės dalies miško vokiečių artilerija pradėjo smarkiai šaudyti. Sunkios bombos beperstojo skriejo mūsų pusės link ir plyšdamos ore puolė žemyn. Mūsų pėstininkai narsiai ir žvaliai žengė prie priešų. Priešus prie miško mūsų kariuomenė jau 2 val. užėmė jai lieptas pozicijas. Tada buvo paduotas ženklas prie šturmo. Tokio vaizdo ligšiol neteko dar matyti. Taisykliškai šturmuoti mišką jokiu būdu nebuvo galima. Mūsų šauliai išsisklaidė po miš-

© 1914, by American Press Association.

ką ir čia prasidėjo karštas darbas. Kiekvienas medis buvo suvartotas, kaip uždanga nuo priešo, kiekvienas kelmelis, kalmelis tinkamai sunaudoti. Pasirodė, kad miške randasi nemažas dirvonas, kurį vokiečiai sustiprino, ir kurių mums prisiėjo paimti šturmu. Visą laiką pakolėjo mūsų artilerija šaudė į vokiečių sustiprintas pozicijas už miško. 5 valandą, kada jau mūsų pėstininkai užėmė mišką iš vasarių pusės, didelis vokiečių kareivių būrys pradėjo lenkti ratą aplink mūsų kariuomenę. Vokiečių ten buvo apie 20,000. Ūmai buvo prisakyta mūsų kavalerijai užpulti visu smarkumu priešo. Prisakymas taip, puikiai buvo išpildytas, kad neprabėgus dar pusei valandos vokiečiai betvarkė pasitraukė atgal. Mūsų pėstininkai pasinaudoję puikiai pasitaikiusia proga ir permainingai frontą atkrito vokiečiams kelią. Visa vokiečių eilė žuvo. Mūsų kavalerijos gerai pradėtas darbas suteikė mums pergale. Kairysis sparnas vokiečių sustiprintos pozicijos nustojo spėkų, ir mūsų kareiviams galima jau liuosai buvo apėiti vokiečius iš tos pusės, nes žiūrint, kad ir naktis prisiartinio. Vokiečių kavalerija, skaičiuje visos divizijos buvo panorėjusi mums užkirsti kelią, bet jau buvo po laiku. Mūsų raiteliai pradėjo iš vakarų mūšti vokiečius. Toliau visa mūsų artilerija pasitraukė pirmyn ir pirmutinė paleista granata plyšo pačiame centre vokiečių kariuomenės. Veikimas mūsų artilerijos ant tiek buvo baisus vokiečiams, kad jie už 15 minučių pradėjo trauktis atgal, ir mūsų kazokams buvo prisakyta išvyti vokiečius iš jų pozicijų. Pakol kazakai rėmėsi trys vokiečiais, mūsų centralės spėkos — pėstininkai ir raiteliai šturmu emė vokiečių tvirtumas. Vidurnaktį nustojo šaudyti, visgi dar girdėjosi koki tai smarkūs braskėjimai, — tai sprogėdavo inkaitė nuo šilumos ir ugnies patronai.

Mes laimėjome. Visas vokiečių lageris pakliuvo į mūsų rankas. Nemažai ten buvo surasta ginklų ir maisto. Laikė mūsų kariuomenės šuvis buvo pašauti trys vokiečių eroplanai ir viens zeppelinas, kurių liekanos ir gulėjo karės lauke, tarp daugybės kūnų užmuštų kareivių.

VIENATINIS KELIAS. TAI JUNGTTINIAI EUROPOS VALSČIAI.

Tuo tarpu karo galo nesimato, taigi dar sunku spregti, kokių priemonių imties, kad apsaugojus pasaulį nuo panašų atsitikimų.

Jeigu pergalės Vokietija, ji viską sutvarkys ant savo kunpalio, bet sunku to tikėtis. Norint daug metų testyti, bet prūsų militarizmas vis turės pasibaigti. Visoms, kaip didelioms taip mažoms tautoms naudingiausia būtų sutvarkyti Jungtinius Europos Valsčius, panašius į Amerikos. Taip siūlo anglas socialologas Stead.

Dviejų malonių aplinkybių reikalinga, kaip Federacijos Europos Valsčių pasiektų tikslą, panašiu keliu, kad visi pasiektų kitos federacijos.

Pirmiausia reikalinga didelė išlaikinė galė, kuri stengtų priversti prie vienybės tuos, kurie nuo jos kenčia. Taip sakant, kad pasiekus Danguos Karalystę, reikalingas stiprus veikimas velnio.

Panašiu būdu atsuonioliktam amžiniui suvienijimas Amerikos tapo sudarytas, vien iš protesto priešais pragarinį veikimą Jono Bull.

Pereitam šimtmetį buvo Prancūzija, kuri tik viena jautėsi stipri pamūsti siekus Vokietijoj. Kame mes matom

panašų velnią, kuris sumanė pasinaudoti vienu tautų snuduriantį inerciją, kitų antipatijomis ir rungtinėmis ir suvartauti Europos Federaciją.

Kita malonė, kurios dabar trūksta, tai centralė ganėtina galybė, kuri pajėgtų priverstinai valstybas prie vienybės priversti.

Gražiausiai ir idealiausiai būtų, kad kiekviena kaip liuosai ir lygi valstija iš savo liuosos valios spiestus broliškoni vienybėn, remienties nepri gulmybės pamatais. Bet žmogaus prigimtis tokio kelo išsiol nenuitiesė. Vis rodosi priešinga mažuma, kuri reikalauja būti priversta norėt.

Kiekviena ir dabartinė Europos valstija yra panašiai susidariusi, kad pamazėl ingavus galybė priversti silpnus išsižadėti savo kai kurių privatinių reikalų, prisitinkant prie Visos Valstijos įstatų.

Didelį panašumą matome formacijoj Jungtinių Amerikos Valsčių ir Šveicarijos Respublikos.

Bet kaip Šveicarijai, taip Jungtinėms Amerikos Valsčiams užbaigus Federaciją iš geros valios, jai sutvirtinti tuo reikalinga buvo ginkluota ranka. Dėlto nemanykim, kad ir Jungtiniai Europos Valsčiai po taip baisių skerdynių pareitų tiesiog į ramia materijale gerovę.

Toks kelias yra geresnis, negu kad, prie patvirtinimo kiekvieno straipsnio įstatymų, reikalinga eiti per kraujų klonus.

Dairanties ir ieškant velnio, kurio piktumas verstų vienyties Europos Valsčius, neužmirškime ir apie senį Konstantinopolio galvažudį.

Idėjų Federatyvinės Europos yra gana sena. Dar Anglijos Henrikas IV, pagelbstint Elzbietai buvo sustatęs planą sujungti penkioliką Europos Valstijų, dėl apskritos krikščionių gerovės. Tos Valstijos užlaiko vieną nuolatinę armiją. Armijos siekis priversti Valstijų ramybę ir apsaugoti jos nuo užpuolimo Muzulmanų ir kitų barbarų.

Taipgi kiti drauge su Penn'u ir Kant'u siūlė panašią tvarką.

Siūlomas Henriko valdžios būdas būtų galima šiaip suformuoti: vienas centralinis parlamentas, palaikomas armijos, kuri vien skaitosi tarp tautinių valdžios galybė.

Ne ko kito dabar ir Vokietija ieško. Nes toli matanti vokiečio akis nužiūrėjo, kad nuolatinė įtempta revaliacija Valstijų ilgai tęstis negali, kaip per daug varginanti. Ir to visuotino vargo galo nesimato. Nes atsimena, kiek ji turėjo perkęsti, kol pasisekė visas Vokietijos Imperijos kunigaikštystės sutraukti vienybėn. Kaip kiekviena iš jų stengėsi turėti ant kitų viršenybę, kad galėtų spregti reikalingas karės ramybės. Daugelis jų galvočių suko smegenis, kad išradus būdą Vokietiją sujungti. Tik sumušimas prancūzų davė progą Prūsų karaliui Versailles rūmuose apsisiekti Vokietijos Imperatorium.

Viena didžiausia neprileidžiama Vokietijos teorijos klaida yra, kad ji nori, kad visi sulys jos muzikos šoktų. Tokiu būdu, ant kelio, kuris veda prie vienybės tikslo, apsiereikia daug priešybių, kurios yra sunku pergalėti.

Pirmutinis esencijalis principas tiesiant rubežius paskiroms Valstijoms yra, kad kiekviena iš jų apimtų atskiras tautas. Bet čia naujas vargas. Nes tuomet būtų sunku sulaukyti kitas Valstijas, kad šios nestatytų didžiai pažeminančių Vokietiją reikalavimų už jos užpuolimą ir žiaurų karę elgimasi.

Jeigu gi Vokietijos autokra-

tija taptų pilnai suardyta, tuomet liuosai jos liaudis galėtų jungtis prie kitų lygiais įstatymais; negu tik būtų atimtos didelės jos provincijos, pilnai jai priklausiančios. Ji tasyk stengtųsi jas atgauti.

Tečiaus tuomet Prancūzija privalėtų atsižadėti troškimo atmonijimo, Rusija noro užgrobti naujus plotus, Anglija baimės Vokietijos kolonijų, Vokietija-gi turėtų užmiršti, kad kas nors ją nori išnaikinti.

Jeigu Jungtiniai Europos Valsčiai susidarytų, geriausiai būtų, kad tai įvyktų, to ieškant pačioms tautoms, per jų pačių pasiuntinius.

Negalima pavesti tą darbą atlikti diplomatams, nes kaip daug kartų pasirodė, kad jie užmiršta apie norus žmonių. Dėlto pirmiausia, negu karė parodys savo negalę, reikalinga, kad kiekviena Valstija ir tauta ant Baltos popieros kuodaugiausiai skelbtų savo teisią spregti Europos dalykus. Drauge, kad kiekvienas pilietis įsitikintų, kad vienatinė, pastovi ir praktiška tvarka gali būti tik sutaisius Jungtinius Europos Valsčius.

Meškutis.

ŽINIOS IS LIETUVOS.

(Iš laikraščių)

KALVARIJA. Kalvarijos miestelis buvo užimtas vokiečių 4 dieną rugsėjo. Ant miesto gyventojų buvo uždėta 10,000 rublių kontribucijos. Užmokėta 3,600 rub. Likusieji neįmokėta. Miesto įstaigos pasiliko sveikos. Žmonių manita sunaikinta, didesnės vertės daiktai išvogti. Kalvarijos pavieto apeliokėse vokiečiai sudegino daugybę dvarų, tame skaičiuje ir Kalvarijos dvarą.

Simne išdegė dvi gatvės ir pagadinta bažnyčia. Gyventojai jaučia trukumą maiste. Gyvuliams trūksta pašaro. 18 d. rugpičio vokiečiai aplei-do Kalvariją.

VOKIEČIAI SUVAL-KUOSE.

Užėmus Suvalkus, vokiečiai vieną iš savo oficerių paskyrė miesto komendantu. Naujasis komendantas pasiūkė pas save žymiausius miesto gyventojus ir vieną iš jų, būtent Geneckį, paskyrė miesto viršininku. Jam pagelbon priduta vienas vokiečys ir žy-das.

Komendantas apreiškė, kad Suvalkai, kaip Lenkijos dalis, bus apsaugota nuo išnaikinimų.

Paskiausias komendantas prisakė atidaryti visas krautuves. Tose gi krautuvėse, kurių savininkai pabėgo, pastatė vokiečius kareivius ir liepė jiems pardavinėti tavorus pagal nustatytas kainas.

Latvio Kunco užlaikomame bravare, buvo gana daug privaryta galvijų, kuriuos rusai užmiršo išgabenti. Vokiečiai tuos galvijus sunaudojo savo kariuomenei. Norėjo vokiečiai sugauti ir patį Kunčą, bet tas spėjo pabėgti.

Kada gi vokiečių armijai prisiėjo trauktis atgal, Suvalkų gubernatorius pareikalavo nuo vietinių gyventojų 1,200 vežimų ir sukravęs ant jų visus geriausius gyventojų daiktus išsiėžė su savimi.

Prieš pat išvažiavimą, vokiečiai pareikalavo nuo Geneckio kad jisai pasižadėtų, vokiečiams iš čia pasitraukus, pranešti vokiečiams apie Rusijos armijos padėjimą. Geneckis griežtai atsisakė išpildyti tokį vokiečių reikalavimą. Supykę vokiečiai jį išsiėžė su savimi.

MŪŠIS TIES DRUSKININKAIS.

Mūšio pradžia apsiereiskė 11 rugsėjo žydelių traukimu per Nemuną. Buvo aišku, kad

priešas artinasi. Mūsų kariuomenė giliai apsisukus smilyje prie pat Nemuno kranto pradėjo atydziai dąboti, iš kur vokiečiai traukia. Prisiartinęs priešo, savo batarėjas pastatė antrame Nemuno krante, ant kalnelio, artimoje Miško dvaro, nuo kur Druskininkai matomi, kaip ant delno. Vokiečiai turėjo nemažaus 40 kanuolių. 12 rugsėjo 3:30 val. po pietų prasidėjo batarėjų griausmas. Kaukdama praūžė pirmoji granata ir atsimušus į pačią išgriovė sieną. Subarskėjo stiklai ir nustojo veikęs telegrafas. Antroji granata nupulė ant poliejus užveizdos namų ir kaitik neužmušė jo. Vietinės cerk-vės psalomščikas stovėjo prie savo namelių, granata atsitrenkė ant jo. Vargšas nupulė ir dvi dieni gulėjo ant gatvės. Paskiausias atėjęs į namus. Tik 15 dieną jis buvo nugabentas į ligonbutį. Ką tik jį išvežė, kaip brizantinė granata įpuolė į namus ir plyšo prie pat jo lovos.

Tuotarpu prie Nemuno pasirodė vokiečių pėstininkai. Jų kulkasvaidžių ugnis buvo mirtinga, bet tuojaus aptilo, nes visi tarnautojai ir kulkasvaidžiai buvo nušauti mūsų artilerijos. Po priešo ugnimi mūsų kareiviai ir darbininkai sunaikino per Nemuną nutiestus tiltus, prakirsdami dugną ir juos nuskandino.

Rugsėjo 13 dieną nuo 7 valandos ryto Druskininkų miestelis su savo pukių parku, ramionis ir švoriomis gatvėmis pavirto į ugniekurius. Daug vietų sulyginta su žeme. Kurorto kurzalas, viešbutis ir du dideli pašaliniai viešbučiai sudegė lig pamatų. Sudėgė policijos namai ir monopolijos, spiritas išsilijęs degė mėlyna liepsna. Gatvės nubertos skeveldomis ir neperplyšusiomis granatomis. Visur išmuštos baidios duobės. 14 granatų nukrito prie katalikų bažnyčios, bet tik viena iš jų pramušė sieną. Stačiatikių bažnyčioje persauta altorius šrapnelio kulkomis. Granatai ir šrapneliai krisdami į kaimus apibėrė kareivius smeliu. Gyventojai išbėgiojo ankščiau, bet iš pasilikusiuju užmušta 2 žydės, vienas žydas ir krikščionių bernukas. Vietinis feldšeris Čiurlionis pasimirė nuo širdies plyšimo. Išdegė lig 50 namų.

VILNIUS. Lietuvių Dailės Draugija nusiuntė Prancūzijos pasiuntiniui Petrograde savo protestą dėl Reimso katedros išgriovimo.

KAUNAS. Telegrafo stulpai išversti ir sulaužyti. Prekės iš pakhausų paimtos, o pakhausai išgriauti. Turtingas Pilviškių miestelis ant pusės išgrobtas. Katalikų bažnyčios kleboną vokiečiai priverė užmokėti tris tūkstančius rub. kontribucijos.

ABELIAI. Kauno gub. 21 rugsėjo atsibuvo ir pas mus mobilizacija. Iš miestelio kareni paėmė su kitais: vargonininką, zakristijoną ir valščiaus raštininką.

JONISKIS. Šiaulių ap. Čia nuo 23-25 rugs. girdėti buvo smarkus kanuolių šaudymas. Žmonės labai buvo persigandę neįmanė kur pulti; vieni bėgo Rygon, kiti į Biržius. Visi manė, kad jau užėina priešas, bet paskiaus apri-mo.

Atidaroma mokyklos Suvalkijoje. Vilniaus mokslo apskritys gavęs įsakymą prenešti Suvalkų, Kalvarijos ir Marijampolės pavietų mokyklų vyriausybei, kad jie tuojaus grįžtų į savo tarnavimo vietas ir pradėtų užsiėmimus mokyklose.

NAUMIESTIS. Raseinių pav. Prūsų kariuomenė, kuri buvo užėjusi toje apeliokėje atėmė iš gyventojų galvijus, žąsis ir kitus paukščius, vežimus. Iš vienos apeliokės tarp Naumiesčio ir Degučių išgabeno 50 vežimų. Naumiestyje sudeginta 60 namų.

ŠVENTEŽERIS. Šv. gub. Rugpičio 25 d. Šventežerio, Veisiejų ir Kapčiamiesčio valsčių stuikininkai buvo nuvažiavę net ligi Stalūpėnų į Prūsų pusę. Važiudami pro kruvinų mūšių vietas, kairurie paskutinių dviejų valsčių ūkininkai dėjos vežimai: daiktus ir gabenosi namon, nors oficerio buvo įsakyta nieko nejudinti. Iš kitų daiktus atėmė kelyje, iš kitų-gi policija dabar rankioja. Mokės pabaudas, dar gali patekti karės teisman.

Naujas lietuvių laikraštis. Valstybės Dūmos atstovas M. Yčas ir inžinierius T. Šliogeris gavę leidimą išleidinėti Petrograde laikraštį: "Petrapiilio Balsas".

IS BALTIJOS

RYGA. Kariškame ligonbutyje randasi šie lietuviai: Uzenas Mar. Biržų par., Norkus Pran. Virbaliaus par., Janulevičius Kaz. Linkmenų par., Drevianskas Mar. Radviliskio par., Karaliūnas Alek. iš Sibiro, Juozapaitis Rapolas Šiaulėnų par.

Latvių draugijos salėje: Janeliūnas Ant. Smilgių par., Stropus Ant. Salantų par., Račiūnas Sim. Ramygalos parapijos.

Didžiosios Gildijos salėje: Silvestravičius Mot. iš Ilgininkų, Astrauskas Jurg. iš Naujininkų valsčiaus, Vilkas par., Norvilas Ant. Grišlaukio par., Kedis Jonas Marijampolės par.

Raudonojo Kryžiaus ligonbutin atgabenta iš karės lauko: Ant. Jokubėnas Saločiaus par., Mikolas Kanopa, paimtas iš Rygos.

Holmo dirbtuvės ligonbuty: Bron. Butkus, Betigalos par., Jonas Montvidas iš Šiaulių ir Aug. Mikilevičius, Lindvinavo parapijos.

ZAGARĖ, Šiaulių apskr. Paskelbus mobilizaciją, žmonių ūpas buvo labai persimainęs. Žmonės buvo išsigandę, nusiminę. Moterėlės net pradėjo kasti į žemę daiktus. Dabar gyvenimas kaip ir inėjo į savo vagą. Žmonės kare labai interesuojasi. Pareinantieji laikraščiai tuoj išperkami. Ypač daug egzempliorių pareina "Rygos Garso", "Vilties" ir "Šaltinio".

Prūsų Lietuva ugnyje. Aptylė ant kiek laiko kariški veikimai Prūsų Lietuvoje išnaurojo prasidėjo visu smarkumu. Generolo Rennenkampo armija jau randasi 15 mylių nuo rubežiaus gilumoje Prūsų. Jo kariuomenė užima liniją nuo Stalūpėnų iki Lyko ir toliau prie Johannesburgo ir Soldon. Susirėmimai eina ant 100 mylių ilgio. Rusai pasiekė Johannesburgą, įsiveržė tarp Lyko ir Kruglino apeliokės Gumbinės ir Stalūpėnų.

Pasirodo, kad galima siūsti pinigų ir laiškus į Lietuvą ypač į Vilniaus ir Kauno gub., kur krasos dar ikišiol neišdraskytos. Laiškuose reikia rašyti daug apie politiką. Eina turbūt per San Francisco. Toliau laiške džiaugiamasi, kad mažai kas nukentėjo nuo karės ir, kad kaimiečiai gana ramūs. Tai buvo tie laikai, kai rusai ginė vokiečius. Dabar mano namiečiai kitaip gal užgiedotų. Jūsų K. J. V.

2) Iš Kretingos rašytas laiškas.

..... Apie karės gaudymes sužinojome tik 18 liepos. Miestely pasidarė sumišimas, žmonės tik bėgioja, tik šneka, jog mobilizacija, jog karė... bet kas, su kuom—niekas nežino. Žmonių daug atsirado bažnyčioje.... pašauktieji mobilizacijos skubinosi prie išpažinties. Oi kiek verkimo... bailsi diena... Nedėlioje 20 liepos paskelbta karė. Rubežiaus viršininkai gavo telegramą: "Vokiečiai apskelbė mums karę. Karės ministras Suchomlinovas".

Baisiausias žmonių nusiminimas, ypač, kai pamatė, jog visoki viršininkai bėga, kraustosi, važiuoja į Mažeikius. Maišosi giukluoti kareiviai. Po sumai apgarsinta, kad karves, aveles, kiaules varytų į Mažeikius — 15 mylių....

Pačtoris pabėgo. Nei laišku nei laikraščiu. Ir taip kone visa savaitė. Dabar pačtas sugrįžo ir veikia kaip pri-guli. Pirmosios dvi savaitės pasirodė lyg keli mėnesiai. Dabar apsiptom.... "Šaltinio" telegramos panašios žodis į žodį ir rusų ir lenkų laikraščių telegramas; kita gal kiek daugiau, bet tai jau mažmožiai.

Taip, taip baisy laikų susilaukėme. Kad tik Dievas pasigailėtų Lietuvos ir apsaugotų nuo nelaimių.... Jūsų S.

3) Iš Bartininkų gmin., Suvalkų gub., rašoma p-lei M. Zaleskytei, Northampton, Mass.

..... Pas mus didelis sumišimas. Baisi karė muų krū-tė. Mušasi prūsokas su rusų. Eina didelės minios kariuomenės. Atėję reikalauja valgyti, arkliams pašaro. Daug pridaro nuostolių, nes nežinri nieko, kur papulė, ten joja. Jeigu Dievas padės mūs ciesa-riui, tai liksim gyvi, o kad prūsokas užkariaus, tai tada galas. Dabar per dienas vien armos gaudžia, žemė dreba. Pas mus atsirado ir prūsų kareivių. Kaikurie iš jų apsigyveno pas Grykius. Mūsų kareiviai užtko juos tenai, bet paspėjo pabėgti. Grykio namus uždegė iš keturių kampų ir Grykio visą šeimyną išvarė, sakė žmonės, kad juos sausū-dys, ligšiol dar nieko nežino-me.

Ašaros pas mus.... likit sveiki....

4) Iš Jurburko miesto Raseinių pav. rašoma p-lei Juzefai Lukoševičiutei, Chicago, Ill.

..... Pas mus darbai susto-jo tik dvaruose. Miesto gyventojai išvažiavo į kaimus ir mes patys buvome išvažiavę. Prūsokų kariuomenė dūsyk buvo Jurburke ir visas rusų kareivių kazarmes sudegino.... Bilietnikus išsiuntė į karę.... Ant mūsų kapinių yra nemažai palaidotų užmuštų kare-rių žmonių. Kitus palaido-jo giriose, kur mes eidavom gribauti. Slavikų kumigėlių nušovė prūsų kareiviai, kleboną sužeidė.

Krautuvės pas mus uždarytos ir mes visi esame pasiren-gę ant mirties. Bažnyčios pilnos žmonių.

Pas mus kariuomenės abiese pusėse Nemuno daugybė. Sudiev. Tėveliai.

5) Iš Baršikių sodžiaus, Šiaulių pav., rašoma Pranui Čerbauskui Wilkes-Barre, Pa.

..... Daugybė svieto išvarė ant vainos nuo 20 iki 40 metų senumo. Nežinom kaip mus Dievas apsaugos. Tokių vainų dar nebuvo ant svieto. Jei ciesaoriai nesusitaikys paliks akmeins bei pelenai. Liūdni laikai. Žmonės nieko nebedirba, eina į bažnyčias mels-ties.... Gal paskutinį sykį besikalbam. Sudiev, pasilikit sveiki....

6) Laiškas rašytas mergaitės 9½ metų amžiaus, Emilijos Burbaitės, tėvui Zenonui Burbai, Monessen, Pa.

Mylimiausias papunėli: Labai dėkoju už laiškelį, kuriame mane taip gerai mokini; aš labai trokštu mokslo, tik nelaimė, kad nebėra mūsų mokyklų, ir nebėra kame mokytis. Šią žiemą jau būčiau gavusi mokinies istorijos, dabargi reikia mokintis iš tamstos laiško. Brangus papunėli, pas mus liūdni laikai, nei vieno dėdės nebeturime namie. Visi stojo į karę.

Mes visi esame tuo tarpu sveiki, bet nežinom ar ilgam. Būčiuojam mes tamstą visi nuoširdžiai.

Emilija Burbaitė.

7) Iš Gedeikių sodž., Telsių pav. Emilija Burbienė rašo savo vyrui, Monessen, Pa.

Brangus Zeneli! širdį man skauda, kad negaliu susirašyti. Niekas laiško nepaima. Mano del tavęs rašytų du laišku sugrįžo iš kelio. Dabar vel išleidau, gal kada ir gausi. Šimet pas mus viskas gerai uždėrėjo ir turėtu-me visako pilnai, tiktai dabar niekas nemaloni, rodos, kad nieko mums nebereiks. Jeigu paliksime po savo ciesaoriaus valdžia, tai dar galime laimingi būti, bet neduok Dieve pulti po nedoriausio prūsoką, tada jau ištikrųjų, Zeneli, daugiau nesimatysime. Prūsas kur tiktai įpuola, visus karia ir šaudo. Lig šiol dar esame gyvi, kas toliau bus nežinom. Kas galėjo manyti, kad mūsų nymylėtam krašte-lui tokias nelaimes reiks pergyventi. Brolis Juozelis perreitą savaitę parašė iš pat karės lauko. Atsisveikino su visais. Kas su juo stojosi, nieko nežinom.....

Apsidžiaugiau didžiai gavus nuo tavęs laiškus. Pas mus neapsakytas sumišimas. Turbūt ir jus jau žinote, kas pas mus dedasi. Tu rašai man kur aš prapuoliu, kad nieko nerasau. Laiškai grįžta atgal, o kiti gal pas vokiečių praverė. Dabar parašysiu apie mūsų padėjimą nors kelius žodelius. Ramiu sau gyvenom, nieko apie karę nežino-jom, tik štai vieną naktį kaip perkūnas koks trenkė: apšaukė mobilizaciją vyrų ir arklių. Per vieną dieną viską surengė. Mano tėveliai liko be šūny, aš netekau brolių. Širdį skaudžiai, ašaros iš akių bira. Pakilo pas mus didelis liarmas. Išvarė visus gyvulius, — gal bado reiks pakentėti.

Galvijus reikia pristatyti į Mažeikius. Išvežė ir šieną. Prisieina moterims darbą atlikti, nes vyrų nebėra. Moters važiuoja su šieno vežimais, o vaikučiai pėsti su karvėmis. Valdžia prižada užmokėti už viską, bet kada tas bus niekas nežino.

Pinigu mums dabar nesiųsk, gali dar prapulti, kentėsim kaip nors vargelį....

Sudiev, pasilekam sveiki tik neliksim.

Emilija Burbienė.

SALIŪNO ĮSIGALĖJIMAS.

Lindnas faktas.

Chicagoje šv. Kryžiaus parapijoje šiomis dienomis atsitiko tai, ko duok Dieve, kad nebeatsitiktų nei vienoje mūsų parapijoje. Parapija su rengė naujai statomos bažnyčios naudai t. v. ferus su visokiais svaiginamais gėrimais. Ferai surengti Elijos svetainėje (netoli nuo bažnyčios). Vakarams, susirinkus parapijonams, beveik visą laiką griežia muzika; šokiai (amerikoniški) eina vienas po kito, svetainėje gi ir gretimose kambariuose stalėliai apsėti girtaujančių ir šūkaujančių žmonių. Tamsi sališna dvasia išlindo iš savo priprasto urvo ir visu savo nešvarumu ir sunkumu užsiriogino ant tos vietos, kuri buvo pašvysta parapijos autoritetu ir jos reikalais.

Kas tam kaltas? Girtų parapijos ferų ir pikniukų Amerikos lietuviai turėdavo ir pirmą. Tačiau, kada parinktieji katalikų visuomenės atstovai šių metų Federacijos Kongrese ištarė savo žodį, pasmerkiantį girtaus parapijų pramogą, — galėjome tikėtis, jog jos mūsų gyvenime nebeatsikartos. Galėjome tikėtis, nes mūsų sąlygoje visiems lietuviams katalikams Federacija yra čia Amerikoje vyriausias doros autoritetas.

Tečiau žiaurusis gyvenimas parodė, jog veltui mūsų taip manyta, jog jeigu yra kokie doros autoritetai visiems katalikams, tai nėra jokių autoritetų mūsų sališninkams, kurie dėl savo pelno pasikėsins ant didžiausių mūsų šventybų.

Svento Kryžiaus parapijos komiteto pasielgimas juo keistesnis yra, jog ta parapija buvo viena iš pirmųjų, įstojusių į Federaciją; jog jos komiteto nariai dalyvavo šių metų kongrese ir balsavo rezoliucijai, pasmerkiančiai intekmę alkoholio ir mūsų parapijų gyvenimą; jog tos parapijos klebonas yra vienas iš gerbiausių mūsų kunigų ir veikėjų.

Griežtai kaltinti tuo atsitikimu šv. Kryžiaus parapijos klebono — visuomenę jokiu būdu negalėtų. Čia visų pirma kaltas visas mūsų ligotas gyvenimas, kaltos iškrypusios gyvenimo sąlygos, kaltas per didelis įsigalėjęs alkoholio pramonininkų. Gyvenimas neįkanto pagydomas ir geriausių norų žmonės dažnai turi kęsti daug įvairių gyvenimo blogumų. Jeigu, sakysime, gaudrus sališninkas apipainios visą parapijos gyvenimą savo voratinklais, jeigu jis įsisteis visoms lietuvių draugijoms, kurios išrinkus jį paskui ir parapijos komitetą, jeigu jis pasirodys gyvai reikalingas prie naujos bažnyčios statymo — tuomet ir klebonui norom nenorom prisieina su jo norais skaityties. Nesutiks su jo reikalavimais, tai turės parapijoje nesutikimus, ergelius, o gal ir bažnyčios statymas bus apleistas. Tad ir nusileidžiama kartais. Klebonai neįsiki būtų griežtesnis savo principų gynime, jeigu galėtų pasiremti sveikų nuomonių parapijonimis. Bet sališninko bizonis ir yra tame, kad tos sveikos nuomonės negalėtų apsieiti, kad visos geriausios žmonių pastangos ir gražiausieji sumanymai negalėtų aplenkti jo sališno durų. Jis pirmas juos turi pašventinti, savo nuodais aplaistyti, paskui iškreiptus ir ligotus paleisti į gyvenimą. Viskas turi jo bizoniui tarnauti.

KAS DAR NEUŽVALDYTA?

Lietuvos aludininkas nei šantinės dalies neturi tokios intekmės, kaip Amerikos sališninkas. Čia jisai tikras valdonas mūsų žmonių minties, sveikatos ir kišenės. Įsiga lejo jisai taip delto, kad atžavėjęs rado jau galingą ir gerai suorganizuotą alkoholio pramonę. Berekėjo tik pačiam prisidėti su savo pakrypusia siela ir miestis į žmonių nuodijimo ir tvirkimo bizonį. Padėjo jam ir tos aplinkybės, kad labai arti žmonių jisai buvo ir tie žmonės daug dolerių uždirbdavo, sunaudoti gi išmintingai nemokėjo, nes dvasia jų snaudė. Kas dar buvo dora ir graži sališninko sieloje, tai netrukus atėjo, nudilo, arba gi ir visai pasislėpė. Lengva suprasti, delko taip atsitiko. Šuo ir kariamais papranta. Pasidėk ilgesnį laiką tokiam bizoni, kur nuolat girdėsi girtus šauksmus sugyvučius žmonių, kur vargšų moterų ašaros bus tavo kasdieninė duona, kur visas tavo bizonio pasielgimas bus tame, kad kuodaugiau sališninkų gyvulių paverstų — apsiptarsu su ta visa atmosfera (o neapsiprasti negali) — ir tavo siela visai iškryps ir pajoduos.

Tokios sielos apetitams nėra rubežių, ir nėra jai padomumo ribų.

Pasijutęs esąs daug gudresnis už tamsų darbininką, sališninkas pasirūpino taip apipainioti jo gyvenimą, kad šis vargšas be jo ir atsikvėpti negalėtų. Jis jam inkalbėjo, kad prie sunkaus darbo duona ir mėsą netaip reikalinga, kaip alus. Atsinešti gi savo kasdieninę pantę nesunku: padaryk keletą žingsnių, pereik skersai gatvę ir būsi aprūpintas. Galėsi eiti savo poreikis net vienmarškinis ir be kepurės. Jis pasirūpino išplauti baurų ir nekultūringą paprotį — nuėjus į kieno namus „fundyti“ gėrimus. Jis apilaukė ir gimusių kūdikių, ir jaunaitį su mergaite, einančius prie šluobų, ir numirėlių. Be jo niekas nei gims nei mirs. O kad be laiko mirusieji, jo nuodotyčiai žmonės, nepasirūpindyt gyviems ir nepapasakotų savo ankstybos mirties priežasčių, jis, tarsi numirėlių dvysis sargas, atsisės su savo būda prie lietuvių kapinių ir nuodys kiekvieną ten atsilankantį. Jis jautria akimi žiūrį į kiekvieną naują žmogų, į kiekvieną naują gyvenimo apsieikimą. Visur ir visada jisai daboja savo interesų. Ypač jam paripuo draugijos. Susiję ir krūva žmonės gali kartais išgalvoti ką nors jo bizoniui pavojinga. Tad nei jis prisirašys prie visų draugijų, jis pateks į jų valdybas, jis jas įsukis ir savo bizonio sukuri, jis per balius ir piknikus migdys ir nuodys draugininkų sąžinę ir karpys dvasios sparnelius tų iš jų, kurie, blaivi ir sveiki būdami, kartais pasvajoja apie geresnę žmonių ateitį.

Jis paims į savo globą visas estradas ir lietuvių teatrą. Juk ten, nuo estrados gali kartais pasigirsti nuomonė, pavojinga jo bizoniui. Tad jis pastatys prie savo sališno gražiausią svetainę, idant kartais, jeigu nuo estrados pasigirs blaivi mintis, kad jis ją galėtų nustelbti savo nuodų garais.

Jis paims į savo globą laikraščius, užpildydams juos savo bizonių skelbimais ir L. Hammerlingo straipsniais apie ypato laisvę. Bet lieka dar viena tvirtovė, kuri jo bizoniui gali būti pavojinga: tai parapijos su savo bažnyčiomis.

Parapija tik tuomet yra gera ir naudinga, kuomet tarnauja jo bizoniui. Kitaip ji ga-

li būti net ir labai pavojinga. Kunigui lūpas ne taip lengvai užtaupsi, kaip kitam kokiam priešui. Bet nei Jisai turi paimti ir tą paskutinę tvirtovę. Jisai pasistengs atsistoti su savo bizoniu kuodaugiau prieš bažnyčios, kad žinotų viską, kas dedasi bažnyčioje ir klebonijoje. Per sau paklusnias draugas jisai išbirs ir parapijos komitetą ir ten mokės parodyti klebonui savo galybę. Jis pareikalas iš klebono, kad tasai skelbtų iš šventos vietos girtus katalikiškų draugijų balius, daromus svetainėje prie jo sališno. Nepaklausys — užsitrauks draugijų rūsytę. Kuomet gi parapija taisyss savo pikniką ar ferus, jisai pasiskubins pribūti į pagelbą su savo skytimėliu. Jisai tuomet net dykai paritins keletą rudžio bačkelių. Matykite, reikia ir jam pasirodyti geru parapijonu. Antra vertus žmonės dar klausia Bažnyčios. Tad lai ta pati Bažnyčia pripažįsta ir pašventina jo bizonį. Tuomet Ji nebebus jam pavojinga, bet bus jo irankiu. Argi tokiam prakiliam tikslui gaila vienos — kitos bačkutės?

Paskutiniaisiais laikais kilsta naujos, jam nežinomos, nesuprantamos pajėgos. Tai „Blaiybė“, „Vyčiai“, „Katalikų Federacija“. Jisai dar nežino, iš kurios pusės prie jų pajėgų prieiti, kaip jas pavergti. Jis ima abejoti jau, ar pasiseks jas pavergti, taigi reikia jas šmeižti, žeminti žmonių akyse, kad jos neturėtų intekmės.

Kas galima buvo užvaldyti, jau, rodos, viskas užvaldyta. Kas gi belieka dar? Lieka tik sergėti ir kovoti su savo bizonio priešais.

Štai mūsų sališninko ty-

pas. Ne žmones smerkiame, bet amatą.

Sunku ramiai kalbėti apie sališninko amatą. Sunku išvengti pavojaus užgauti ir gerą kartais žmogų. Mes žinome, kad ne visi mūsų sališninkai prilygsta augščiau mūsų nupieštamam tipui. Kalbame apie didžiumą. Yra jų tarpe ir neblogų žmonių, dar turinčių daug gerų norų, dar nepalaidojusių savo sąžinės. Jie gal kovoja su visais doros pavojais, surištais su jų bizoniu. Lengva numanyti, kaip ta kova turėtų būti sunki. Doriausis bizonieris turi juk žiūrėti savo bizonio. Turi rūpintis kuodaugiau parduoti savo prekių. Tad kaip čia sališninkui suteiktinti savo bizonio reikalus su doros reikalavimais, su Dievo įsakymais? Tad ir negalėtume tiems visiems nieko geresnio patarti, kaip tik mesti savo negerą amatą, o griebtis kito.

Pagaliamas imant, kad ir tą didžiumą jau su užmigdys sąžinė, mes neabejojame, kad ir jų širdyse kur nors gilumoje glūdi šis tas gera. Kiekvienas juk žmogus Dievo kibirkštį savyje nešioja. Atsimainys gyvenimo aplinkybės, ir didžiausias nedorėlis apreiškės daug gera. Susipras žmonės, įves įstatymus draudžiančius išdirbti ir pardavinėti alkoholio nuodus ir gal daugelis mūsų ex-sališninkų pataps gerais, naudingais žmonėmis.

Tad aiškiai pasakome, kad ne žmones mes smerkiame, (jų mes galimes), bet smerkiame nedorą amatą, kurs iškreipia žmogaus sielą ir sąžinę.

Kokios gi iš to išvados?

Ligšiol daugelio buvo manoma, jog sališninkai yra didžiausios mūsų parapijos ramstis. Paviršium taip ir išrodavo. Sališninkas dažnai padėdavo steigti parapiją, vienas kitas daugiau įmokėdavo parapijai metinio mokesnio.

Sališninkai visuomet gyresis ir tebesigiria, jog jie, kaip geriausi „bizonieriai“, la-

biausia čia kelių lietuvių vardą ir jų kultūrą.

Tečiau gyvenimas skaudžiai parodė, jog visa tai klaidin-gai buvo manyta ir sakyta. Sališnas vogė žmonių laiką, naikino sveikatą, plėšė pinigą, — kas svarbiausia gi, skandino jų sąžinę, dorą ir visas dvasias pajėgas. Tad aišku, kad sališnas buvo ir yra didžiausias žmonių kvailintojas, skriaudėjas ir pažangos trukdytojas.

Ar sališnas stiprino katalikybę ir dorą? Ne. Jisai jį silpnino ir griovė. Kristaus Dvasia tegali veikti blaiviuose protuose ir širdyse. Sališnas pasirūpino užstoti kelią Dievo Dvasiai į žmonių širdis: užstotė ji Bažnyčią, žmonės buvo viliojami ir sališnus. Pagaliau jei žmogelis ir gaudavo Bažnyčioje savo dvasiai maistą, tai jisai toli jo nenusiėdavo; jisai turėjo išmai-nyti jį sališne prie baro. Ką Bažnyčia statė, tą sališnas griovė.

Girtuokliaujant — sunku išlaikyti dorą. Sališnas buvo vyriausias žmonių tvirtintojas. Patvirkus gi — lengva ir tikėjimą prarasti, nes mat bedievybė duoda laisvės siausti žmogaus geiduliams. Inuprasti prie girtybės ir paleistuvinių darbų, nebelengva nulenkti sprandą prieš Dievą ir Bažnyčios įsakymus, reikalaujančius susivaldymo ir doros pasielgimo. Tad ir buvo taip, jog sališnas nerėmė Bažnyčią ir parapiją, bet buvo tikriausiai bičioliu visų Bažnyčios priešų.

Jeigu sališnas išmesdavo vieną kitą dolerį bažnyčiai išlaikymui, tai darė taip tik dėl savo politikos. Ten, kur bedievybė labiau yra įsigalėjusi, mes matome tuos pačius sališninkus laisvamanybės vadais.

Ir drąsiai galima tvirtinti, kad Bažnyčios išganingam darbui tuomet tik užsis nauja geresnė gadynė, kuomet sališno ragai bus nulažti ir jo intekmė į žmones bus pašalinta.

Ilgai sališnas stiprino savo tvirtoves. Ilgo taip pat reikės laiko, kol tos tvirtovės bus išgriautos. Reikia ilgo ir uolaus pasidarbavimo visų blaivių žmonių, kol užnuodyta žmonių mintis vėl atsipeikės. To darbo ir laukia mūsų visuomenė iš blaivininkų organizacijos, iš Lietuvos Vyčių, iš blaivių moksleivių.

Tečiau kol kas bus, šiandien mes tik viena labiausiai pagaidaujame, kad mūsų tikybos ir doros tvirtovės — mūsų parapijos — būtų paliusuotos nuo alkoholio kapitalo intekmės, nes jeigu alkoholio bangos ir jas užlies, mes pasijusime nebeturį jokios doriškos atramos.

Branginkime ir sergėkime gražias pastangas ir nutarimus lietuvių katalikų visuomenės.

LENKAI APIE LIETUVIUS.

Numeryje 270 „Dziennik Chicagoški“ užėmame gana indomų straipsnelį po antgalviu: „Gubernija Suvalska“, kuriame gana plačiai pajudiniame santykiu lietuvių ir lenkų — rusų ir, žinoma, dalykas nušviečiamas sulyg lenkų „vidži mi sią“.

Štai kas rašoma minėtame straipsnyje:

„Suvalkų gubernija šio laiko užimta vokiečių (1). Sudaro Šiaur-rytinę kėrtę Lenkijos (2). Nemunas skiria Suvalkiją nuo Kauno ir Gardino gub., kurios administratyvškai priguli prie taip vadinamo Šiaur-vakarinio krašto (Lietuvos). Nemunas skiria Suvalkiją ir nuo Prūsų kunigaikštystės. Abi šios provincijos panašios viena kitai. Puikūs ežerai, dideli miškai dailiai puošia jas. Gyventojai

čia apsigyvenę retai ir daugiausia užima žemdirbystę. Prkyba Suvalkų rėdyboje visai mažai išsiplėtojusi; pramonės visai neužėmė. Žemė nors ir nėra taip puiki, kaip pvz. Lenkijos Kujavų arba Proszowskie, bet ačiū darbščioms rankoms lenko ir lietuvių jėgoms išduoda gerą derlių. Jeigu gi kultūra Suvalkijoje taip augstai būtų pakilus, kaip Prūsijoje, ir jeigu valdžia daugiau rūpintų keliais, tvarka ir apšvietimu, tada, prie tokių puikių miškų, tokios daugybės žuvis Augustavos ežeruose, Suvalkų rėdyba daug augščiau pakiltų. Suvalkijos ežeruose surandame tokios rūšies žuvis, kurias kitur sunku užėti ir kuri labai yra pageidaujama“.

Taip mūsų kaimynai apibriežia Suvalkijos padėimą iš prekybos, pramonijos ir etnografijos žvilgsnių. Užėmame tuose apibriežimuose gana žin-geidžių vietų. Pirmiausiai mums į akis duria lenkų pilnas pasisavinimas Suvalkijos ir Karališkų Prūsų. Juk kiekvienas teisybės delei turi pripažinti, kad Suvalkija išdalies ir Karališkų Prūsai yra ne Lenkų provincijomis, bet tikrai lietuviškomis ir jeigu lenkai nori sugyventi su lietuviu broliais, privalo atsisą- dėti savo pretensijų, kas link Suvalkijos valdymo.

Antra „Dziennik Chicagoški“ turbūt labai mažai gauna informacijų iš Suvalkijos apie prekybą ir pramonę. Gali būti, kad jisai prisiminė tuos laikus, kada Suvalkija buvo lenkų globoje, po kuria nieko neįstengė nuveikti visose sri-tyse. Jeigu dabar pažvelgtų mūsų kaimynai iš Chicago ir Suvalkiją, pastebėtų ten daug didžiųjų permairių ir tai ant tikrai tautiškų pamatų. Juk mes šiandieną Spvalkijoje turime apščiui draugijų, organizacijų, kurios varo kultūros darbą ir varo pasekmingai. Suvalkijos „Ziburys“, „Gabi-ja“, „Marijampolės Ūkin. Draugija“, „Krikščionių Darbininkų draugija“ yra nuveikusios labai daug pramonijos ir prekybos srityse ir kalbant apie Suvalkijos ekonominį padėimą neužuotyti jų — labai keistai atrodė.

Arba paimkime apšvietą: „Šaltinis“, „Vadovas“ „Ziburys“, „Spindulis“ juk tai mūsų šviesos židiniai. Toliaus „Dz. Chic.“ nurodo priežastis to apmirimo Suvalkijoje ir visame kaitina rusų valdžią, kuri nei kiek ne pasirūpina pakėlimu pramonijos Suvalkijoje.

„Suvalkija labiau apleista, kaip kitos dalys Lenkijos. Geležinkeliai tik keliose vietose praversti ir tai tokiose, kurios nėra svarbios susinėmams. Nemunu gali plaukioti vos tik maži laiveliai, nes upė apleista... Nieko stebėtina, kad miestai skursta. Suvalkų miestas priskaito 20,000 gyventojų, daug mažiau, neg dauguma pavieto miestų Lenkijoje. Šeškai, vyskupo sėdyba visai menkutis miestelis. Suvalkų gubernija priskaito 600,000 gyventojų, iš kurių 500,000 katalikų, 60,000 žydų likusius sudaro rusai ir vokiečiai kolonistai. Tarp katalikų surandame lygias dalis lietuvių ir lenkų (1).“

Kad rusų valdžia neperdaug rūpinasi Suvalkų arba ir kitų Lietuvos rėdybų pramonę, tai su tuo galėsime gal ir sutikti, bet abelnai negalime taip juodai žiūrėti į Suvalkijos ekonominį būtį. Suvalkijoje lietuvių šiandieną savo darbštumu parodė, kad ir bo-

kitų globos ir patarimų gali pilnai save aprūpinti. Suvalkijoje ūkės, ir pramonija galėtų šiandieną būti pavyzdžiui, kad ir Lenkijos kaikiurioms provincijoms. Ir mums čia kyla klausimas, iš kur lenkai ištraukia del Suvalkijos tokias didžias nelaimes, apie kurias ji pati (Suvalkija) nei neįsąduia.

Tą klausimą iš dalies išriša tolimesnis straipsnelio turinys. Lenkai, nurodę Suvalkijos paskendimą tamsioj, jos neprašoningumą, jos žemių netikumą ir už tą viską nuvertę kaltę ant rusų valdžios ir nieko nepamirėję apie lietuvių paskutinių kelių metų kilimą, štai kokią paskutinę išvadą daro:

„Liūdna begalo, kad abi šios tautos, surištos nuo amžių laikų ir nelaimių, šiandieną gyvena nesutikime. Nuo kelių dešimtų metų, kada lietuvių pradėjo tautiškai susiprasti, kada pradėjo rūpintis savo kalba, rusų valdžia stengėsi jį apsi-reiškimą sunaudoti savo tikslams. Inkalbino jo po šiai dienai rusų valdžia inkalbino lietuviams, kad tai lenkai yra jų priešais, kurie juos nuo amžių spaudė ir ištartinė, o dabar norėtų sunaikinti jų kalbą.“

Sunku ir suprasti, kaip panašūs negudrūs įsibindėjimai gali surasti sau vietą dorėje ir kitoje lietuvių sieloje. Bet, deja, pasekmės jų yra matomos. Ypač jannoji karta kunigų ir liaudies mokytojų gimusių po lietuvišku stogu, išauklėtų valdiškose seminarijose, vietoj ieškoti su mumis taikos ir susitarimo, pasiduoda šiai niekaišikai agitacijai ir veda su mumis atkaklią kovą, net ir už bažnytinės giesmės.

Kova, valdžios remiama: valdžiai tik ir yra naudinga, nes sutraukia amžinus brolybės ryšius, į kuriuos nesykį susikūlo mūsų priešų spēkos. Niekaados lietuvių neprityrė nuo mūsų nieko daugiau, kaip brolybė ir meilė, už kurias ilgą laiką mums ta pačia atsimokėjo.

Šiandieniniai jų juokingi abejojimai, kad mes lenkai norime jų skriaudos, turėtų tuojau išsiblaškyti, jeigu tikrai mums būtų leista gyventi liuosai ant tos žemės, kuri yra mūsų visų bendra tėvynė.“

Taip, ištikrųjų liūdna, kad šiandieną lietuvių su lenkais santykiai suiro. Mes su širdžia turime pasakyti, kad čia kalta ne vien rusų valdžia, bet ir mūsų lenkų apsigyvenusių Lietuvoj netikusio politika. Mes nieko negalime užmesti tiems lenkam, kurie rūpinasi savo tautos kilimu tarp savo brolių, mes dar nuoširdžiai jiems linkime pasisekimo, bet mūsų priederme yra griežtai pasipriešinti mūsų lenkininkų darbams Suvalkų, Vilniaus rėdybose. Ką gi pasakytų patys lenkai, jeigu pas juos atvykę vokiečiai, rusai, pradėtų jų nuo amžių lenkiškas kolonijas rusinti, vokiečinti? manau, pasipriešintų, kaip kad ir dabar doro, ir gerai daro. To ir mes geidžiame. Ir „Dz. Chic.“ išvados, kad tai rusų valdžios inkalbėjimais sukurstė lietuvių prieš lenkus, neturi po savimi jokio pamato, tai tikrai gudraus politikierio išvedžijimai. Mes rusus pažįstame gerai, gal neblogiau už lenkus, mums dar šiandieną aiškiai prisimena mūsų priespaudas, spaudos uždraudimas, ir mes jokių kurtimų iš rusų pusės neklasoms, o kad mes susipratome ir iškilome tai ištikrųjų čia daug ką nuveikė „doro ir kiltą“ lietuvių siela, kuri per priespaudas, paniekinius, iškilo aikštėn vis taip pat skaisi savo prabėčių doro.

Ir ieškoti šiandieną žymių, kokios tai neapykantos lietuvių prieš lenkus daugiau kaip juokinga ir nuostabu. Lietu-viai ne nekendžia lenkų, jie juos godoja ir jiems mielu noru pritaria tautiniame judėjime. Jaunoji mūsų karta, kunigai, mokytojai, ir ne vien jie, bet visa mūsų jaunomenė „išauklėta po lietuvišku stogu, išauklėta rusų mokyklose“ ne rusų dvasia persiima, bet sa-va, lietuviška ir nevaro jokios niekaiškos agitacijos prieš kitas tautas. Ar gali būti niekaiškas lenkas, kuris už savo tėvynės liuosybę guldo galvą? Ne.

Neturite tiesos pavadinti niekaišku lietuvių jauno su kiltą dvasia, kuris eina ieškoti to, kas nuo jo buvo atimta. Jis ieško Lietuvos, savo tėvynės. Nekovojame mes su lenkais, mes kovojame vien tikiai prieš atskiro būrio lenkų norus paglemžti mūsų tautą. Ir jeigu ir visi lenkai vaduotūs tokiais norais, mes tartumėm: nepasiduosime.

Prikišimas „Dz. Chic.“, kad lietuvių kovoja net už bažnytinės giesmės, vėl labai mums nuostabus. Kada? kur? kaip? Paduokite faktus! Mes žinome, matome kas dėžios Vilniaus vyskupijos bažnyčiose, kur lenkų kunigai ir sovini-stai paverė bažnyčią tarnauti savo politikiešiams tikslams, pas mus fakty net ir per daug, bet mums neteko užgirsti, kad lietuvių kur nors būtų lenkus suniekinę bažnyčioje jų giesmę išjuokę. Tokių atsitikimų dar nebuvo. Lietuvių reikalauja bažnyčiose lietuviškoj kalboj pamaldų, bet „broliai“ lenkai atsiminkite, kad jie reikalauja fo Lietuvoj, savo tėvynėje, ne Lenkijoje. Jie melste — meldžia, kad jų sielos reikalai būtų aprūpinti gintaja kalba. Ir ką j tai atsako lenkai Vilniaus gub.? Kumštį parodė ir paniekinimą. Kur gi toji brolybė, meilė apie kurią taip daug kalbama

Ir mūsų abejojimai ne juokingi, bet iš sielos persitikrinimų paeinanti. Nors mes ir gerbiame lenkus, mes negalime užsitikėti lenkininkais, sulenkėjusiais lietuviams. Daug sykių mes patyrėme „draugiškų“ lenkų leteną, spaudžiančią mūsų sprandą. Juk čia ir paaikškinimų nereikia, pažvelgkime į netolimą praeitį ir faktai patys atsidengs. Peržvelgkime nors ir paskutinį lenkų pasielgimą Vysk. Karevičui užimant Žemaičių valdytojus vietą, ir lenkų spaudą, kur visų ganytoją iškiliojo šovini-stu ir tik už tai, kad jis drįso tarp lietuvių būti.

Gana tų puikių žodžių, pažadėjimų, kurie tiek sykių buvo apgaulingi. Šiandieną, kada visi stovime ant slenkščio didžiųjų atsitikimų, kurie sukelia krūtinę viltį, kad ir mūsų pavergtos tautos galės susilaukti šviesesnės ateities, mes, lietuviai, galime išreikšti lenkam savo pageidavimus, kad jų tauta, kaip galima greičiaus nutrenkus pančius, pasijustų liuosai ir laiminga, bet mes ir nuo savo kaimynų reikalaujame, kad jie užmiršę apie tuos laikus, kada Lenkija ir Lietuva buvo po vieno karaliaus valdžia, netrukdyt Lietuvos atgijimo ir liuosybės atgavimo. Gerbdami praeitį, neužmirškime pažvelgti ateitin ne per šovinizmo akinius, bet šviesiomis, sveikomis akimis. Ne laikas dabar kaltinti kitus, kad patys neesama be kaltės. Ne laikas gaudyti žuvytės drumstame vandenyje, kada mūsų tėvynės laukia darbų. Dirbkime kiekvienis del savo, lenkai Lenkijai, lietuviai Lietuvai nekašiodami viens kitam į ratus baslių.

Baigdamas šį rašinėlį, atkartuoju „Dz. Chic.“ paskutinę mintį: „Šiandieną jų juokingi abejojimai, kad mes norime kieno tai skriaudos, turėtų tuojau išsiblaškyti, jeigu tiktai mums būtų leista gyventi liuosai ant tos žemės, kuri yra mūsų tėvynė“.

Kas žin kas yra labiau juokinga: ar atsargumas lietuvių, amžiais pamokintų, ar užgrobianieji apetitai suvargusių pakrikusių lenkų? Lai mūsų gerbiamieji kaimynai (broliai nevadiname, nes tai būtų netikra) apreiškia aiškiai, kad jie nenori prijungti Suvalkijos į savo autonomišką Lenkiją, tuomet ir mūsų abejojimai, kaip bematant išnyks.

TĖVYNĖS AIDAS

IMPROVIZACIJA.

I.

L a z d e l ė.

K m. K. Skripkui.

Ant tavo lazdučių
Šviečia trys žvaigždutės,
Kiekviena žvaigždutė
Turi savo dalią.
Pirmutinė sako:
Ant gyvybės tako
Ginkis nuo šunų,
Ypač alkanų....
Ta, kuri į žemę
Spinduliais remia,
Rodo dangul turty,
"Farmoje" užburty.
O gi tu trečioji,
Kuri taip mirkčioji,
Pasakyk pati,
Ką gi tu keti?
Pasakyk, šviesioji!

7 × 14.

II.

A u š r i n ė.

M. R.

Žydi - kvepia rūtos - gėlės,
Stebin savo grožė;
Gi puikiausias radastelės,
O tarp jųjų rožė.

Šviečia - spindi ten sietynai,
Zadin lakštingėlį.
Virai žvaigždžių tai šeimynai
Motina - Aušrinė.

12 × 14.

III.

A t s i s v e i k i n a n t.

Adv. J. Gabriui.

Mielas Drauge, gal ne syki
Teko mudviem pasibarti,
Bet iš meilės, tad nepyk;
Atminimui te paparti!

Tegu jis Tau liauru bus
Už septynis talentus
Ir devynes dorybes....
Te prie idealo ves!

Tu sakai, kad... "lietuvis
Nuo pusiaukselės negrįs...."
Bravo! Taigi lai Gabrys
Laisvę Lietuvai įgys!

28 × 14.

IV.

L e m p u t ė.

S. B.

Puikiai šviečia ta lemputė
Jūsų kambarėly:
Veja blaško skaidriam bute
Tamsumos šešėlį.

Dar šviesesnė ta žvaigždutė,
Kur augštybių mėlų
Šviečia rūmams ir grincutei,
Zadin lakštingėlį.

Tu brangesnė mums, Sesute,
Apšvietimo dėlei,
Kad pašventim savo būty,
Mokai jaunimėlį.

12 × 14.

M. Gustaitis.

"KONRADAS VALLENRODAS".

Vieną sykį - giesta senelis - lietuviai
grįždama "atliek naktį žygi", parsiveda
Kauną du ricius. Vienas jaunas, kitas se-
nas. Jaunasis ricius, vaiku dar bebūdamas
tapo vokiečių paimtas nelaisvėn ir išaugintas
jų tarpe, bet siela jame užsiliko karšta tėvy-
nei. Gaivino ją ir mokino jį senas vaidila,
taip - jau kaip ir vaikas Kryžiuočių paimtas
nelaisvėn. Senelis vaiko sielą inkvėpė tėvy-
nės meile, o panieką ir neapkenčiamą prieš vo-
kiečius. Paaugęs, jaunikaitis nebevena jau
kartą norėjo bėgti prie savųjų, bet senelis vis
dar prilaikydavo, numalindamas:

Ricius liuosas gali, sakydavo, ginklą
[sau rinkties
Ir su lygioms pajiegoms gal stoti į atvirą
[kovą;
Dar pas vokiečius likk ir karo mokslą
[pažinti,
Ištikėjimą jų užpelnyk, paskui pažūrėsim.
Bet prie pirmo tuoj mūšio, kad veliava
išvydo ir išgirdo tautos karo giesmę, pašoko
prie senelio ir su savim jį traukia.
Taip kaip sakals iš lūdo išplėstas ir klėtojų
[augintas -
Norint medėjai, baisioms kancioms jam
protą atėmę,

Leidžia, idant jisai savo brolius sakalus
[muštų -
Tik tegul iškilis į padanges, tegul apsidairo
Po melynias erdves begalinės savo
[tėvynės,
Laisvo oro užgriebia, sparnus savo snabž-
[dant išgirsta.
Grižk, medėjau, namo, tu sakalo jau nesu-
[lauksi.

Keistutis abu ricius maloniai priėmė sa-
vo dvaran, o Aldona, Keistučio duklė, neat-
siliko nuo tėvo. Valteris, toks jo vardas buvo
iš namų, sugėbėjo puikiai apsakynėti apie Di-
dį Dievą, "kuris už Nemuno valdo", ir apie
Nekaltą Dievo Sūnau Motiną. Troško jis
visko į šimokinti, ką tik pats žinojo; bet iš-
mokino ir to, ko pats nemokėjo ikišiol - iš-
mokino mylėti.... Ir jis mokinos nuo jos daug
ko, o ypač "kaip smagu, graudu jam buvo
girdėti iš jos lūpų, užmirštus jau žodžius lie-
tuviškus", kurie gimdė jam naujus jausmus,
bet saldžiausias žodis buvo "meilės tai žodis".
Senas Keistutis atspėjo tą viską ir atidavė
Valteriui Aldoną.

Jis Lietuvai taip reikalingas,
Jis geriausiai sustato kareivius, apkasus
[pila,
Zaibo ginklą įstaiso, visus jis vienas atstoja.
Valteri, buk mano žentu ir eik, už Lietuvą
[muškis.
Valteris pačią mylėjo, bet dvasią turėjo
[prakilę;
Laimės nerado namie, nes jos nebuvo
[tėvynėj.

Su pirmiaisiais pavasario saulės spindu-
liais Kryžiuočiai pasirodė Lietuvoje. Jau ap-
gulė Kauną. Lietuviai gan ilgai ir narsiai gy-
nėsi, bet negalėjo išlaikyti prieš jų jėgas. Kei-
stutis ir Valteris su pasilikusiais pasislėpė
Kedainiuose. Kuomet Kryžiuočiai ir tą tvir-
tove užėmė, tuomet pasislėpė giriose. Senas
Keistutis pripratęs jau buvo prie panašios ap-
sigynimo rūšies; taip gyinė tėvynę jo prano-
kejai. Bet Valteris geriau pažinodamas prie-
šo galybę, žinojo, jog greičiau ar vėliau, kada
vokiečiai užlies šalį, visoje Lietuvoje nebus
saugios vietos. Abejojimo kirmėlė nedavė
jam ramumo net Aldonos glamonėjimuose; ne-
kuomet nebūdavo labai linksmas, bet
dabar rodėsi, jog jį baisiai kankino koks tai
užslėptas skausmas ir baimė.

Kiaurą rytą stovi, rankas ant krūtinės
[supynęs,
Žiūri ištole ant dūmų liepsnuojančių kaimų,
[miestelių,
Žiūri baisioms akimis; pašokęs naktį iš
[miego,
Tėmyjasi pro langą į kruviną gaisrą ugnelės.
Jo galvoje baisios mintys gimsta. Vel-
tai jo pati stengiasi paguosti ir pralinksminti.
Taip, dar nepavojinga dabar, kuomet sar-
gyba stovi pastatyta. Bet kada susilauks se-
natvės, kada -

Dievas palaimis vaikais. Vokiečiai užpuls
[tuomi tarpu
Pačią užmuš, vaikus išplės ir, toli juos
[išvežę,
Išmokys paleisti šaudyklę į tikrąjį tėvą;
Juk aš pats rasi tėvą ar brolius bučiau jau
[žudęs,

Kad ne vaidila....
Vienas lietuviams tik liko išsigelbėjimo
būdas, tikras, bet gi ir bausis, apie jį Aldo-
na neįsijaukė klausiti. Galop prisitartinio va-
landa, kuomet po kruvinai kovai vos saujelė
ricių beliko iš lietuvių kariaunos. Valteris
ilgai svarstė, teiravosi su Keistučiu ir vaidila,
o užbaigęs, į pačią šiais žodžiais atsiliepė:
Vargas moterims, tarė, jei jos pasiutėlius
[myli,
Tuos, kurių akys mėgsta išbėgti už kaimo
[rubežių,
Tuos, kurių mintys lyg dūmai nuolat aug-
[šiaus stogo lakioja,
Tuos, kurių širdžiai negali ištekti laimės
[naminės.

"Puolė po kojų Aldonai, rankas prie šir-
dies savo spaudė; meldė atleisti už viską, ką
ji dėl jo nukentėjo". Bet kuomet liko pats
sau vienas su senu vaidila, nuliūdo, ir tylėda-
mas, tuštino vynu taures. Rytą, kuomet sau-
lė pradėjo tekėti, apvogęs sargus, apleido tvir-
tove. Taip, visus apgavo, bet pačios širdį tai
atspėjo. Užbėgo jam kelią, mato, jog negali-
ma jį sugrąžinti, jei dėl jos viskas užsibaigė.
Valteris suprato jos širdgėlą ir pasigailėjęs,
apsakė savo siekį, meldamas tą viską užlai-
kyti paslaptėje ir kitoje Nemuno pusėje atsi-
sveikino su Aldona. Čia baigiasi vaidilos apy-
saka.

Konradas paniūręs klausėsi savo dėjų.
Vaidilai užbaigus - stoja. Ne! Valteris ne-
užmiršo kam savo ir pačios laimę paaukavo.
Jis turi išpildyti tai ką pirm metų prisiekė.
Kaip atkeršys, Konradas pats užgiedos ir vai-
dilos giesmę užbaigus....

Atėjo laikas, jog nieko negalima buvo
nuo karės užslėpti arba išsigelbėti. Visas Or-
denas at vienas vyras eina karėn, idant nu-
bausti Lietuvą už Vytauto suvedžiojimą.... ir
Mistras priešintis nebeįsijaukė. Taigi, visa
Kryžiuočių galybė eina ant Lietuvos, lemda-
mi sau tikrą pergalę ir didžius grobius. Gir-
dėti, jog Vilnių ir Kauną apgulė, bet netrukus
viskas aptilo, apstojo ir žinios ir žygunai.
Ruduo parėjo - žiema užstojo. Dabar tik
gyventojai mato, kas stojosi su Ordeno galybe,
kuri taip pasitikėdama pergalės ir grobiųėjo
karėn.

Grižta; matyt jau, kaip per pusnis brenda
Kelet's kareivių. Konradas juos veda.
Marienburgą gyventojai godžiai
Pasitikt bėga, grižtančius bematę;
Klausia, kaip sveikint? su kuo parkeliauja?

Ką saviems, neša, garbę ar sarmatą?
Išveizda kartais geriau da nežodžiai
Tikrą teisybę ištole pasako:
Mato po plotus iškrikusią gaują -
Maišosi, bėga be kelio, be tako,
Lipa į sniegą ir puola į krūvą,
Kaip baurios musės pameduotam inde,
Kojų n'įstraikia ir, nuilse, žuva;
Taip jieji, sniego pusnyuos sulindę,
Kasasi, trempia viens kitą, ir dingę
Užkasti vietų. Ką stipresnių būta,
Tie da su vilčia pūškoja, da kruta,
Bet jaučiant galą, augstyn rankas kelia,
Gardan pratiesia ir stovi, sustingę,
Tartum, rodyklės stulpai palei kelią.

Kas gi to pralaimėjimo yra kaltininku?
Konradas visus išūdė. Jis toks narsus, dra-
sus ir išmintingas, bet toje karėje buvo baus-
tus, neatbojus ir aklas ant visoko. Kuomet
Ordeno kariuomenė maisto nebetko ir iš bado
mirė, tai -

Vallenrods nebėgo;
Ramiai po mišką per dienas medžiojo,
Arba, atstūmęs nuo šėtos sargybas,
Darė su priešiniais paslaptas derybas.
Nekartą kareiviai Didžiam Mistrui gveldė
Didį pavojų, su asaron's meldė
Gelbėt; vienok Vallenrodas netraukė
Iš makščių kardą, tik laukė ir laukė.
Šėtron tolydžio šaukdavos Aldoną,
Svarstė kažin-ka; ką, nežino niekas.

Visiems aišku buvo, jog tai mistro kaltė,
bet užteko, kad jis ką nors prakalbėtų ir tuoj
visi jam tiki. Ir kurį gi nepertikrins baimė?
Kad kareiviai jo klauso, tačiau Ordeno vyres-
nieji, atydziai apsvartę viską, ištyrę slaptą
Konrado praeitį, slaptai apkaltina už apga-
lę, žmogžudybę, herėziją. Daejo net prie tos
žinios, jog Vallenrodas garsinosi svetimu var-
du, jog ricius, kurs turėjo tą vardą, žuvo
Palestinoje, jog dabartinis Ordeno mistras
buvo tik tikrojo mistro tarnu; iš priežasties,
jog yra tikru lietuviu, tad tapo Ordeno žuities
tvėrėju; pagalios dažinojo, kad nelemtoje Kry-
žiuočiams karėjo turėjo slaptas kal-
bas su Vytautu. Tad gi vienbalsiai nu-
sprendžia Konradui mirtį. Jis neatjausda-
mas, koks nusprendimas ant jo galvos krito,
ką tik sugrįžęs, skubina prie kuoro. Abu jau
laisvi; jis išpildė bausių prisiegą: Ordenas
guli griuvėsiuose, per šimtmetį neišgydys sa-
vo žaizdų. Lietuvai nebegriąs pavojus, o jiedu
bus laimingi, bet del ko gi tyli Aldona?

Ką misli, Aldona?
Klausė Konradas - žmonės atsikėlę
Pamatys mudu. Aldon, Aldonėle,
Tark ką - nors!

Ji juk prižadus sudėjo, kad nebeapleis tos
vietos, jeigu tik mirtis tai padarytu. Ir kagi
turi grįžti svietan? Tiek metų verkmo,
skansmo ir kančių! Jis pamena Aldoną, bet
dabar ar pažįs vienuoleje mylimą veidą? Ne,
verčiau užsilikti už mūrų, nes ji nenori matyti
jo veido, kurį laikas atnainė. Ji ir jis nenori
skandingu išpūdžių.

Alfas nenori girdėti, nė suprasti;
Bėga pakrantėm's ašero, klejoja;
Sniego pusynai, tyrai jį vyluoja;
Plotyje tyrų nor ramumą rasti.
Vienok neranda. Užklausia saužinės -
Sunku, tik sunku! Meta nuo krūtinės -
Nudraskęs skraistę, šalmą; iš piktumo
Numeta viską, apart neramumo.

Nuliūdęs grįžta rytą savo būtan, kuomet
užmato kokį tai šešėlį ir girdžia atkartojimą:
vargas, vargas, vargas. Įvairios mintys jo
galvoje gimė. Tas obalsis reiškia jam slapto
teismo ištarmę. Taigi, dar sykį eina prie
kuoro, idant atsiveikinus su numylėta ant am-
žių, idant apturėtų nuo jos bent nekaltą dova-
nėlę, su kuria lengviau jam būtų mirti. Ka-
dangi nebėra jam pagelbos, tad gi lai jį žino
bent, kas su juomi atsitiko. Užsidarys savo
ginkluodėje, išties skara, lėmpa naktį švies.
Kuomet skara pievėsuodama nukris arba lėm-
pa užges, bus tai žanklu, jog jis jau miręs.
Ginkluodė grįžta, šaukia Aldoną, visą dieną
laukia niekšų, o kuomet pradėjo teinti, norėjo
dar sykį pasimatyti su Aldona. Bet buvo jau
per vėlu. Girdėtis ginkluoto budelio žingsniai.
Taigi, intempė akis kuoran ir išgėrė prita-
syty nuody taure.

Alfas ant lango briauonos alpdams svira;
Iš akių temstančių ašaros bėra,
Veizdį į pievas, laukus; nesižiūri
Grožybėm's svieto, ką apleist tuoj turi.
Kuomet ginklų čerškėjimas pasigirdo ir
ginkluotas budelis vidun įsigavo, tai -
Su kardu nuogį Alfą da dūmoja
Ginties, bet alpsta, ir veidai pritėmę
Gesta; tik akys vis žaibais lekioja.
Nusima skraistę mistro ir, į žemę
Numetęs, mina kojom su panieka.

"Šia, taria, mano nuodėmės kur lieka?"
"Norite skaitliaus? Ir tą duot galėsiu:
Tik paveizdėkit ant Lietuvos plotų,
Jūsų kareivių lavonas apklotų,
Ant gardų mūrų ir pilų griuvėsių!
Girdit, laukuose andros, vėtros miršta?
Liekanos jūsų kareivių ten miršta!
Girdite, girioj vilkų ganijos kaukia?
Stipenoms jūsų drangų besidžiaugia!
Mano tai darbas. Kaip esu laimingu,
Tiek galvų smako vienu tipu pjojęs.
Tartum Samsonas, kurs, rūmą pagriovęs,
Kartą su priešiniais griuvėsiuose dingę".

Taręs tai, "puolė be žado; bepuldamas,
lėmpa nuo lango nurito". Lėmpa gėsama su-
žvito liepsna ir nuskendo tamsuose;
Žiūrint, matyti, kaip prieš jį ugnelė
Akis Konrado temsta, ir užgesa.
Tuo laiku kuoro, storoms mūro plytų
Sienom's, suskanbio aidas sugrandintų
Žodžių. Kieno? Bet atminti nemoki!

Bet, arti girdint, kiekviens pasakytų,
Kad gyvos krūtis, kurios balsą tokį
Išleidžia, neder daugiau kvėpuot, kilti,
Tur plyšt išsykiu ir tur užnebiti.

Pasirodžius "Konradui - Vallenrodui"
(1828 m.) pasilėjo kritika ir visokie užmeti-
nėjimai. Bet tie visi užsiuolimai nebuvo pa-
remti faktais, taigi ir jokios vertės neturėjo.
Veikalan dainius indėjo tragišką temą ir tobu-
lą formą, išlaikydamas ją ištisai, kad ir leng-
vai galėjo numazinti vertę, pav. persikryvi-
mo su Aldona scenoje: vienas atsidukėjimas,
viena ašara, vienas išsitarimas perdaug -
būtų sugadinę visą tobulumą. Dainius vienam
trupame ir verksmingame surikime: "Pa-
lieki! Palieki!" uždarė bausių vėselių ir audrų
pasaulį. Tą patį galima patėmyti Alfą apysa-
koje, pasikalbėjime su vaidila, bevilių karių
Lietuvos su Ordenu vaizduose, pasikalbėji-
muose su Aldona po karę, - visur čia tobulu
forma jungiasi su harmonija. O Alfą, kurs del
tėvynės išgelbėjimo ir laimės išsižada visoko,
kas jam saldžiausia ir brangiausia buvo; Al-
dona, jos ir jo meilė ir pasiaukavimas, vis tai
vaizdai, kurie išskelia virš žmogaus, taigi, ga-
li stoti greta dievų didvyrių Homero ir So-
foklio.

O kas gi su morale veikalo puse? Vallen-
rodo dėjos išaiškina mums viską.
Išėjęs iš Machiavellio padėjimo, kad pana-
šios kovos reikale, siekia dar toliau. Pripa-
žinęs, kai kuriuose reikaluose panašios kovos
reikalingumą, pasmerkia tai iš etiškos pusės,
kaip jau minėjome pradžioje. Vaidilos apy-
sakosje dar nežymu, apart pasikėsimo troš-
kimo, prieš neapkenčiamą. Bet, kuomet Valte-
ris prisizada pasiaukoti už tėvynę, tad stoja
jau audringos kalizijos dramoje: bent kokion
pusėn pareis, ar pames savo prižadus, taigi
pavelys kryžiuočiams apimti Lietuvą, arba eis
savu keliu, taigi apgaudinės ir žudys tėvynės
priešą, vis vien laukia jį sąžinės išmetinėjimas
ir mirtis. Taigi, Vallenrodas nėra pasikėsi-
mo arba klastos apoteozas, bet tragedija, trage-
dija skaudžiausiai perimanti. Vallenrodo mir-
tis nėra aplinkybių pasekmė, bet bausmė už
kaltę, taigi, moralė pusė stovi gan augštai, o
Vallenrodas tuo pačiu sykiu liekasi išteisintu.

LITERATūra: Jonas Jonila: Veikalai, veikalėliai ir verti-
mai eilėmis, II. pluoštas; Adam Mickiewicz: Konrad
Wallenrod, powieść historyczna z dziejów litewskich
i pruskich ze wstępm i objaśnieniami Henryka
Gallego, Warszawa 1907; Konrad Drzewiecki: O
życiu i dziełach Adama Mickiewicza, Warszawa 1901.
A. Tamuliūnas.

Sveikatos Skyrius

Dr. A. L. Graičūnas

LEKCIJA VII.

Virškinimas.

Maistas, kurį valgome, nėra tuojaus su-
vartojamas. Suvalgyta duona, sviestas ir
kiaušiniai, yra permainingi pirm, neg jie būna
kūniui sunaudoti. Maistas iš burnos nuslenka
į pilvą. Tas maistas nuslinkęs pilvan pasi-
lieka valandą pilve ir iš jo eina į žarnas. Bur-
na, gerkle, pilvas ir žarnos yra tai dalys ar-
ba organai, kurių priderstė yra permainingi
maistą ir padaryti jį tinkamu kūniui.

Galime persistatyti šmotą duonos su svei-
stu ir mėsą. Tas kšnelis būna pirmiausiai
sukrantytas ir sumaltas dantimis ir suseilėtas
seilėmis burnoje, kol nepasidaro suvis mink-
šta tešla. Potam tampa nurytas. Pilve toji
minkšta kšnelio tešla yra minkinama, pana-
šiai į sviesto sukimą, tik, žinoma, lengviau, ne-
jauciamai. Pilvas suminkęs gerai maistą ir
dar daugiau tam tikrais skysčiais pramiežęs,
(praskiedęs) ir padaręs jį daugiau skystu -
pastumia į žarnas ir čia tą patį maistą dar
daugiau skysčiais praskiedžia, taip, kad jis
palieka skystas, panašus į pieną. Tad iš duo-
nos, sviesto ir mėsos jis persimaino į skystą
skystimą, panašų į pieną. Žarnose randasi
dang tokių laubų liežuvelių, kurie sugeria tąjį
skystį ir perduoda kraujui. - Kraujas išne-
šioja į visas kūno dalis. Jis suteikia dalį to
maisto raumenims rankose, kojose, smegenims
ir tt. Žodžiu visos kūno dalys yra papenimis
tuoja skystimu, kurį mes suvalgome pavyda-
le maisto.

Permainingas šio maisto: duonos, svei-
sto ir mėsos į skystimą vadinasi virškinimas.
Burna, pilvas ir žarnos atlieka virškinimo
darbą.

Didžiosios žarnos priima maisto liekanas,
kurių kūnas nesunaudoja. Ir jį išmeta kas-
dieną laukan, kaip netinkamą kūniui medžia-
gą, o jei neįmestų, tai tos liekanos užnuody-
tų mūsų kūną ir mes susirgtume.

Kaip sveikai užlaikyti virškinimo organus.
Pirmiausia ir svarbiausias žingsnis, kad užlai-
kyti virškinimo organus geroj sveikatoje ir
veikliais, tai neduoti jiems persidirbti. Kada
vežėjas prikrauna perdidelį vežimą, tai ark-
lai negali jo pavežti arba jei ir paveža, tai
greit pailsta. Mašinas arklių nieko negelb-
sti - vežimas stovi ant vietos, nes mašinas
arkliams spėkos neduoda, o tik gali sutrinkti
pakinktus arba patys arkliai pajėgoms suma-
žėjus gali pulti ant žemės.

Jei maistas gerai nėra sukrantytas,
pilvas ir žarnos turi perdaug dirbti laike vir-
škinimo. Blogi dantys nedaleidžia gerai su-
krantyti, sumalti maisto ir tuo veda prie blo-
(Seka ant 6-to pusl.)

A. A. KUDIRKOS ATMINIMUI.

Šio mėnesio 16 d. sukako
penkiolika metų nuo to laiko,
kada nieko nevezinti giltinė
pasiglenžė iš šio pasaulio vie-
ną didžiųjų atgijiančios Lietu-
vos veikėją, rašytoją ir daili-
ninką, Dr. Vincą Kudirką.

Penkiolika metų kokios nors
didesnės tautos istorikui -
neilgas laikas. Lietuvių kul-
tūriniam gyvenimui jie turi
didelę reikšmę. Tuo laiku mes
spėjome tautiškai atbusti, su-
tvirtinti; padėjome pamatus
dilei, literatūrai, apšvietai ir
abetai visai nuosavai kultū-
rai. Pradėjome didžiutes
lietuvių vardu netik pačioje
tėvynėje, bet ir toly nuo jos,
svetimoje šalyse.

Mūsų tautinis kilimas - pa-
našus į drėgno sniego gabalą,
kuris paleistas nuo kalno vir-
šinės, beridėdamas žemyn au-
ga ir auga iki neužauga į tokį
didelį, prieš kurį reikia nema-
ža spėkos ir pasistengimo, kad
jį suilaikyti. Svarbiausias dar-
bas, tokį kamuolį iš vietos pa-
judinti, nustatyti jam tinkamą
kelią, o paskui jo traukiamoji
pajėga pati traukia jį žemyn.

Tą patį mes matome ir mū-
sų tautiniame kilime. Sunku
jau net ir dabar įsivaizdinti
kiek pakelta vargo ir truso
pirmųjų veikėjų. Kiek vargo
reikėjo padėti iki neišjudino
imigiusius tautiečius, iki neju-
dino tą sniego gabalą iš vie-
tos. Nuo senai vienas kitas
drąsnolis bandė tą gabalą
stumti žemyn: darė tai Valan-
čius, Daukantas ir k. iki ne-
dadojo prie "aušrininkų", ku-
rie daugiau neg kiti pastumė-
jo žemyn. Aušrininkus sekė
"varpininkai", juos sekė kiti
įvairūs veikėjai iki nepriejo-
me prie šios dienos veikėjų,
kurių skaičių kas ir sužinos.

Pirmose varpininkų eilėse
randame jauną, darbštą, nors
silpną sveikatoje, literatą, po-
etą, dailininką, Dr. Vincą Ku-
dirką.

Nuo pat "Varpo" užgimi-
mo iki pat savo mirčiai Dr. V.
Kudirka buvo pirmuoju ir ar-
timiausiu jo darbininku, nuo-
latiniu ragintoju prie darbo ir
budintoju miegalų iš miego.

Galima su varpininkų nuo-
monėmis laikuriuose dalykuose
ir nesutikti, galime juos ir
kritikuoti, bet turime pripa-
žinti, jog jie lietuvių gyveni-
me paliko nemažą žymę kul-
tūros žvilgsniu. "Varpo"
skyriuje "Tėvynės Varpai",
kurie buvo a. a. Dr. V. Kudir-
kos vedami, lietuvių būsimas
istorikas ir literatūros tyrinė-
tojas ras užtektinai medžia-
gos, kad suprastų kokius rū-
pesnius, kokius vargus turėjo
lietuvių kėlėjai panesti.

Dr. Vincas Kudirka, kaip
raštininkas be "Tėvynės"
Varpų ir keletos kitų dalykų
nedaug ką originalio parašė.
Bet jis supažindino mū-
sų visuomenę su žymiau-
siais Europos raštinin-
kais: Schilleriu, Byronu etc.
Stebėtinai dalykas, kad pen-
kiolikai metų praėjus, turint
jau pramintus takus, mes ligi-
šiolai nesulaukėme dar nei
vieno veikėjo, kuris būtų Ku-
dirkos paveikslu supažindinęs
mus su kitais Europos žymes-
niaisiais literatais.

Ne vien tik paliktuose ra-
tuose mes matome Kudirkos
nuopelnus lietuvių tautiškame
kilime, bet ir gyvu paveikslu
nemiršančio darbininko, ku-
ris nuoširdžiai troško tėvynėi
labo ir tam labai darbovas.

M-a.

KATALIKŲ DRAUGIJOS!
IMKITE ORGANŲ KAT-
LIKISKĄ LAIKRAŠTĮ

GEDIMINO KALNAS.

Pasakose apsakytas, dainose apdainuotas, padavinuose visų slapybių galybėmis dengtas—pridenktas garsus, garbingas Vilniaus Gedimino kalnas — pilis. Kiek sykių tekavo man apie jį užgirsti, visados jaučiau kaip tai nepaprastai. Traukė — traukė mane į Vilnių, norėjosi labai išvysti tas garbias lietuvių istorijos liekanas, kurios aiškiai liūdina apie garsius mūsų tautos karžygius, jų šaunius darbus...

Vieną sykį gavau nuo draugo vilniečio laišką, užkviečiantį mane į Vilnių. Labai apsidžiaugiau ir nors kišenėje švilpė vėją, sunku buvo ten surasti ir sulaužyti trigraši, žinoma, kaip pas mokslą einantį, niekadose tų skambučių apšėliai nebūdavo. Džiaugiamas iš pasitaikusios progos pamatyti Vilnių, Gedimino pilį, bet liūdnėjau, kad nėra kuo nuvažiuoti. Reikės prašyti tėsio, nors ir pas jį ne daug pinigų buvo ir gerai žinojau, kad jam bus sunku išleisti kelius rublius mano kelionei, visgi noras atsidurti Lietuvos sostinėje pergalejo šalutis apskaitliavimus ir išsidrąsines perstaičius savo vargus tetušiui. Neatsakė. Už kelių dienų trenkiu siauragėžinkeliu į Švenčionius. Gėriuos naujomis vietomis, naujais vaizdeliais. Prisižiūrėjau kelionės draugams. Užvedu su jais kalbą. Vieną žodžių erzu, judu vagone, kaip kokių penkių šešių metų vaikas. Vienas dalykas man gyvai pasiliko atmintį. Tarp mano kelionės draugų radosi „dvi moterėli, kaip buvo matyti motyna su dukterimi. Tępai visai lietuviški, o kalba rusiška ir taip baisiai sudarkyta, kad sunku

ir nejaunu buvo jų šnekėsi klausyti.

Prakalbinau jas lietuviškai. Užklausaus iš kur jos važiuoja. Senutė gana gražiai lietuviškai pradėjo man aiškinti, kad jina dar jauna būdama išvažiavo į Rusijos miestą, papulė tarnystėn pas rusus ir turėjusi ten kalbėti rusiškai, nors iš sykiu mažai ką ir nesuprasdavo, laikui bėgant apsirato ir jau buvę gerai. Paskui išėjusi už vyro, kuris ilgį vartodavo rusišką kalbą, nors paėjo iš Lietuvos iš Vilniaus apeliokų. Kol jauni buvo gyveno vidutiniškai, abu dirbdami, galėjo šiaip-taip pramist. Paskiaus gimė duklė, atsirado daugiau rūpesčių, susirgo vyras ir mirė. Prasidėjo liūdnos dienos. Reikėjo pačiai vienai rūpintis, kad uždirbtų pragyvenimui sau ir vaikui. Daug metų vargo prie skalbinių. Neretai reikėjo ir alkį perkęsti ir šalčio paragauti. Ir vis tas miestas kalbas. Jos tėvai turėjo gražų, nors ir nedidelį gyvenimą Lietuvoje. Buvo gera, linksma. Tik štai parašė jos dėdė, seniai Rusijoje gyvenantis laikė, kviesdamas pas save. Nuvažiuo ir... Ašaros senutei per skruostus nuriedėjo.

Važiavoja dabar į tėvynę. Nežino ką ras, kaip ją priims. Tėveliai seniai jau kapuose. Broliai apsigėdė ir gal nelabai maloniai sutiks „maskolikas“. Jinai tai dar nei šio nei to, tik tai va jos dukrelė. Lietuviškai mažai supranta, — nesusikalbės.

„Ar tamstai nebuvo ilgu be savųjų, be savo krašto“, užklausi.

„Ir Dievulėli tu mano. Ne vieną naktelę praverčiau, atsiminus savo kiemelį, daržus,

upelį, draugus. Širdį baisiai spaudė. Nors mūmirti savo tėvynę tarp savųjų. Zemele čia lengvesnė, savięji uždengs akis. Bažnytelė toki ramė, šviesi, žmonės suėję šventėje gieda, meldžiasi.

Duktė laike mūsų kalbos bailiai žiūrėjo į mane. Retkarčiais ko tai nusišypsodavo, bet taip liūdnai, kad man pasidarydavo gaudu. Mėginiu ir ją prakalbinti; nusigandusi nuleido akis, paraukė ir tyliai-tyliai balsu tarė: „ne mogu“. Nutilome. Paskendome mintyse. Nesunku atspėti apie ką mąstė senutė. Turbūt vaidinosi jai pietos, klona seniai apleistos tėviškos. Džiaugiasi išvysianti brangias vieteles. Dukrelės nelinksmos mintys galvoje skrajoja: Kas ten bus? Ką suras? kokie ten žmonės?

Nelinksmos ir mano buvo mintys. Vargu vejami bėgo mūsų broliai ir miestus, kad ten patyrus dar didesnę vargą, grįžti į tėvynę nuvarguojais. Toks tai lietuvių išėjimo likimas. Skaudu pasidaryti už mūsų brolius ir ašaras nuriedėjo per mano skruostus. Kruptelėjau. Pamatys kas, — nusijuoks iš mano jausmų. Bailiai apsidairiau aplink. Niekas netėmyja. Atsidusau.....

Ant gekančios stoties moterėlės susirinkę savo maišelius išsikraustė. Senutė priėmė palinkėti man geros kloties. Suspaudžiau jos išdžiūvusią ranką ir rodosi dar ir šiandieną matau jos pilną dėkingumo žvilgsnį. Gal jau buvome malonus mano draugiškas pasikalbėjimas, gal ji suprato mano jausmus, o gal pastebėjo mano ašaras... Kas gali žinoti?

Netrukus atsiduriau Vilniū-

je. Sutikau savo draugą ir abu keliauname jo būtan.

Einame pėksti. Gatvėse pilna žmonių. Girdisi rusų, lenkų, žydų kalbos, klausausi ir neužgirsiu Lietuvos sostinės gimtosios šnekos. Ne, čia lietuviai nesilanko, tur būt kur kitur spiečiasi, nes lenkų iškalbos ant krautavių asikos, lenkiškos; lietuviškos tai nesimato nei vienos.

Draugas išblaškė mano laukimus. Vilnių visako pili pamatyti ir užgirsti tik labai retai lietuvi. Baili čia, jeigu ir išėina ant gatvės, tarsi lengvuoju vėjalio apamas miškelis pamažėliai laima, taip, kad sunkiai užfiks nepratusia ausimi tą lemėjimą. Vilniaus, Lietuvos šlyrių sėdyba! suškau mintyse. „Kame tas garsas, mano skambėjai? Kame gėdė ir pranokėjai? Kurios liūdnai Lietuvai mūsų tėvynės miega, jį-gi ašiniai ne nepėjo sukilti visi. Dar tik pili saulutės apšėliai. Lenkų šiandieną dar pasidžiaugti. Lietuvių domovė — šventė. Čia visi jie stebėdžiai ir bijojai ir dar garsiai žinau po kojų lietuvių tautas. Būdamas mano bavo su Vilniū pasirašymas. Lietuvių tautas mano galvoje skrajoja, jį-gi būčiau visai nūmings, jeigu ne viltis, kad tau akis pasikeisti, atsispausti ir jį-gi jau art, mes lietuvių turėsim savo šventyklą padabinti lietuvišku vyčiu mapele ir šalį visokius ešelius, sukliūti ten it senų gadybių karžygis — milžinas, angai pakėlęs savo galvą rimo Gedimino pilis.

„Tai jis, drauge“, užklausi.

„Taip, jis“, atsakė, jina.

Ne, šiandieną ten neisiu, ryt anksti, kol Vilnius miega, nubėgsiu pas milžiną, pasveikinsiu jį, pažūrėsin, kaip saulė jam pirmuosius spindulius skleis.

Apėjome su draugu nemažą dalį Vilniaus apvaikščiodami, sušėkėjome mūsų viešos nešėjų įstaigas. Pasislėpė tarp mūsų nežymiai jos šviečia savo iškalbomis. Čia „Viltis“ vos ne vos įžiūrėta, ten „Lietuvos ūkininkas“, „Lietuvos žinios“ užlindę už kokių ten augstų mūrų, kad sunku juos ir paregėti.

Bažnyčios tai puikiai spindulavo savo bokštais, saulės spindulius. Čia tai regėti, kad Lietuva dar skaisi.....

Anksti sekantį rytą visiems tebiegiant išėjau iš draugo buto. Tiesiog pasukau pas Gedimino pilį. Smarkiai plakė mano širdis. Priėjus arti pajutau tokį nepaprastą jausmą savo krūtinėje, kad atsisilgęs geležinės tvoros ilgai-ilgai dežėjau į tuos vingiuotus takus, į tuos augstus rymančius mūrus. Tai mūsų Lietuvos istorija, toki koki ji buvo senovėje. Nesimato ten puikybės dabartinių laikų tvirtovių, bet gautėsi galybė, kurios negalėjo nei geležis, nei kardas, nei priepausta sutrinti — tai mūsų tautos gyvybė. Prastas jos papuošalas — pilkas akmuo, bet ganta pati jam priduoja skaidrumo, jį šypsodamos apvelka tuos pilkus mūrus auksu skraiste, apriečia juos žaliais pušynais ir kas gali surasti ką nors prastesnio, bet sykiu ir gražesnio. Amžiai gubdybių nieko panašaus negaminus.....

Įspalengva žengiu vingiuotais takais, kurių gal nesąlygi dasytėje mūsų pranokęji pėda. Gal nesąlygi čia suskambėjo kariškos triubos garsas, šaukiantis ginti tėvynę. Naršys broliai lietuviai plaukė iš žemės prie to kalno, už galingą dainą ir priešas pabūgęs lietuvių galingo peties bėgdavo.....

Šaukia ir šiandieną tie pilki mūrai nuvargusius lietuvius prie savęs, guodžia juos. Jau čia eidamas tais takais, kad mano abejonės, mano karčios mintys dingsta ir viltis, ir aškinis saulės spindulys, mano širdies jausmus gaivina, kelia ir jaučiu pasveikęs esąs. Prabočių dvasia galinga ranka mano esybės dasytėje.....

Aš stoviu ant kalno. Galingas! Esmi lietuvis! Nebaisu man priešų! Negązdino mane ir čia ant pat viršaus patekę svetimi mums pėdsakai. Jie turės išdilti. Šventvagis šis tai rankos paberti nuodai, bet jie mums daugiau nebenuodingi.

Žiūrėk ten... iš už kalnų, miškų keliai iš miego saulutės, jos pirmi spinduliai puola čionai, jie garbę atiduoda Lietuvos didvyriui. Sudarė amžinąją sutartį šviesa su tieš ir žengia per Lietuvos dirvas ir gindo susipratimą... Po kojų Vilnius rimo. Saulės spinduliai, nuslinkę nuo kalno apipylė augstus bažnyčių bokštus, apibėrėdami juos deimantų žiedais. Šidabru žaba ant daugybės namų, turbūt nori praskleisti tuos storus uždaugalus ir prizadinti lietuvių laisvumą.....

Tai Vilnius po kojų. Jis miega, bet tuojaus nubus ir pratrins akis atiduos garbę senelių kapams. Jo akys ir siela nukreipta Gedimino piliš takams. Lenkia jis savo galvą ir jau matyti, kad toji teikiama pagarba bus amžina. Nesutirns jos gudas nei lenkas, kaip nesutirnyne kryžievis vokieitis.

Stoviu aš ant kalno, mano galvoje slenka vaizdai žilos senovės. Matau Gedimino, Mindaugio, Keistučio galingų lietuvių pulkus, matau kaip jie visi apsišarvavę tik jau nebekardais, bet šviesos kakalius rankuos/ nešdami, žengia į Vilnių dainuodami garsų Lietuvos imną.

Tai mūsų jaunosios kartos ginklai, jie Vilnių pažadins iš svetimų sapnų.

Ir toji senutė, kur verkė gailiai ir gimtos kalbos užmiršus duktė yra mūsų tėvynės skriaudėjo darbai, bet Vilnius nubunda — drebekit priešai..

Aš stoviu ant kalno ir dujoju sau vienas ir širdis mano krūtinėje atgijo ir jausmai pakilo ir troškimas darbo veržėsi iš mano esybės.....

Jon—s...

BEPARTYVIŠKI.

O mūza šviesioji, Parnase keturkoji! suteikit man inkvėpimo, gelbėkit mano jausmus, poetišką galvą ir jautrią širdį! Turėdamas begalo sentimentaliską protą ir atsidūrus bepartyviškumo gadynėje, norėčiau apie jį, kaip naują erą lietuvių visuomeniškame gyvenime, nupinti eiles taip skambias, garsingas ir trukšmingas, kad amžiai, šimtmečiai girdėtų jų aidus. Suteikit deivės man plunksną aukštinę! Amerikos lietuvių, garsingi partvyviškumais, pavirto į bepartyviškų didvyrius. Ir kas tai padarė, kas perkeitė mūsų brolių sudiržėjusį kailį? Nagi mūsų širdingi „draugai, mūsų garbingi „broliai“ socialistai. Garbė jiems už tai!

Gerbiu Washingtono šalį, kuri stebėklus daro!

Nuo amžių visi tikėjo, kad socialistai buvo, yra ir bus socialistais, tikslai, va, šiandieną virto kitoki laikai ir mūsų raudonoji labai garbinga, didžiulė šlovina „brolia“ — socialistai virto į tautiečius, kapitalistus, kariautojus, vionybės statytojus, ant galo, net į klerikalus.

Nusigandot, draugai, t.s.s.s. palaukit. Nerėkaukit taip garsiai, aš jums keliais žodžiais paaiškinsiu, kame dalykas.

Turbūt visi girdėjote, o ne kurie iš jūsų ir regėjote Amerikos lietuviškų seimus. Ma-

tau iš jų minos, kad taip. Žinote gerai, kad Chicago seimas buvo klerikaliskas. Aha, jūsų akys iš džiaugsmo sužibėjo.

Kaip gi ne! Klerikaliskas. Dalyvavo jame 300 ypatų ir tame skaičiuje, o dievaiti Perskūne! pora desėty kunigų, o jau kur jie pasimaišo, tai tuojaus viskas pasidaro klerikaliska ir socialistai pradeda sirgti vilko liga, o jų linkos taip pradeda drebėti ir šlamėti, kaip tos apušeš lapai, ant kurios Juda už trisdešimt sidabrinų galą sau rado.

Nelabieji tie Romos tarnai! Auksa pinigūs, dirba, tarynė nori gelbėti, ir vis tu juodoju švarku prisidengę, kuris taip Roma atsiduoda, kad visi Jonai, Karoliai ir jų talentų garbintojai šaukia: Apskelbtį kryžiaus karę Romos tarnams, uilyginant, kaip kad turki apsiginklavę savo visais mahometais čia Rusijos sutrinti.

Nereikia juk ir mums tų nelabųjų, ar ne taip draugai? Girdžiū jūsų garsų atsakymą: „Ne“. Taip bus ir toliau. Verčiau pakalbėkime apie kitą seimą, garsingą savo begalo svarbiais nutarimais, bepartyviškumu ir tai kiekieno kito, kaip tikslai mūsų draugų socialistų.

Dunda į New Yorko seimą mūsų bepartyviški daktarai, laikraščia a—la svaboda. Koliai dalka kuopų narių apšėliai minami, tautininkų retai spiriam, skubina, dūlina, kiutina visi ant svarbaus istori-joje lietuvių tautos atsitikimo — seimo — bepartyviško, šaukiamo tautininko, remiamo socialisto ir pasipirto visų socialistiškų kuopų nariams. Gelbėti tėvynės skubiasi visi, mūsų brolių vargų sumažinimui, supilti aukų.

Siumtėme juk ir mes priečiai delegatą. Raukotės, nepatinka. Viskas galima perkęsti del labo tėvynės.

Važiuoja mūsų bepartyviški delegatai, kilniausieji, ar gal kilnojamy jausmų lydimi, vėžasi su savimi bepartyviškų rublius ir pusrublius vakarieniems ir pietums.

Atkeliama į New Yorką, džiaugsmingai rankas spaudžia viens kitam ir vis bepartyviškai.

Jonas Leonui per petį ploja, Pijus p-niai X. žemus mautna poklonus iki kulnų. Dvasiški Pypkevičius visus laimina Bimbos biblija, — visiems linksma, malonu, gera. Be partyviški!

Prasideda konferencijos.....

Socialistai suėję tariasi, kaip čia geriaus prasijodinėjus ant kuprų trumparegių po visą Amerikos šalę. Organizuojama tam tikras vaikas ir pavedama jiems užkarianti svarbiausias pozicijas, kad prisirengus iš anksto tvirtovėmis paskiau jau užmovus dailią bepartyvią kaukę meliai nusikypstoti visiems prieitiams ir tarti: „mes bepartyviški“.

Seimas! Ir seimas ne Chicago, kur viskas taip čio monotoniškai, jokių reksmų. Viskas Chicago vienbalsiai tarta — nutarta. O čia, New Yorke kitaip. Čia regins visai kitokis. Čia mat visuotinas susirinkimas, be žymios dalies visuomenės — katalikų — tautininkų, bet kas su jais skaitysis. Juk jie parazitai. Šalin su jais!

„Broliai, bepartyviškai, tikslai broliai bepartyviškai“, šaukia visi pradėdami seimą.

„Juk ir mes negalvėjai, ir mes tėvynės vaikai primerkę akutes, patėmija socialistai. Pirmučiainsiai išreiškiame Chicago „federėjams“ papėikimą“, šaukia seimininkai. „Kad jiems kiauiai išbrėtų“, rezoliucija priimta. Paskui seka Gabrys su au-

simis. „Draugai, broliai, mes čia susirinkome lietuvių geibėti, tai ai duodu sumanymą toki: jėgiu ponas Gabrys būtų čia apsilankęs, ar mes jam ausis nupiatumėm, ar ne. Broliai, del labo tėvynės!!!

„Butinai griebtume už ausų“, antra rezoliucija paremrenta ir priimta.

„Prieteliai, aš patarčiau, kad visi į mus netikintieji būtų per šį visuotiną seimą padinti: parazitais, klerikalais ir dar zakristijonais. Paskutinį žodį neseniai išrado vienas iš mūsų draugų daktaru. Pagerbkime jį atsistojimui. Visi atsistoja ir nutarta, kad nuo šios dienos vienu iš svarbiausių seimo nutarimų, padarytų labai tėvynės, visi nevisuotino seimo auklėtiniai bus vadinami šiais vardais ir ant savo kaktos nešios žymę prakeikimo bepartyviškos visuomenės. Taip kaip Kaino ainiai.

„Tėvyniniai, reikia Lietuvai susilpti“, šaukia vienas delegatas. „Čia tai klausimas. Mes tėvynės neturim, mums žydų likimas patinka, nereikia, pasigirdo balsai.

„Tylėkit, mulkiai, suibžda jiems vadovai į ausį, bus pinigų, goriaus ir izraelio likimus vilkti.

„Na, jau kad taip, tai šelpit“, sutinka visi. Tikrai bepartyviškai. „Garbingiausi mūsų visuomenės dalis, mūsų geriausi tėvynės vaikai turime reikalauti Lietuvai autonomijos. A-a“.

„Isnyk, prapulk Gabrio dvasia. Yėo dvelkime! Mes internacijonaliai, mums jokių autonomijų nereikia, mes vis savo veikėjęs miname po kojų. Vat, jeigu uždėtumėt Lietuvos kunigaikščių mūsų „perkūnus“, tai gal tada kitaip šnekėtumėme. Dabar tik socializmui pinsime liaurų vainikus.

„Tfu, kvailiai, kad jus paspringtumėt savo raudonąja marmaliene, suriko barzdą pakratęs pranešėjas piktai pažiūrėjo į bepartyviškus klausytojus.

„Na, na, senas liurbi, neužgauliok, nes mes tave pamokysime.

„Tai jus taip! Duokit mano plošėjų ir kepurę, keliuonu sau mano, o jus, tautos išpeiros, žūkit be vadų.

„Ką darote, draugai! nurinkit, aš katalikas, šaukia jus prie bepartyviškumo, saldziai-ruščiai-malonai prabilo buinas vyrelis, kuris iki seimo netikėjo nei į bažnyčią, nei į ką kitą, bet dabar virto kataliku ir kšeniūje spausdamas „Šakę“, šaukia katalikų vardu.

„Žiūrėkit, stebėklai, katalikas ant seimo ir dar kalba. Draugai plokite rankomis, juk „mūsų“ šėyras katalikas prabilo. Bravo! valio!

Ir tikrai, laikai keičiasi, neseniai socialistai katalikams ant kaklo šunis karstė, o dabar garbina, nieko stebėtino, tai buvo bepartyviškai socialistiškas katalikas. Tai mat, kaip socialistai virsta katalikais!

„Katalikas“ išgelbėjo New Yorko visuotino seimo žlugimą.

Pradėta ant galo ir fondas tverti. Socialistai pastatė savo kandidatą, tautininkai savo. Ar ne bepartyviški? ir kaip pradės tarp savęs pešties, kad subėgę iš apeliokų žydukai, anglu-kai, prancūzukai norėjo jau šaukti ugnegesius, bet, apskaitliavę, kad neužsimokės, vien tikslai išskėtė akis, atstatausis, žiūrėjo ir klausėsi, kaip bepartyviški lietuviai seimuso daro.

„Primkit mūs kandidatą į kasininkus“, reikia socialistai.

„Ne del šuns dešra“, atšau-na tautininkai.

(Seka ant 7 pusl.)

SVEIKATOS SKYRIUS

(Tasa nuo 5-to pusl.)

go maisto suvėrškimo ir, žinoma, prie susirgimo. Kuo daugiau žandai ir dantys mala maistą, tuo mažiau turi pilvas ir žarnos darbo. Reikia atminti, kad pilvas neturi dantų.

Perdaug apsunkiname pilvą, valgydami perdaug ant syk, arba valgydami nevienodose valandose. Vaikams riekėle duonos su sviestu ir stiklas pieno priešpiečiais ir prieš vakarienę yra galima duoti, jei tai darosi reguliariškai kas dieną.

Žandams ir burnai duodame perdaug darbo krantydam „gumų“. Tai yra labai blogas įprotys. Gumos gromuliojimas nėra nei gražus daiktas, nei sveikas, ir grėčiaus primena karvutę — žmogus — ne keturkojis gyvulis, ir neturi pamėgdžioti keturkoji su tvėrimą.

Pasimankštydami tyrane ore, galime padėti virškinimo organams atlikti nuosekliai darbą. Mankštinimas priduoja geresnį norą valgyti. Geras noras, upas valgant ženklina, kad pilvas ir žarnos yra prisirengę atlikti savo darbą. Mes privalome pasimankštinti tarp valgio, bet ne tuojaus po valgio.

Trečias būdas apsaugoti virškinimo organus, tai jų neįžeisti ar tai alumi, vynu ar degtine. Maitinantis maistas yra mums reikalingas ir naudingas. Alkolis yra tai „nuodai“, kurie įžeidžia virškinimo organus lyginai kaip ir kitas dalis kūno. Tad jo niekad nevartok, jei nori būti sveiku ir veikliu.

Ligų mikrobai maiste. Jau išdalies paaiškėjo kokiu būdu ligos mikrobai įsigaua į kūną sykiu su maistu. Kalbant apie pieną buvo paaiškinta, kad yra pavojinga sveikatai, kada pienas yra sutęstas nešvarus ir pilnas mikrobų. Daugel ligų yra priežastimi radimosi mikrobų maiste. Ligų mikrobai, kada įneina kūnui, dažniausiai gyvena žarnose. Šiltnė yra tai paprastai žarnų liga ir yra dažnai priežastimi daugybės mirčių.

Čia nors trumpai paaiškinsiu kokiu būdu toji tai baidi laisą prasiplatiną. Kitos žarnų ligos prasiplatina panašiu būdu. Žinant prasiplatinto būdus, nesunku tų ligų išvengti, kad nesusergu.

Pienas tai svarbiausias nešiotojas ir platiniojas ligos mikrobų. Svarus pienas yra tai geriausias maistas; tačiau pienas, kuriame randasi mikrobų, yra pavojingiausias sveikatai. Tad su visu atsidavimu reikia daboti, kad pienas neįsigautų mikrobų. Visi indai pienui turi būti švariai užlaikomi. Kūdikių pieną buteliukas ir spenelis kiekvieną sykį turi būti prieš vartojant pavinintas. Mikrobai dažnai yra prikibę prie rankų. Ir, jei žmogus dasyti ligonio, sergančio šiltnė, tai ant rankų prilimpa mikrobai nuo ligonio. Ar tad nebus didelis pavojus sveikatai jei asmuo nenusiploves rankų čipinės valgomos daiktus? Jei jis karvę melžia, tai jis beabejonės inleis pienan mikrobų visan viedran ir tuo užtersėna. Kiekvienas, kuris tik ką atsikėlė iš po

ligos gali praplatinti ligos mikrobus, jei jis čipinėtų pieno indus ar valgomus daiktus. Tuo keliu jis gali užkrešti visus, kurie tik gers ar valgys apčiupinėtus dalykus.

Vanduo taip-pat yra kelias ligai platinčios. Jau buvo paaiškinta, kaip neatšargus žmogus sutersia vandenį, arba pats per save vanduo sutersia, jei jis nėra tinkamai apsaugotas. Mikrobai yra įplaukami į šulinį, į upes, į šaltinius ir tt. Ir žmogus atsigėres tokio su ligos mikrobais vandens turi susirgti. Tad toks vanduo neprivalo būti vartojamas, o jei jau turim jį būtinai vartoti — tai pirm, neg naudotis — privalome būtinai pervirinti

Musė platinioja šiltnės. Paprasta naminė musė išnešioja šiltnės mikrobų surinkdama juos nuo išmatų ir užnešdama ant maisto. Kaip-gi taip? Mes dažnai patėmijome, kaip musės rėplioja per šlidį stiklą, arba lubias? Kaip ji taip gali daryti, tai lengvai gali išsiaiškinti tik pasižiūrėjęs į jos kojėles. Kojėlės jos labai plaukuotos ir viršūnytė kojėlės dalinasi į keturias daleles. Du juodi nageliai prigelbsti jai laikyties ant neįlygios vietos. Tarpe nagelių yra didelės minkštos papėdės (kalneliai), apžėlusios limpančiais (klijuojančiais) plaukeliais. Šitieji limpantys plaukeliai ir prigelbsti musėi vaikščioti po šlidį stiklą.

Kokiuo gi būdu musė platina mikrobus? Musės kojos, su savo plaukeliais, kurių daugelis turi limpančių skytymą neša su savimi teršalus ir mikrobus. Musė nesiršto vietos, kur atsitupti ji skraidžioja ore, nusileidžia ant mėslyno, ant skreplių. Įsibiaurinus ir susitėpus ji tiesiog įskrenda į virtuvę ir nusiplauna virale ar piene — užlipa ant duonos, cukraus ir kitų valgomų daiktų, kurie padėti ant stalo. Taip ji atneša mikrobų iš mėslyno ant maisto. Ji išneša ir išnešioja mikrobus; tokio būdu užkrečia tuksandžius žmonių mirtina liga.

Kaip pasisaugoti ligos mikrobų. Aiškiai matosi, kaip galima apsaugoti nuo panašios rūšies ligų. Pirmiausiai neprivalo būti tose vietose ligų gaminančių mikrobų, kur musė gali atsistoti. Kūno išmatos visada turi ligos mikrobų ir tas turi būti nuo mūsų paslėptas. Jei žmonės tai daryti, tai labai mažai sirgtų šiltnė ir kitokiomis limpančiomis ligomis. Mes negalime per daug kaltinti musės, vien del tos priežasties, kad mes patį esame apsielėję, nešvarūs ir neparangūs.

Anta, mes privalome atpraukti langus, duris tam tikru tinkeliu ir neįleisti musių stubon. Kiekvienas atliktų gerą ir naudingą darbą, mūsdamas ir naikindamas muses.

Trečia, mes turime pasistengti muses išminkyti anksti pavasarį, ypač kada jos dar pilnai neužaugo. Naminė musė paprastai deda kiaušinius ant mėslyno arklydėse, ar taip kur nors nešvarioje vietoje. Tad aišku, kad tas vietas reikia apkastį ar sudeginti, ar apipilti kerasinu ir musių neturėti.

TAUTYBĖ IR TAUTININKAI.

Daugelis lietuvių savo tautinio susipratimo pradžią ingija ne Lietuvoje, bet Amerikoje. Tenai tėvynėje, jeigu jis neskaitė knygų nei laikraščių, o žiūrėjo tik savo ūkio, gal nei sykiu jam neteko girdėti apie tautą ir jos reikalus. Čia kur nepasisekė, visur jis girdi vartojamus pavadinimus: tauta, tautietis, tautininkas, tautiška draugija, tautiška bažnyčia, tautiškos kapinės ir t. t.

Tečiau nors ir dažnai tie žodžiai vartojami, bet jų prasmė daugumos ne aiškiai yra suprantama. Mūsų tautinis gyvenimas čia taip yra apiręs, ir išskyręs, kad daugeliui nebeaišku, kas ištikrųjų yra tautiška, kas ne.

Kad susekus tikrąją prasmę žodžio „tautiškas“, taip kaip ji vartoja ir supranta visame pasaulyje, reikia visų pirma patirti, ką reiškia žodis *tautybė*, kokios sudėtinės dalys sudaro tautybės sąvoką.

Tautybė*) yra tai summa (suvesta į krivą) ypatybių, kurios atskiria vieną tautą nuo kitos, kurios sudaro tam tikrą atskirą tautišką būdą.

Pagal to aptarimo tautišką bus tai, kas anas skirtingas tautos ypatybės mažesniame ar didesniame laipsnyje turi ir parodo.

Tas tautiškas ypatybės mes galėtume paskirstyti į dvi rūšis: į dvasines ir materialines. Pirmosios, kaip antai: kalba, papročiai, tikybinis ir dorinis stovis, žmonių charakteris, — jos turi savo pradžią ir pamatą tautos dvasiai; antrosios, kaip antai: odos spalva, viso kūno išvaizda ir sąstata, parėdai, sveikatos stovis ir tt. — yra pasekmė tam tikslu materialinių sąlygų k. a. oro, žemės derlingumo, geografinio padėjimo ir t. t.

Čia turime omenyje tik dvasines tautos ypatybes. Jos yra be palyginimo svarbesnės, negu anos materialinės. Antra, mes laikomės tos nuomonės, kad žmonių gyvenime ir pažangoje vadovauja ir visuomet daugiau nusveria dvasinis elementas, o ne materialinis.

Į tautos dvasios ir žmonių būdo susidarymą turi įtaką daugelis veiksnių, k. a. įvairios geografinės ir istorinės sąlygos, paveldėjimas nuo tėvų ir bočių, iš dalies ir ekonominis padėjimas ir k.

Apie tai nesiginčijama. Bet yra dar vienas galingas veiksnys, turis tautų gyvenime didžiausią įtaką ir žmonių būdą ir į tautų nuotikius. Tai religija. Kuomet visos kitos priežastys tik paviršium paliečia žmogaus dvasią, jausmus, — religija perima visą žmogų, persunkia kiauurai visą jo sielą ir patampa vyriausiu judinančiu akstiniu. Net ir didžiausi tikėjimo priešai negali nepripažinti religijai svarbiausios rolės tautų istorijoje.

Tik jie negali bešališkai spręsti, kuomet reikia nustatyti, kiek naudinga, arba blėdinga yra tautų pažangai religija. Jie linkę yra manyti, jog religija yra varžytoja žmonių minties ir trukdytoja pažangos.

Pažiūrėkime, kiek tokia nuomonė yra teisinga.

Religija veikia toje srityje, kur žmogaus protas nebesiekia. Ji riša žmogų su antprigimtinu gyvenimu, su Dievybe. Čia ji ne tik nevaržo žmogaus minties, kuri tuose dalykuose yra bejėgė, bet dargi ją praklinia dapildo, rodydama žmogaus dvasiai antprigimtinus siekius ir idealus.

*) Pagal Websterio žodyną.

Į mokslų gi tyrinėjimų sritį religija nesikiša ir čia kiekvienas mokslininkas turi didžiausią laisvę. Jis čia tik varžomas logikos ir matematikos taisyklių. Bet gal religija trukdo tautų pažangą? Ji netik netrukdo pažangos, bet ji pati yra vyriausia pažangos vykintoja.

Pažangiausieji žmonės buvo beabejonės tie milijonai kankinių, kurie savo gyvybę padėjo už Kristaus atnešus idealus meilės, lygybės, brolybės. Skaičiausiai doros pavyzdžiai — Dievo šventieji — visi buvo pažangiausieji žmonės, nes ir jie tuos pačius idealus savo gyvenimui vykdė. Be to tikroji pažanga visuomet prasideda nuo savęs. Šventieji pirmiau savęs reformavo, paskui ėjo reformuoti kitų. Religija visuose amžiuose vertė žmones pildyti prakliniausius artymo meilės, gailestingumo darbus, ar tai šelpiant, priglaidžiant beturčius, ar tai steigiant prieglaudas, ligonbučius, ar tai išperkant belaisvius. Kas nepripažins, jog tai tikros pažangos darbai.

Religija paskatino vienuolius tarnauti uoliai mokslui, steigti mokyklas, perrašinėti senovės klasikų, daryti moksliskus tyrinėjimus. Daugelis didžiausių mokslų išradimų padaryta vienuolių mūruose. Religija vertė juos rauti kelmus, džiiovinti balas ir tokiu būdu ūkio kultūrą kelti.

Religija yra vyriausia inkvėpė didžiųjų dailės veiklų. Ar žmonija būtų turėjusi tokių genialių veiklų, kaip Dante's „Dieviškoji komedija“, stebuklingų piešinių Raphaelio, Mykolo Andželio ir kitų, jeigu tie genijai nebūtų gavę inkvėpimą iš religijos. Religija inkvėpdavo ir padrasindavo karžygius gulditi savo galvas apgynime tėvynės. (Atsiminkime tik Joanną D'Ark). Religija senovėje panaikino vergijas, paskutiniai šiais gi laikais paskatino didžiuosius popiežius, daugybę katalikų mokslininkų uoliai užsiimti prašalinimu socialijų neigymų ir skriaudų, įvykusių pereiname šimtmečiu iš priešasties baisaus įsivyravimo kapitalizmo. Religija buvo ir šiandien yra vyriausia visų skatintoja prie praklinių darbų visuomenės naudai, prie pasišventimo.

Tad visa tai atsiminus, mums stačiai nuostabu, kaip galima abejoti apie naudingą religijos rolę žmonių gyvenime, kaip galima tvirtinti, kad religija yra pažangos trukdytoja.

Zvilgtėkime į mūsų tautos praeitį.

Senovėje, kol lietuviai buvo dar stabmeldžiai, tikėjimas į dievus buvo jiems vyriausiu paraginimu prie karžygiškų darbų, prie garbingų kovų už savo krašto laisvę ir gerovę. Jei ne religijos intekmė ar mes būtume turėję Pilėnų kungaiškį su prakliniu, nustebinusiu visą Europą Pilėnėčių pasielgimu. Tas malonus, simpatingas, ramus, jausmus, lietuvių būdas, tas gėdingumas, pamylėjimas doros — visa tai, ką tautos dvasia išreikšė savo liaudies dainoje, visa tai susidarė iš pradžių po intekmę pagonų tikybos, paskui išdailino ir išstobulino tai krikščionystė.

Krikščionystė, išpradžių nesuprantamai mums skelbiama, ilginiui lietuviškais rūbais apdrėdyta, dar daug giliau tautos sielą pasiekė ir ant jos savo žymę išspaudė. Ji sutvėrė mūsų savitišką bažnytinę dailę, muziką, ji davė pradžią mūsų tautiškam stylini architektūroje (kryžiai, koplytėlės), ji inkvėpė mūsų Strazdelius, Maironius, Jakštus, Gustaičius, parodyti savo tv-

rinuose gražiausius sielos turtus.

Ar ne tikyba buvo vyriausiuoju motyvu darbuoties ir pasišventimu tautos atgijimui mūsų Dankai, Merkeliui Giedraičiui, Širvidui, Valančiui ir daugeliui kitų? Ar ne tikyba yra ir šiandien vyriausia judintoja prie praklinių pasišventimo darbų tėvynės labui — didelės didžiūmos mūsų tautos darbininkų-idealistų? Ar ne tikyba yra vienintelė tikra doros gaivintoja ir stiprintoja mūsų tautiečių tarpe?

Tad visa tai atsiminę mes turėsime pripažinti, jog kova prieš tikybą, jos rovimas iš žmonių širdžių yra ne kas kita, kaip *tautiškos saužudybės darbas*.

Dabartis rodo mums du tipus lietuvių veiklų. Vienas paveldėjo visus tuos dvasios turtus, kuriuos tauta amžiais sukrovė per intekmę religijos; jisai tuos turtus nori ir toliaus tobulinti, auginti ir pagaliau juos perduoti savo aišniams. Jisai yra lietuvis katalikas, ar lietuvis liutėris, kalvinas — žodžiu — lietuvis krikščionis. Antras padarė savo dvasiai skaudžią operaciją: sutraukė rykius su tikyba, nusikratė religijos intekmę (arba, tikriau sakant, stengiasi sutraukti, nusikratyti), neteko gaivinančios jėgos, dvasios ir doros lygsvaros, gyvenimo tikslo — ir visu tuo stengiasi užkirsti ir kitus. Tiesa, tas antras tipas mūsų visuomenėje dar naujadaras. Bet jo veikimo pasekmės jau yra žymios ir... pasibaisėtinos.

Katras iš tų dviejų tipų yra tikresnis tautininkas? F—as.

ŠAUKIAMA APAŠTALAUTI.

Indomu bus išgirsti, ką sako popiežiai ir vyskupai apie katalikiškos spaudos platinimą. Leonas XIII 1899 m. rašė Brazilijos vyskupams: „Atkartotina patariame jums darbuotis su didžiausiu uolumu ir ištirtimi — leidimui ir platinimui katalikiškų laikraščių. Nes šiais laikais žmonės nustato savo nuomones ir tvarko savo gyvenimus beveik vien tuo, ką jie skaito kasdien laikraščiuose“.

Tas pats popiežius 1883 m. Vienos vyskupui taip rašė: „Tarp geriausiai parinktų ginklų religijos apgynimui, mūsų nuomone, tinkamiausias ir geriausias šiais laikais priitaikintas yra pastatyti prie šais spaudą — spaudą ir tokiu būdu suardyti plenus tikybos priešininkus“.

Visiems yra žinomas Leono XIII paaskymas, jog „geras laikraštis yra nuolatinė misija parapijoje“. Leono XIII-ojo įpėdinis Pijus X-asis uoliai ragino remti katalikišką spaudą. Vieną sykį pas jį atsilankė katalikas laikraštinkas. Kada tasai klupojo prieš popiežių — šv. Tėvas paėmė jo plunksną ir paržegnojo ją, sakydamas: „šiandien nėra garbingesnės misijos, kaip krikščioniško žurnalisto. Aš laiminu jūsų darbo simbolį. Mano pirmtakūnai pašvėsdavo vėliavas ir ginklus krikščionių kareivių. Aš džiaugiuos, kad galėsiu palaiminti plunksną krikščionies laikraštinko“.

Tas pats popiežius nuolat prie kiekvienos progos primindavo, kad per niek būtų statyti bažnyčias, daryti misijas, steigti mokyklas, jeigu visas tas darbas nebūtų giliai paremtas katalikiškos spaudos.

Panašias nuomones išreiškia dažnai ir vyskupai. Kardinalas Pie rašo: „Dievo-čiausioji tauta pasaulyje, paklusniausi įstatymams ir valdžiai, jeigu tik ima skaityti blogus laikraščius — praėjus trisdešimčiai metų pavirs ne-

tikėliais ir maistininkais“. Kardinalas Laobre dar aiškiau ir stipriau sako: „Lai kai vien statymo bažnyčių ir puošimo altorių jau praėjo. Dabar vienas tik dalykas yra svarbiausias: tai pripildyti šali geras laikraščiais, kurie vėl parodytų užmirštą Tiesą“.

Dijono vyskupas sako, kad remti gerą spaudą šiandien yra svarbiau, negu steigti mokyklas. Blois'o vyskupas sako, kad geros spaudos platinimas yra šių dienų apaštalavimas. Verduno vyskupas sako, kad popiežiai dabar netik pataria remti katalikišką spaudą, bet tiesiai įsako tai daryti.

Tuluzos antvyskupas siuntė ankietą savo antvyskupijos kunigams, užduodamas jiems 15 klausimų, iš kurių 9 buvo apie katalikišką spaudą. Tarp kitų dalykų kunigai buvo klausiami, ar jie turi savo parapijose tam tikrus komitetus, kurių tikslas būtų platinti parapijoje katalikišką spaudą. Antvyskupas iš Cambrai savo dvasiškijai štai ką rašo:

„Mes pasitikime, kad jūs išaiškinsite krikščionims, vyrams ir moterims, kurie visuomet buvo labai duosni, — jog, jeigu jie iš tų pinigų, kuriuos išleidžia statytinui įvairių milžiniškų ir brangių — dievotumo ir labdarybės įstaigų — būtų skyrę nors dešimtą dalį remti gerai spaudai — mes būtume tebevaldę visas tas įstaigas, ir, kas svarbiausia, nebūtume praradę laisvės. Nes dėl stokos laikraščių, kurie tuos dalykus būtų apgynę, mes buvome apibūti nuo jų prie labai apvertintų sąlygų. Kunigija turi išaiškinti žmonėms, kad jie neprivalo padaryti antra sykį tą pačią klaidą, kad tie, kurie bus tuo dalyku kalti, bus sunkiai Dievo baudžiami; ir kad iš atžvilgio į šių dienų reikalus, sunkias kovas jie turi mainyti savo metodus, vartojamas ligšiol daugelyje dalykų, ypač gi paskyrimu savo aukų“.

Antvyskupas tuo norojo pasakyti, kad katalikai turėtų skirti dalį savo duodanių aukų — katalikų spaudai paremti.

F—as.

FARMOS — FARMOS.

Beskaitydamas apgarsinimus apie farmas visokiuose laikraščiuose, sumaniau nuvažiuoti ir ištirti tas garsias ir pigias farmas Michigano ir Ilinojaus valstijose. O ypač linkiu apie Peacock. Norėčiau savo patėmėjimais pasidalinti su visais lietuviais, o ypač su skaitytojais „Draugo“. Mat biznis farmų agentų yra tas pats kaip ir kitokios rūšies biznis. Agentai nerūpi, ar pirkikas bus laimingas, ar ne. Jisai giria savo prekę bile tikrai parduoti ir gauti visai už tai nuosimti. Tas pats dedasi su paravikais farmų apie Peacock.

Rugėjo 16, bėgančių metų pasiemiau traukinį iš Rytų ir drožiau į Michiganą aplink Peacock apžiūrėti farmų. 19 diena rugpjūčio išvažiavau iš Grand Rapids, Mich. stačiai į Peacock. Traukinys neperšparčiai bėgdamas davė man progą patėmyti anas po laikraščius garsias farmas. Per langą buvo matyt pakelyje bruzginai neapbrėžti, trauklėmis pridenkti, bet vietomis matėsi plika smėlinų žemė, kaip ir besišypsanti į bėgantį traukinį. Už kelių dešėtkų mylių kaip kur pasirodė sklypelis žemės išdirbtos ir užsodintos fasolėmis (binais). Kur-nekur kelios užnuganos pageltonavusių kornkūnų išlyskusių lyg žvakutės mirguojančios ant kapinių uždūšė dienose. Puikių sodinų, bulvių, kviečių, rugių, avi-

žų, miežių ir kitokių javų visai nematyt. Po kelių kilometrų traukinys sustojo. „Peacock“ sušaukė konduktorius. Išlipu iš traukinio su savo draugu. Zvalgomės į visas puses ir jokių farmų tenai nematyt. Maniau sau: tur būt aš nepataikiau į farmas atvažiuoti, gal atsisaladojau kur kitur. Dairausi į visas puses, kad persitikrint, kur mes esame. Patėmėjau, kad mūsų stotis išrodo kaip šunies būda. Už stoties bruzginai, o juose margoja stogeliai palom apkabinėti. Aplink vaiksčioja indijonų arkliai, vos tik kaulus vilkdami. Toliaus po bruzginus matyt daugybė indijonų uogas renkančių. Farmų jokių kaip akimi mest nematyt. Kitoje pusėje geležinkelio riogso namelis apie 30 pėdų pločio ir apie 40 pėdų ilgio. Iš priešakio parašyta Pačtas, Viešbutis (Hotelis), Restaurantas.

Manau sau, kur čia eit, ko klausit apie farmas. Užeinam į pačtą ir klausiam, kur čia farmos. Kaip čia telefonuoti pas A. K. agentą. Pačtorius nusišypsuoja ir atsakė: „Ar tai ir tamstos smiltynų ieškotojai esate?“ (are you sand seekers). Po valandėlės pačtorius pasaukė agentą, kuris čia pat buvo. Ateina pas mus žmogus nedidelio ūgio su guminiiais batais su ruda kamizelka ir prūsišku žiponu. Manau sau: tai bus lietuviškas agentas. Užkalbinau jį lietuviškai, bet jisai, norėdamas tur-būt ištirti, su kuo turi dalyką, prabilo angliškai. Aš anam daviau suprasti, kad angliškai daug nesuprantu. Jisai išsiklausinėjo visokių dalykų. Ant galo davė man suprasti, kad jisai yra paravikis lietuviškas farmų. Užklausiau jo, kur gi čionai tos lietuviškos kolonijos? Jis man atsako, kad čionai farmos negeros, bet už 12 mylių, tenai, kur aš gyvenu, tenai farmos geros ir geresnių farmų negali būti visam pasaulyje. Sėsk į automobilį, tai tamstom parduosiu geriausias farmas. Pamąsčiau sau: pinigų su savimi neturėva; 28 ir 22 kalibrio revolveriai kišeniųje, nėra ko bijoties — Eisiva — Automobilis pradėjo rėplioti per bruzgynus, iki atkelia vome į agento farmą už kokių 14 mylių. Agento farma išrodo neblogiausia. Mat agentas į savo farmą prikrečia daugiau mėšlo, nekaip tenai už tų žemės, užtai tenai auga augalai. Tokiu būdu agentas apmonija akis pirkikams, nes anie mano, kad žemė yra riebi ir gerai derlinga. Toliau, kad ir blogiausia žemė pirmasis ir antrasis metais po apvalymui nuo kelmų ir bruzgynų visgi išduoda šokių tokių vaisių, bet po kelių metų, jei tai žemei nedaduosi daug mėšlo, pavirs lėkenčiais smiltynais ir jokių vaisių neišduos. Kur kitur aplinkui matyt kaip kur ir yra gabalai neperblogiausios žemės, bet gi netokia, kaip agentai paduoda laikraščiuose.

Pasiviešėjė pas agentą kelias valandas, sėdom atgal su agentu į Fordo automobilį ir važiuavom apžiūrėti kitų farmų. Kelį visai nėra — šuntakiai — smiltynai. Važiuojame smiltynais, laikas nuo laiko automobilis kniokščia, per smiltynus nebepaveždamas. Ratai sukasi ant vietos. Kelis kartus turėjome išlipti ir automobilį stumti iš smėlių. Agentas rodo mums po tiesiai ir po kairiai farmas, giria, kad geros farmos, vaisingos ir labai pigios, nes kainuoja nuo \$4.00 už akrą ir augščiau. Važiuojant patėmėjau, kad išsteigtas farmas, bet apie stulbas, nei laukuose gyvo daikto nematyt. Klausiu, kur gi fermeriai? Kur darbininkai? Kur jų gyvuliai? Kodėl farmos neapdirbtos. Agentas

Kare nieko nereiskia

Mes padarėm sutartį su Rusijos bankomis ir galime išsiųsti jusų pinigus į Lietuvą kaip ir pirma. Delto nieko nelauk, bet padėk savo giminėms Lietuvoje. Didelia kare ten besitęsiant jiems reikalingi dabar pinigai.

PEOPLES STOCK YARDS
STATE BANK

Ashland Ave. & 4th St. Chicago

Seniausia, didžiausia ir stipriausia banka vakaruose nuo Stock Yards.

man atsako, kad tos farmos dabar ką tik uždėtos, į jas gyventi ateisiam ateinantį pavasari, arba kad gyventojai tų farmų nubėdėjo ir išsikraustė, kur kitur gyventi iš nuosimėio.

Taip bevažiuojant automobilis prabėgo kokias 60 mylių ir galų gale atvažiuovom pagal ežerus, netoli miestelio Scotville. Čionai matyt žemė gera, tankiai apgyventa žmonėmis. Manau, tai čionai galima nusipirkti farmą pigiai, bet užklausiau agento, kiek čionai kainuoja žemės akras. Atsako: va farma 80 margų ją galima gauti už \$8,000. Tada tikrai supratu, kad čionai farmos nėra pigesnės, kaip ir kiekvienoje valstijoje, nes 100 dolerių už akrą galima gauti geros farmos by kokioje valstijoje ir tai su geresne komunikacija. Neramu man darosi, meldžiu, kad agentas vėžtų mane atgal, bet agentas rodo savo neramumą ir nori gauti rankpinigį už kokią norint farmą. Vėlai vėlai vakare pargabeno mane atgal į stotį. Aš jam prikeitinavau pirmą apsvarstyti, o paskui vėl eisiva prie darbo (biznio).

Stotįj pernakvojom su indijonais. Anksti ryte sueinu kelias vietines ypatas ir kalbamės apie farmas. Vietiniai žmonės man pasakoja, kad jų širdys apsipilia kraujais, kad mato nuolat daugybę žmonių, atvažiuojančių čionai farmų ieškoti. Savo pinigų praleidžia niekais ir vėl atgal grįžta didžiausiu nusiminimu. Sako, tuos plotus žemės tai apipirko kompanijos iš Chicago ir moka geras pinigų svetintaučių agentams, kurie vadina visokiais būdais žmones į farmas ir už tai gauna didelių nuosimėius. Yra niekas kitas, kaip tik išnaudotojai neišmintingų žmonių. Čia, sako, kas dieną atvažiuoja žmonės gražiai apsiredę, su šeimynomis, bet su laiku grįžta vitai apiplyšę ir be pinigų. „Va, čionai netoli yra dvi farmi nupirkti lietuvių. T. K. Eikime, tai parodysiu, kas tenai atsitiko“. Einam stačiai per bruzgynus tų lietuviškų farmų pažiūrėti. Pamatėm farmą 160 margų žemės tvoromis aptvertą. Troba stovi iš rąstų lietuviškai pastatyta, šale jos tvarteliai, daržinės, ir kitokios reikalingos lindinės. Iškastas šulinis ir terpu dviejų akmenų, gal iš kitos valstijos atvežtų, uždėta lenta ir padirbtas suolas. Prie trobelės darželis gražus, aptvertas, jame matyt prisėta rūtų, mėtų gvazdikų, saločių, žirnių, pupų, svogūnų ir tt. Bet viskas tenai atrodo numirę: diegai iš žemės išlindę jau suvytę, be drėgnumo. Trobelė pati stovi viena, langai lentomis užkalti ir ant durų su raudona kreida parašyta „Keep away“ (šalinkis). Žemės aplink trobelę matyt iš-

dirbtos apie 40 margų ir visa užsėta, užsodinta kornais, fasoliais, bulvėmis, avižomis, rugiais, bet visi tie javai išrodo, kaip numirę lavonai, ypačingai kornai išrodo kaip kareiviai ant sargybos pastatyti. Žodžiu sakant farma išrodo numirus. Kur gi fermeriai? užklausiau savo vado? Kur? atsako, „Ogi per du metus atvažiuavę darbuotės; kolai turėjo pinigų tai gyveno, bet dabar, kada pamatė, kad iš to nieko nebus, pametė viską ir patys pabėgo“. „Štai, toliau kita lietuviška farma ir tenai kvaili žmonės davėsi prigauti ir tie pabėgo. „Einame ir ten pažiūrėt, sakau savo vadui. — „Eikim“, atsako, o persitikrinsite, kokią nedorą darbą dirba agentai, apgaudinėdami savo tautiečius žmones“. Už kelių varnų jau buvome ant kitos farmos. Tas pats reginys: 160 akrų žemės gražiai aptverta, viskas sutvarkyta, tiktai trobelė iš lentų sukalta, matyt, šis turėjo daugias pinigų, bet ir čionai nei gyvos dvasios namatyti. Iš čionai žmonės viską sutvarkę pabėgo, o agentą tą žemę parduoda po \$4.00 už akrą. Turiu dar paminėti, kad darželyje čionai matėsi daug agurkų. Nusisikinu net kelis, bet persipiovęs negaliu valgyti, mat jokio neturi savyje drėgnumo, nes kokia žemė, tokie ir vaisiai.

Vadas man verkdamas sako: būk ponaiti toks geras, parašyk į lietuviškus laikraščius, perseršk žmones, kad anie netikėtų tiems agentams, kad atvažiuavę apsižiūrėtų gerai ir neduotųsi save išnaudoti. Aš jam prikeitinavau parašyti. Užtaigi pranešu visiems lietuviams, kad kas nori farmą sau ingyti, tegul būna baisiai atsargūs, tegul netiki apgarsinimams, o ypačingai agentams, nes jiems nerūpi visuomenės gerovė, bet tik privatiškas pelnas.

Zinoma, ir mano nuomone, būtų visai tautai nauda, kad Lietuviai apsigyventų, kur norint geros kolonijose kuoskaitlingiausiai, bet nuo tokių kolonijų, kaip Peacock K. agentauja, tegul kiekvienas lietuvis Dievas apsaugoja.

J. Mažeika.

Kiti laikraščiai malonėkite paantrinti.

(Pradžia ant 6 pusl.)

„Užpatentuokit mūsų“, rėkia tautininkai.

„Pirm socializmas ant tvoros kojas pasidžiaus.“

„Mano, tavo, jūsų, mūsų, po velnių, po šimto cibukų. Abu!“

Tai lai būn abu!

Bepartyviškas seimas išrenka du kasininkus, vienam atstato savo kišenes socialistai, kitam tautininkai. Pirmieji eis bepartyviškai kelti bepartyviškas revoliucijas, mo-

CHICAGOJE.

Stock-Yardas atidaryti.
Stock-Yardose išnaujo prasidejo darbas. Užkrečiamoji ligą pastaruoju metu prasipylė. Naikinama karveliai ir pelės, kurie yra didžiausios tos ligos platintojai. Galvijai pradeda gabenti į mėšinyčias.

Suareštuoti keli lietuviai.
Viename iš lietuvių salūnų prie Halsted gatvės 9 d. lapkričio keli pasigėrę lietuviai taip smarkiai susikūlė tarp savy, kad reikėjo šaukties pagalbos policijos ir dak-tarų, kurie karštuoliais ap-rūpino butą ir gyduolėmis. Kai kurie dabar vaikščiotinėja su "plasteriu" užlipytais veidais.

Chicago gaisro nuostoliai.
Chicago statymo namų komisijsa suskaičiavo, kad miestui gaisrai pridaro nuostolių kas metai 5,500,000 dolerių. Kad apsaugojus nuo to, bus reikalaujama statant namus prisilaikyti naujausios konstrukcijos planų, pagal kurių namai turi būti apsaugoti nuo ugnies.

Svarbūs nutarimai.
Dievo Apveizdo parapijos "Vyčių" IV kuopa 10 dieną lapr. laikė susirinkimą, kuriame nutarta išrinkti komisi-ją delei apsvaistymo apie sutvėriną "Vyčių" apskri-čio. Tam dalykui pakvie-šti visos Chicago kuopos ir bendrai pasitarti apie šį reika-lą. Nuo IV kuopos paskirta 15 delegatų.

Paskiaus svarstyta, kokio būdu "Vyčiai" galėtų įgyti nuosavų namų, kuriame susi-darytų Chicago "Vyčių" cen-tralis veikimas. Stokuojuant šiuo tarpu pinigų, nuspresta, pasitarus plačiau apie šį svar-bų dalyką, įkurti "Vyčių" namo fondą.

Prakalbos.

S. L. R. K. P. B. 38 kuopa penktadienį 5 d. lapkričio buvo parengusi prakalbą. Kalbėjo gerb. A. Rutkauskas apie alkoholio kenksmingumą. Klausytojai labai intere-savosi nuosekliai išvedžioji-mais gerb. kalbėtojaus ir ma-tyti jie jiems į širdį krito, nes prie kuopos prisirašė apie 10 naujų narių. Daugiausiai vi-sus paskatino rašytys prie blaivybės draugijų pats kalbė-tojas, kuris nuo šios dienos tapo kuopos nariu ir ragino visus susirinkusius narius at-vesti ant kito susirinkimo po vieną naują narį.

Sutvarkymas vaikų draugijų.

Apveizdos Dievo parapijė pradeda rūpintis mūsų veikė-jai sutvarkymu vaikų draugi-jų. Kaip teko girdėti sutver-ta ten vaikų draugijėlė po vardu "Aniolų Sargų" ir mergaičių po vardu "Nekal. Prasad. Panel. Svenč.". Tose draugijėse vaikai priglūde iki 16 metų amžiaus, pasiekę to amžiaus, persikels į kitas draugas, kurios bus jiems parengtos ir kurios bus vien tikta jaunimui paskirtos, žinoma, mergaitės savose, vai-kinai savose. Ten išbuvę iki paskirtų metų galės persikel-ti į paprastas pašalpinės drau-gijas.

Naujai tveriamų draugijė-lių tikslas: lavinimas, užlaiky-

SĖLPKIMĖ LIETUVĄ, AU-KODAMI "TAUTOS FON-DUI" BENT VIENOS DIENOS UZDARBĮ.

mas tautystės, katalikystės, o pamatu pilna blaivybė.

M—kaitė.

Fera.

Apveizdos Dievo parapijos naujai statomai bažnyčiai ren-giami dideli ir puikūs fera. Daug visokių išlaimėjimų! Fe-rai prasidės 15 dieną lapkri-čio ir tęsis, kelias savaites. Ferų dienos nedėdienis ir se-reda. Įžanga 10c. Vertėtų visiems lietuviams padėti nau-jos bažnyčios statyme ir ap-silankius ant ferų, ingyiant sau puikius dalykėlius, sušelp-ti gerą darbą.

Tikrai reikia pasidžiaugti, kad fera! atsilbus be svaigi-namų gėrimų.

Girdėjęs.

Invedami vakariniai kursai.
Town of Lake "Vyčių" kp. nepaprastame susirinkime lai-kytame 13 d. lapkričio nutarė intaisyti "Vyčių" vakarinius kursus. Bus mokinama kur-suose lietuvių ir anglų kalbos. Į kursus įsirašė 26 "Vy-čių" nariai.

Is "L. Vyčių" judėjimo.

Neperšienai susitvėrusi "L. V." kuopa šv. Jurgio par. smar-kiai kruta ir, galima tikėtis, iš jos ateityje sulauksime nemaža gražių darbų. Toji kuopa jau nemaža surengė įvai-rių prakalbų, paskaitų, o at-ėityje mano surengti dar dau-giau. Ji buvo viena iš pirminių vietinių dr. jū, kurios aukavo Tautos Fondan. Taip pat didelė dalis tos kuopos narių prisidėjo aukoti Tautos Fondui vienos dienos uždarbį.

Iš pastarojo tos kuopos judėji-mo galima žymėti nutarimas kas mėnesį laikyti debatus, įvesti Lietuvos istorijos klėsą ir prie kuopos sutvėrti artistų mėgėjų dramatišką skyrį. Gražūs tai su-manymai. Patartina, kad prie "L. Vyčių" kuopos jaunimas rašytų si knoskaitlingiausiai, o bendrai susipietus bus galima ir didesnį darbą atlikti.

J. Š-as.

Prakalbos.

Nedėdienį lapkričio 15 d. Aušros Vartų bažnytinėje svetainėje įvyko prakalbos. Prakalbas pa- rengė S. L. R. K. P. B. 25 kuopa. Žmonių susirinko nemažai. Pirmiausiai padėkiamavo jaus-mingai parapijinės mokyklos mo-kiniai ir mokinės. Kalbėjo kun. F. K. apie Blaivy-bę. Nurodė girtybės kenksmingu-mą ir tam tinkamomis skaitlinė-mis nušvietė visą tą dalyką. Vietinis klebonas padėkojo var-dų susirinkusiųjų kalbėtojai už gražų pasakojimą, ir sykiu ragino visus stoti blaiviniųkų eilėnais. Prisirašė 7 nauji nariai: 5 mot. ir 2 vyrai.

P. M. C.

TAUTOS FONDO REIKALAI.

Susitvėrė Tautos Fondo Komitetas.

Lapkričio 13 d. šv. Jurgio pa-rapijoj, Chicago, Ill., susitvėrė vietinis Tautos Fondo komitetas. Dalyvavo atstovai nuo Martino Dr. jos, šv. Onos Panų ir Moterų Dr. jos, Muzikal. ir Dramat. "Kanklių" Dr. jos, Lietuvių Po-litiško ir Pašalpinio Kliubo ir "Lietuvos Vyčių" vietinės kno-pos. Į vietinio T. F. komiteto val-dybą tapo išrinkti pirm. P. Ma-žeika, jo pagalb. P. Baltutis, raš-tininku J. B. Kaupas, išdėdinku S. P. Tananevičia, išdėd globėjais: Juozas Leščauskis, M. Kadziev-skis ir Elena Jovaišaitė. Nutarta Lietuvos Dieną, 26 d. lapkričio, apvaukšioti prideramai. Tuo tikslu nutarta kviesti atsakantys kalbėtojai, užkviesti "Kanklių" choras, gauti atsakančių muzikų ir deklamatorių. Taip gi nutar-ta nuo centralės T. F. valdybos gauti po 500 egz. p. J. Gabrio knygutės "Kokia reikalinga Lie-

tuvai Amerikoje" ir kun. M. Gustačio "Tėvynės Ašaros", taip pat 1000 Tautos Fondo žen-klėlių. Tie visi daiktai bus su-kranti pas komiteto išdėdinką. Iš išdėdinko, p. S. Tananevičiaus, pareikalauti 1000 dol. kaučijos. Nutarta atsikreipti prie kitų draugijų su pakvietimu, kad jos prisidėtų prie Lietuvos Dienos apvaukšiojimo ir vietinio Tautos Fondo komiteto. Sekantis Tau-tos Fondo komiteto susirinkimas atsilbus pėtynioje, 20 d. lapkr. šv. Jurgio parap. salėj.

T. F. Komiteto raštininkas.
Julius B. Kaupas.

TAUTOS FONDO REIKALAI.

Susitvėrė Tautos Fondo Ko-mitetai, sekančiose vietose: —
(29). Brooklyn, N. Y.— Kunai tetas susideda iš 12 asmenų: Pir-mininkas — B. Zinius, Raštinin-kas — P. Montvila, Kasininkas — kun. M. J. Petkus.

(30). Chicago, Ill., šv. Jurgio parap.— Pirmininkas — P. Ma-žeika, Pirm. pagalb. — P. Baltu-tis, Raštininkas — J. B. Kaupas, Kasininkas — S. P. Tananevi-čius, Kasos glob. — J. Leščaus-kis, M. Kadzievskis ir Elena Jo-vaišaitė.

A. Burnickienė, Chicago, Ill.
T. Fondan aukavo \$3.00

Rockford, Ill. Lietuvių Tautos Fondo Komiteto inėigos nuo 6 d. spalio š. m.

Atsilankius p. J. Gabriui per prakalbas surinkta \$41.17
Po prak. auk. J. Ulinskis \$2.00
Po \$1.00: J. Morkunas, G. Si-monauskas.

S. Š. Petro ir Povilo pa-rapija aukavo \$25.00
S. L. R. K. A. kp. (pusę sa-vo kasos) \$46.96
Simano Dankanto Dr. ja \$25.00
Viso inėigų \$142.13.

Išėigos.

Vietinis Lietuvių Komitetas paskyrė Inform. Biūriui \$21.50
Už svetainės prakalbas \$5.00
Už apgarinimus \$1.75
Knyga viet. T. F. K. rašt. \$1.25
Į centralį T. F. pasiūsta \$100.00
Pasiuntimas \$32

Viso išėigų \$129.82.
Atėmus nuo inėigų vietiniame T. F. komiteto lieka \$12.31.

Laikė prakalbų aukavo sekan-čiose upatos:
Po \$2.00: Kun. V. K. Taškumas, V. Jankus.

J. Jucevičia \$1.50
Po \$1.00: P. Siauraitė, E. Mie-liūtė, J. Kačka, Ig. Bacevičius, J. Jusionis, P. Vaitkus, B. Sta-ponavičius, V. Žemaitis, J. Banys, P. Vaicekuskaitė, F. Tendre-levskis, J. Pinčius, P. Stankėvi-čia, A. Ambrozus, P. A. Deluva, A. Kelpšas, J. K. Guokas, J. M. Bacevičius, T. Boskis, J. Sauru-skis, J. Garša, J. Rimkus, F. Rimkus, K. Petkevičius.

Rockford'o, Ill. Lietuvių Tau-tos Fondo Komiteto Išdėdinkas

Julijonas K. Guokas.

Į SVIETIMO DRAUGIJŲ FON-DĄ 100=100.000 RUB. PASIŽA-DĄJO:

197. Kan. Kazimieras Propo-lemis iš Rymo 100 rub. Saulei, Ry-tui ir Žiburiui lygiomis dalimis.
198. Lietuvių Informacijos Biu-ras Paryžiuje 100 rub. Žiburiui.
199. Kun. Mykolas Šedvydis iš Philadelphia Richmondo 100 rub. Žiburiui, Saulei ir Rytui lygiomis dalimis (davė \$30. Zr. "Dr." N. 45).

200-201. Kun. Albinas Janušas 100 rub. Saulei 100 rub. Žiburiui, Minersville, Pa. Luzerne (St Francis church).
202. Kun. Edvardas Stepanavi-čius 100 rub. Žiburiui. Chicago, Ill. 3230 Auburn ave.
203. Kun. Vladislavas Taškunas 25 rub. Rockford, Ill. 1534 So. West St., (užmokėjo).
204. Mykolas Juškevičius 25 rub. Žiburiui ir 25 rub. Rytui. Poquo-nock, Conn. Lock Box 24.

204. Juozapas Elijas, lietuvių bankierius ir veikėjas Chicagoje, Ill. 4600 So. Wood st., 100 rub. Žiburiui.

205. Antanas Šlakis, advokatas Chicago, Ill. 3255 S. Halsted st., 100 rub. Saulei, Žiburiui ir Rytui lygiomis dalimis.

REDAKCIJOS ATSAKAI.

Epikopos'ni Presbyteros'ni V. R. Delianui. Netrukus bus Tautos F. at-skyta laikraštyje.

C. A. N. Apie "Vyčių" vakarų ga-vome platesnį aprašymą, todėl tamtos atidedame.

Kudimui. Tamsta į korespondenci-ją pridėjote daug medžiagos, bet nesu-tvarkėte. Prisiėjo tašyti.

Vienam iš parapijų. Neverta at-kreipti dėmesį į ciklišką išsiūlus, nes tas juos tik paskatintų daugiau ga-minti melą.

M-k. Nors ir saugojamės išvengt-i abejotini skelbimų, bet kai kada pa-sitaiko. Savo skaitytojus visuomet persergiame būti atsargiais. Laiško nedėsimė.

Ciruliui. Rockford, Ill. Tamsta ra-sai: "Aš nesuprantu, kaip šv. Tėvas gali neperserėti savo vaikų (t. y. katalikų) gerai pamokymais, kurie užgintų kožnam katalikui imti gi-nklus prieš katalikus". Ir labai šv. Tė-vas Pijus X perspėjo ir draudė au-gšciausius pasaulinės valdžios atstovus, kad nepradėtų karės, bet ar paklaus-o jo balso? O prievarata juk valstybių nesudraus, nes "jiega jiega griaun-a!"

Sakote: "Popiežius turi galybę iš-keikti"; bet ar būtų ką pagalbėje, jei Popiežius taja galybė būtų pasinau-dojęs? ar ne blogiau dar būtų buvę? Kas Dievo nepaiso, tas juo mažiau paiso "Bulles", apie kurių Tamsta mini savo laiške.

Kas dėl pavaldinių, tai Popiežius ant jų turi valdžią tik dvasiškose da-lykuose, o šis karas tėra politikos bei rasų eksplozija, kame Bažnyčios galy-bė tiesiogiai neveikia. Jeigu Popie-žius savo įsakymu sulig Tamstos pata-rinimo bandytų nuginkluoti vieną, ar k-tą pusę, tai išauktų teisėtą protes-tą — nesikišti į pasaulinę valstybių politiką.

Apie maldą visai teisingai Tamsta išsireiškė, sakdamas, jog "Popie-žius ir Vilsonas šaukia melsti Dievą, kad karas sustotų", t. y. melsties tie intencija, kad Dievas, kaip ramybės Viešpatis, taikintų kerštąjančias žmo-nių širdis ir vėsty jas vienybės su-lig šiu Kristaus žodžiu: "Atėik Ka-ralystė Tavo, būk valia Tavo", Die-vo, o ne "Kaiserio ar Caro", kurie ar mēdžiasi ir kaip mēdžiasi, mes nežinome ir neindomajame, nes tai sąžinės dalykas.

Klysti Tamsta, lygindamas dabar-tinę Europos karą su krikščioniškos persegiojimo pirmaisiais amžiais. Ten pagoniškųjų įstatymų daryba žudė krikš-čionių už tikėjimą, čia patys krikš-čionys kariauja dėl hegemonijos ir už tautinės politikos teises.

Iš klaidingo palyginimo ir išvada klaidinga, būtent jog "šandien krikščioniški valdonai reikalauja, kad katalikai kataliką žudytų"... Niekas to šandien nereikalauja: jiems vis-vien kokios tikybės priešai!

Taip pat apsilenkį Tamsta su istori-jos teisybe, tvirtindamas, kad "pir-mųjų šimtmečių kareiviai katalikai atsiskaldę žudytų katalikų". Taip ir ne! Tiesioginiai žudyti, žinoma, ne-žudė, kaip ir dabar nežudo, bet kilus politikos kare patįje Romos impe-rijoje tarp vieno kito jos valdytojų, arba su kaimyninėmis valstybėmis, katalikai piliečiai, tuomet buvusieji vienoj ar kitoj pusėj kareiviais, tu-rėdavo stoti mūšiu ir mušdavo, kaip ir dabar kariaus, nepaisydami kokios tikybės jo karės priešas.

Teisybė, kad menonitai ir duchober-ai nepapratiškai kovos ir priešgo-ri. Ir mes šiuo žvilgsniu ne tik ką nieko prieš juos neturime, dargi iš dalies jiems priitariame. Bet kad anot Tamstos "šitos žmonės pavadyti pirma-kūnais civilizacijos žmonijos" tai dē-ta ir perdėta be saiko. Juk ducho-berai kaip tik yra civilizacijos bei kultūros priešai, fanatistai nepripa-žindami nei knygu, nei rašto, menonitai — katalikystės renegatai: ne vienų, ne kitų pasaulėžiūra neduoda garanti-jos tam augstam siekimui — vadovauti žmonijai! Ir jie to visai nesiekia, ne, jokios neturi intekmės į viešąjį žmo-nijos gyvenimą.

Iš visa to, kas ligšiol mūsų pasaky-ta, savaime išteka atsakymas į Tamstos pastatytuosius klausimus, delto jų atskirai nenagrinėjame. Tick tuo-tarpu.

SKELBIMAI.

GERAS SKILVIS.

Nėra didesnio turto kai geras skilvis. Po tuo išsireiškimu pa-prastai suprantama gera virški-nimo sistema. Jei šioji syste-ma yra visiškoje tvarkoje dar-bui, tai mes paprastai jaučiamės gerai, bet kaip tik virškinimas yra kokia nors daly, tai vienas sirgu-liavimas seka paskui kitą ir vie-na liga paskui kitą. Kas turėtų būti padaryta, kad sugrąžintų šioms organams buvusį jų veik-lumą? Mūsų patarimas, paremtas daugeliu metų patyrimu, yra vartoti Trinerio Amerikonišką Kartaus Vyno Elixirą. Šioji su-taista, susidedanti iš tyro raudo-nojo vyno ir medikališkų žolių, pirmoje vietoje išvalo iš vidurių visas atmetas, tuo pačiu laiku sustiprindama pačius vidurius. Tai reikiška sveikata ir jėgą. Ap-tiekose. Jos. Triner, Manufac-turer, 1333—1339 S. Ashland ave., Chicago, Ill.

Po nepaprastai fiziškam dar-bui kūnas privalėtų būti trina-mas Triner's Liniment'u. Jisai yra taipogi labai geras raumenų ir smurių štyvumui. Linimento kaina 50c., per pašta 60c.

Nauja Knygutė REIKALINGIAUSIOS GIESMĖS

(Suplikacijos, Pulkim ant kelių Die-vas mūsų gelbėtojas, maldos po misijų ir k.)

KAINA TIK 3 CENTAI

Perkant šimtais — tik \$1.50
Kreipties "Draugo" adresu.

DRAUGIJŲ REIKALAI.

Susiv. Liet. R. Kat. Am.

valdybos antrai:

Presidentas: K. J. Krokinkas,
59 Ten Eyck st., Brooklyn, N. Y.
Vice-presidentas: J. Riktorai-tis, 91 Congress ave., Waterbury, Conn.

Sekretorius: J. S. Vasilaukas,
112 N. Greene st., Baltimore, Md.
Kasirieris: Pranas Burba, 454-58 Main st., Edwardsville King-ston, Pa.

Knygtis: Kun. J. Indara, P. O. Freeland, Pa.

Dvasiškas vadovas: Kun. J. Jakaitis, 41 Providence st., Wor-cestor, Mass.

Kasos Globėjai.

J. Stulgaitis, 123 S. Moado st.

Wilkes Barre, Pa.

V. Lukoševičia, P. O. Minersville, Pa.

"LIETUVOS VYČIŲ" DRAUGI-JOS CENTRO VALDYBOS AN-TRAI.

Dvasiškas vadovas: Kun. F. Kemėšis, 717 W. 18th st., Chica-go, Ill.

Pirmininkas: M. A. Norkūnas, 166 Melrose st., Montello, Mass.

Vice-pirmininkas: A. Alek-sandravičius, 782 W. 19th st., Chicago, Ill.

Prot. raštininkas: Al. M. Rač-kus, Holy Cross College, Worces-ter, Mass.

Finansų raštininkė: Ona Kašė-taitė, 82 Porter ave., Montello, Mass.

Išdėdinkė: M. J. Juškie, 129 Melrose st., Brochton, Mass.

Kasos globėjai: K. Pakštas, 1644 Wabansia ave., Chicago, Ill.

A. Visminas, 315 — 4th ave., Homestead, Pa.

J. Nagievičius, 32 Dominick st., New York.

Literatiška komisija: A. Knei-žis, 41 Capital ave., Hartford, Conn.

J. J. Ramanaukas, P. O. Box 58, Montello, Mass.

F. Virmauskis, 22 Broad st., Montello, Mass.

"Motyvalis" valdybos nariai

Pirmininkas — Kun. V. Varn-giris.

213 S. 4th st., Brooklyn, N. Y.

Raštininkas — Kun. M. A. Pa-nkavskas.

643 Park ave., Bridgeport Conn

Kasininkas — Kun. A. Kodis.

225 High st., Brooklyn, N. Y.

Antrai Administracijos Draugi-štes, šv. Kazimiero Kar. (ant Town of Labo).

Pirmininkas — V. Pankša,

4451 S. Marshall ave.,

Vice-plm. — A. Mikalauskis

1600 W. 47th st.

Rašt. — L. Abaravičius, 1900

So. Hermitage ave.

Knygtvedis — Jonas Černau-skas, 4459 So. Wood st.,

Išdėdinkas — Kaimieris Vana-gas, 4351 So. Wood st.,

Organo užrėdėtojas Juozas Pa-lakaus, 1908 W. 48th st.,

Chicago, Ill.

39-ta kuopa S. L. R. K. A. laikys susirinkimą 22 d. lapkri-čio, 3 val. po pietų, Ellis svetainėje, 5728 S. State gat.

Kviečiame visus narius pribūti pas-kirtu laiku, nes turime daug svarbių reikalų apsvaistyti. Taipgi kartu bus primami ir pašalpos skyrių, nepa-mirškite atsivesti su savim naujų narių.

Su pagarba.

Kun. J. Kramickas.

Chicago, Ill.

39-ta kuopa S. L. R. K. A. laikys mėnesinį susirinkimą 22 d. lapkri-čio, 3 val. po pietų, Ellis svetainėje, 5728 S. State gat.

Kviečiame visus narius pribūti pas-kirtu laiku, nes turime daug svarbių reikalų apsvaistyti. Taipgi kartu bus primami ir pašalpos skyrių, nepa-mirškite atsivesti su savim naujų narių.

Su pagarba.

Kun. J. Kramickas.

Chicago, Ill.

39-ta kuopa S. L. R. K. A. laikys mėnesinį susirinkimą 22 d. lapkri-čio, 3 val. po pietų, Ellis svetainėje, 5728 S. State gat.

Kviečiame visus narius pribūti pas-kirtu laiku, nes turime daug svarbių reikalų apsvaistyti. Taipgi kartu bus primami ir pašalpos skyrių, nepa-mirškite atsivesti su savim naujų narių.

Su pagarba.

Kun. J. Kramickas.

Chicago, Ill.

39-ta kuopa S. L. R. K. A. laikys mėnesinį susirinkimą 22 d. lapkri-čio, 3 val. po pietų, Ellis svetainėje, 5728 S. State gat.

Kviečiame visus narius pribūti pas-kirtu laiku, nes turime daug svarbių reikalų apsvaistyti. Taipgi kartu bus primami ir pašalpos skyrių, nepa-mirškite atsivesti su savim naujų narių.

Su pagarba.

Kun. J. Kramickas.

Chicago, Ill.

39-ta kuopa S. L. R. K. A. laikys mėnesinį susirinkimą 22 d. lapkri-čio, 3 val. po pietų, Ellis svetainėje, 5728 S. State gat.

Kviečiame visus narius pribūti pas-kirtu laiku, nes turime daug svarbių reikalų apsvaistyti. Taipgi kartu bus primami ir pašalpos skyrių, nepa-mirškite atsivesti su savim naujų narių.

Su pagarba.

Kun. J. Kramickas.

Chicago, Ill.

39-ta kuopa S. L. R. K. A. laikys mėnesinį susirinkimą 22 d. lapkri-čio, 3 val. po pietų, Ellis svetainėje, 5728 S. State gat.

Kviečiame visus narius pribūti pas-kirtu laiku, nes turime daug svarbių reikalų apsvaistyti. Taipgi kartu bus primami ir pašalpos skyrių, nepa-mirškite atsivesti su savim naujų narių.

Su pagarba.

Kun. J. Kramickas.

Chicago, Ill.

39-ta kuopa S. L. R. K. A. laikys mėnesinį susirinkimą 22 d. lapkri-čio, 3 val. po pietų, Ellis svetainėje, 5728 S. State gat.

SENIAUSIA TAUPYMO BANKA CHICAGOJE THE HIBERNIAN BANKING ASSOCIATION

PIETVAKARINIS KAMPAS LA SALLE IR ADAMS ST.

TAUPYMO DEPARTAMENTAS

Prisimam Depozitus pradėdant nuo VIENO DOLERIO ir dan-
giam, už kuriuos mokam 3 nuošimčius ant metų, kurį pride-
dam kas pusę metų.

Atdaras Subatos Vakaras nuo 6-tos iki 8-tos val. vakaro.

REAL ESTATE DEPARTAMENTAS

Perka ir parduoda properties ant komisijos; išskolėtuoja
randas ir prižiūri properties; parduoda geros vertės morkiūnus;
skolina pinigais ant įtaisytų savasėjų (properčių).

Ką tik išspausdinta nauja prezidento knyga

"AUREOLE"

Parašyta vieno iš žymiausių Lietuvių poetų

DR. KUN. M. GUSTAIČIO

Knyga spausdinta ant gražios popieros, malonu pažiūrėti,
bet dar maloniau skaityti.

KAINA TIK 10 CENTU

Reikalaujami adresuokite:

Draugas Pub. Co.

1800 W. 46th Street

Chicago, Illinois

Telephone Drove 5326

Dr. S. A. Rutkauskaitė-Šlakenė

Gydo visokias ligas

Specialistė moterų ir vaikų ligose

VALANDOS: 9-12 prieš piet; 4:30-7:30 vakarė,
Nedėliomis 9-12 prieš piet.

3255 So. Halsted St.,

Chicago, Ill.

Lietuviškųjų Švento Kazimiero Seserų Seminarija CHICAGOJE.

Vienuolynė yra: prirėngiamoji mokykla, aštuonių sky-
rių pradinė mokykla ir aštuonių mokyklų (High School).
Lietuviškosios Seserų priima pas save mergaites moki-
nimui ir išauklėjimui. Seminarijoje prie reguliarijojo
mokslų, arba ir atskirai, yra mokymai: muzika, paūy-
mas, siuvėnėjimas ir taip toliau.

GEROS MOKINTOJOS. PIGUS UŽLAIKYMAS.

Reikale mēdžiama kreipties prie Motinos Perdėtinės
šio antrašė:

**Mother Superior,
St. Casimir's Seminary,
6700 S. Rockwell St. Chicago, Ill.**

ISRADIMAI

Jei nori žinių iš
Škotijos ar Anglijos

Išrašyk dvisavaitinį laikraštį

"IŠEVIŲ DRAUGA"

Vienintelį Didžiosios Britanijos
Lietuvių-Katalikų organą.

Kaina metams vienas doleris

Pusei metų 50 centų.

Adresas: Rev. Jos. Norbut
Mossend, Lanarkshire,
Scotland.

AR NORI UŽDIETI PINIGŲ?

Čekai prieš 20 m. apsigyveno ant pi-
gių žemių Arkansas valstijoje. Kiek-
viena šeima dabar jau verta \$10,000
arba daugiau. Prieš 15 metų Slavų
mainierių šeimos su \$200 pirkę pi-
gius žemes Arkansas valstijoje. Jie da-
bar turi turto nuo 15,000 iki
\$30,000. Toki pat laimė laukia ir
jūsų. Rašyk arba ateik del pinigų in-
formacijos. L. M. Allen, P. T. M.,
Rock Island Lines, Room 718 La
Salle Station Chicago.

Reikalaujamas lietuvių agentas prie
pardavimo suvamy masių. Atsi-

Ar Skaitai Kada Laikraštį "LIETUVAI"?

Gal nežinai kur jį gauti?

"LIETUVA"

Eina jau 21 metų Chicago, Illinois kas
Pėnyčia ir paduoda daugiausiai gerų ir
svarbių žinių iš Amerikos, Europos ir
viso svieto, o prumerata kašioja me-
tui tik \$2.00, pusei metų \$1.00.

Rašyk adresu:

**A. OLSZEWSKI,
3252 So. Halsted St., CHICAGO, ILL.**

Du-kart Savaitinis Laikraštis

"SAULE"

Jan 25 metai, kaip išeina kas U-
tarninkas ir Pėnyčia. Prenumerata
kasztuoja metams: Amerikoje
\$2.50 metams, pusei metų \$1.25.
Rusijoje ir Europoje \$3.50 metams,
\$1.75 pusei metų.

Rašykite šiandien, o gausite vieną
numerį pasiūlymų dykai, ad-
resuojant

**W. D. BOCKOWSKI — CO.
Mahanoy City, Pa.**

Yards 1741
J. F. EUDEIKIS
GRABORIUS
Parsamdo karietas ir automobi-
lius del pagrabų, vestuvių ir krikš-
tynų. 4605 Hermitage ave. Chicago

Tel. Drove 7042

Dr. G. Z. Vozel (Vezelis)

Lietuviškas Dentistas

4712 So. Ashland Ave.

arti 4705 gatvės

Telefonas Canal 4052

Dr. A. K. Rutkauskas

2302 So. Leavitt St.

Telephone Drove 1924

O. JONIKIENE

Geriausia Akušerka

3364 So. Halsted St., CHICAGO

(kampas 34tos)

Tel. Drove 5052

DR. K. DRANGELIS

LIETUVIS DENTISTAS

VALANDOS: nuo 8 iki 11 rytą, nuo 1
iki 4 po piet, nuo 7 iki 9 vakarė.
Nedėliomis ir Seredoms pagal sutartį.

3261 SO. HALSTED ST., CHICAGO

P. A. MAZEIKA

Seniausias lietuviškas graborius
Chicago miesto. Per 15 metų mano
graborių tarnavau savo broliams
lietuviams. Grabai yra numatinti
kaina: dideli nuo \$12.00 ir augėian,
o maži grabeliai nuo \$3.00 ir aug-
ėian. Meldžiu atvažiuoti į mano kra-
tuve, o persitikrinsite, kad ne reikia
sunkiai uždirbtus pinigus mētyti, jie
paliks našlaičiams, kurie bėdais pa-
lieka. Žinokite gerai, jei norite mokėti
\$100.00 tai pas mane galite gauti už
\$50.00. Neklausykite agentų ir kokių
bobelių, bet nueikite pas kitą ir per-
sitikrinkite kas pigiau daro. Darome
pigiau, nes turime savo dirbtuvę, savo
karaboną ir daugybę automobilių.
Su pagarba **P. A. MAZEIKA**
3316 Auburn ave. Tel. Yards 1186

Plymouth National BANK.

Kapitolas su pėrviršiu
\$165,000.00.

Šioji Banka prižiūroms
Suvienytųjų Valstijų val-
džios. Moka 3 nuošimčius
nuo sudėty pinigų. Galima
susisiekti lietuviškai.

**G. N. Postlethwaite,
išdininkas.**

Mandagus patarnavimas

LIETUVIŠKA BANKA

TOWN OF LAKE SAVINGS BANK

Joseph J. Elias, Savininkas.

4600-4602 S. Wood St. Chicago, Ill.

Prisimame pinigus į Banką uždešyti
vieno dolerio ir daugiau ir mokame trečia
procenta ratomis ant metų. Siūdomie pinigus
visada daili svieto pinigai, greitai ir teisingai
avėsim žemių pinigais mainome, perkame ir
parduodame. Parduodame lafkortėms ant visų
linijų į kraštą ir iš krašto, taipgi tielius ant
geležinkelų po visą Ameriką ir Europą.

Mūsų Banka išdirba visokius raštus ir de-
kamentus visose kalbose ir duoda rodą lie-
tuviams vietuose atstaitimose ir reikalau-
se ypatingai ir per laiškus. Tik kreipkitės
viršimėtu antrašė.

M. A. Norkunas,

Vienatinis Lietuvis Išdirbėjas

visokių ženklu

draugystėm, o y-

patingai: karkad-

guzikučių meta-

liavu, anamelioti

ir padengtu celu-

loid'u, šarpu, ve-

liavu ir karunu.

Man pavestus dar-

būs atlieku artis-

tiskai.

M. A. Norkunas

166 MELROSE, ST., MONTELO, MASS.

28 metų senas laikraštis

VIENYBE LIETUVNINKU

EINA KAS SEREDA, BROOKLYN, N. Y.

Ir paduoda daugiausiai gerų ir svarbių ži-
nių iš Amerikos, Europos ir viso svieto, o
prumerata kašioja metams \$2.00; pusei metų \$1.00. Užrubėzios: metams
\$3.00; pusei metų \$1.50.

RAŠYK ADRESU:
J. J. Paukztis & Co.
120-124 Grand Str.,
Brooklyn, N. Y.

Bell System

Progesą galime pasiekti tada, kada paliekta-
me senus išvaikšiotus takus ir einame naujais
keliais prie tikslo, pasiekimo.
Progreso prisiartinimas padidėja naudojantis
trumpesnius, lygesnius, platesnius komuni-
kacijas kelius ir vėlesnius, naujaisius ir pasek-
mingesnius būdus įvairiuose reikaluose, kurie
pasitaiko kasdieną mūsų veikimuose.

Bell Systemos Telefono patarnavimas.

Suteikia trumpiausį sugaišinimą laiko, geriau-
sius aparatus ir puikiai išmokintus operator-
ius. Jis yra pritaikintas prie kiekvienos aplin-
kybės ir gyvenimo klausimų ir kiekvienam leng-
vai pasiekiamas.

Publiškos stotys visur, Vietinės ir Long Distan-
ce "Neeik—šnekėk".

Prie mēlyno Varpo piešinio.

Chicago Telephone Company
Bell Telephone Building
Official 100

NAUJIENA!

Ką tik išėjo iš spaudos nauja knyga

Oliveris Twistas

Angliškai Parašė

CHARLES DICKENS

Lietuvių Kalbon Vertė

Jonas Kmitas

Yra tai labai graži ir interesinga
apysaka. Pradėjus skaityti, sunku
yra atsisitraukti nuo knygos. Kiek-
vienas, norintis smagiai ir naudin-
gai praleisti laiką, lai skaityt šią kny-
gą. Yra tai stora knyga, turinti 520

puslapių, o kainuoja

TIKTAI \$1.00

Tokios geros, naudingos ir drauge
taip pigios knygos dar nebuvo
pardavime!

Prisiuntę dolerį, reikalaukite knygos OLIVERIS
TWISTAS, o niekuomet nesigailėsite. Rašykite atrašu:

DRAUGAS PUBLISHING CO.

1800 W. 46th Street,

Chicago, Ill.

JEI NORI ŽINOTI

ko lietuviams šiame svarbiame momente
kaipo tautai reikia, skaityk naujai
išėjusią knygą:

Kokia Autonomija

LIETUVAI REIKALINGA?

Parašė J. GABRYŠ

KAINA 10 CENTU

Reikalaukite tuojau šio adresu:

Draugas Publishing Co.

1800 W. 46th Street

Chicago, Ill.

Naujos "Draugo" spaustuvės Knygos

Šiomis dienomis išėjo iš spaudos:

Huckleberry Finnas, parašyta garsaus Amerikos
raštininko humoristo Mark Twaino. Gražiai lietuvių kal-
bon versta Jono Kmito. Labai puiki apysaka iš ameri-
kiečių gyvenimo. Daug juokingo ir puikaus skaitymo.
Stora knyga, kaina tik 75 centai

Reikalaujami kreipkitės:

Draugas Pub. Co.

1800 W. 46th St.,

Chicago, Illinois

LIETUVIAI!

SKAITYKITE IR PLATINKITE LIETUVIŲ
KATALIKŲ SAVAITINĮ LAIKRAŠTĮ

"ZVAIGZDĖ"

"ZVAIGZDĖ", yra seniausias lietuvių katalikų laikraštis
16 puslapių didumo. Suteikia įvairių žinių iš Amerikos
ir viso pasaulio gyvenimo.

METAMS ATSIEINA TIK \$2.00

Europoj ir kitur \$4.00

Karispondencijas ir pinigus siųskite šiuo adresu:

"ZVAIGZDĖ"

3654 Richmond St.,

Philadelphia, Pa.

SAUGOKIES pa-
mėgdžiojimų, ir
visada reikalauk
tikro Richterio
Pain — Expeller
su inkaro žen-
lu, kaip ant pa-
veiklo.

25 ir 50 centų
aptikose ir tie-
siai iš

F. Ad. Richter & Co

74-80 Washington

Street,

NEW YORK.

Mokykla Angliškos Kalbos.

Kiekvienas išmokis angliškai kalbėti, skaityti ir
rašyti labai trumpame laike per šios mokyklos
atsakymą metodą. Dienomis ir vakarinėse klasi-
se. Kurie gyvena kituose miestuose: Sav. Valst. ir
Kanadoje, mokymai per laiškus (correspondencia)
labai pasėkminga metoda. Del platesnių žinių
rašykite pas:

WAITCHES BROS.

1741 West 47th Street :: Chicago, Ill.

Visi užsisakykite
Amerik. Lietuvių Dienraštį

"KATALIKA"

Dienraštį "Katalika" žinio-
s tils daug greičiau ir plačiau; i
visas pajudintas mūsų gyvenime
klausimus kuoplačiausia atsiliep-
sime.

Dienraštis "Katalikas" yra be-
partvyis laikraštis ir prisilaukys
ramaus kultūrinio darbo.

Todel dienraštį "Katalika"
bus galima siskirti ir plačiai na-
šviesiti lietuvių, o ypač Amerikos
naujokynuose gyvenančių, S.
Valstijų ir kitų šalių gyvenimą,
paduoti daugiausia žinių iš Eu-
ropos taro lauko ir visuomenės
gyvenimo.

Suv. Valstijose ir Kanadoje me-
tams

pusei metų .. \$3.00

trims mėnesiams .. \$1.75

Užsienyje, Europoje ir kitur

metams .. \$7.00

pusei metų .. \$4.00

Prenumeratą siųsti šiuo adresu:

AMERIKOS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

"KATALIKAS"

3249 So. Morgan St., Chicago

Gerbiamesiems Kunigams!

Malonu mums pranešti Gerb.

Kunigams, jog galime jiems

pasiulyti

Kalėdų Dovanoms

labai gražių naujausio leidimo
kalėdinių paveikslėlių su lie-
tuviškomis maldelėmis

Kainos su nusiuntimu \$2.30, 90 c. 80 c. ir 60 centu
už šimtą.

Be to pasiulome gerb. Kunigams ir savo
išleidimo knygų:

1. Kokia autonomija Lietuvai reikalinga. J. Gabrio 10c.
2. Aureolė. Oratorija. Parašė M. Gustaitis 10c.
3. Kodėl neimi išpažinties? Par. kun. Al. J. Warol 25c.
4. Katriutė. Triveiksmė drama. Iš lenk. vertė A.
Vegėlė 15c.
5. Užkrečiamųjų — limpamųjų ligų išsiplatinimas ir
kova su jomis. Dr. A. Graičūnas. 15c.
6. Lietuvių Tautos memorijalas. J. Gabrys I dalis 10c.
II dalis 10c.
7. Degtinė Veinav. scenos vaid. Vertė A. Vegėlė 10c.
8. Katekizmas mažiems vaikams. Kun. Krušas .. 15c.
9. Apsvarstyk. Tėvo Kazimiero pamokinimai 5c.
10. Katekizmas apie alkoholių 5c.
11. Blogi kūdikio papročiai. Dr. A. Graičūnas. 20c.
12. Ar Kristus turėjo brolių ir seserų 5c.
13. Vienuolinė luoma. Kun. P. Saurusaitis 25c.
14. Apaštalytės maldos statutas. Kun. Saurusaitis 25c.
15. Apaštalytės maldos pamaldos. Kun. Saurusaitis 5c.
16. Tiesos žodis socialistams. Parašė Kunigas. 3-čia
laida 10c.
17. Mandagus vaikelis. Gražaus apsiėjimo pamoka. 5c.
18. Antanukas. Apsaka B. Priso. Vertė Selimas. 10c.
19. Šatrijos Ragamos apsakėlės 25c.

Be to galime atsiųsti įvairių įvairiausių lietuviškų kny-
gų iš savo knygyno. Kurias gerb. kunigai malonės pa-
sirinkti iš katalogų. Parduodant žymesnį skaičių, duo-
dame dideles nuolaidas.

Su pagarba

"Draugo" Knygynas.